

Klubok, szakosztályok, tagozatok

A Magyar Hadtudományi Társaság alapszabálya szerint ezek a szervezeti egységek a Társaság önkormányzattal rendelkező alappillérei, a tudományos tevékenység műhelyei, amelyek nagyfokú önállósággal rendelkeznek, beleértve a megalakulás, a társulás, a szétválás, a névváltoztatás, esetleg a megszűnés jogát is.

Az MHTT megalakulásától kezdve a hadtudomány minden területére, a fegyvernemek, szolgálati ágak és más összetevőkre is kiterjedő képviseletet vállalt fel, ide értve a határőröket, a belügyi szerveket, a rendőrség és általában a bűnüldözés, a vám- és pénzügyőrség, a polgári védelem és a titkos szolgálatok képviselőit is.

A Társaság szervezeti egységei több irányban kifejtett kutatómunkával, a központi törekvésekhez is kapcsolódva segítik a szakterület előtt álló feladatok megoldását, a hadtudomány vitatott kérdéseinek tisztázását és biztosítják azok vitafórumokon, konferenciák keretében történő megtárgyalását.

A szakosztályok tevékenysége eltérő intenzitású és tartalmú, azok a szervezeti egységek a legeredményesebbek, amelyeknek operatív támogatói vannak, egy szakterület bázisára épülnek, tehát ott van mögöttük a szakmai vezetés.

A Társaság elnöksége és Intézőbizottsága mindig hangsúlyozta: az MHTT szakmai tudományos tevékenysége alapvetően a szakosztályokban zajlik. Ezt mutatják azok a számadatok is, amelyek a szakosztályi rendezvényeket jellemzik. Az elmúlt 20 évben – szakosztályonként, évenként átlag 4–5 rendezvényt számítva – több mint kétezer rendezvényen, különböző fórumokon folytattak le vitát aktuális kérdésekről.

A szakosztályok száma az elmúlt évek során változott. 1990 végén a Társaság megalakulását deklaráló közgyűlésen 12 szakosztály és két kihelyezett tagozat alakult. Egy év múlva, 1991-ben az első közgyűlésen már 17, később, 23 szakosztály és két kihelyezett tagozata működött. Jelenleg a Társaságnak 21 szakosztálya, 2 klubja és 2 kihelyezett tagozata van. (Egyesült a Logisztikai és Védelemgazdasági, megszűnt a Hadtudomány-történelmi és Elméleti Szakosztály.)

A következő oldalakon a Társaság 27 szervezeti egységének elnökségei adnak számot a megalakulásuktól számított évek alatti tevékenységük eredményeiről, szervezeti életükről, és felvázolják a következő időszak törekvéseinek főbb irányait is.¹

1 A jubileumi számban megjelent írásokban, a szervezeti egységek által készített anyagokban a nevek előtt és utáni feltüntetett szavakat, rövidítéseket, amelyek a tudományos fokozatokra, a rendfokozatra, a szolgálati viszonyra stb. utalnak (vagy olykor nem utalnak), a szerzők által használt formáját hagyjuk meg. – a szerk.

Kiss Károly Hadtudományi Klub

A '80-as évek elején a progresszív hadtudományi gondolkodás megteremtette azt a fórumot, amely elvezette a hadtudomány iránt érdeklődő közösséget a Magyar Hadtudományi Társaság létrehozásához, és eredményes működtetéséhez. Az 1983 elején megalakult klub, az év őszére megtervezte a programját és megkezdődtek rendezvényei. A névválasztás a kezdeti időszak feladata volt. Olyan nevet terveztek adni a közösségnek, amely kifejezi az összefogás célját és jellegét. A nemzeti hadtudomány kutatás hagyományait keresve – dr. Ács Tibor javaslata alapján – a reformkor eszméjével azonosuló katonai teoretikusok közül a hadtudományi kutatás terén a Magyar Tudományos Akadémia tagjaként ismert és elismert *Kiss Károly*² honvéd ezredesre esett a választás.

A megalakult *Kiss Károly Hadtudományi Klub* a klubélet formai-tartalmi céljait, a szervezeti élet kereteit alapszabályban rögzítették. Elnököt, elnökhelyettest és titkárt választottak. A klub az MN Művelődési Ház keretén belül – nem jogi személyként – kezdte meg a működését.

A klub céljait az alábbiakban határozták meg:

- a hadtudomány és a kapcsolódó más tudományok közti eszmecsere;
- a hadtudomány művelésével összefüggő kérdések megvitatása;
- a hadtudomány szakterületeit érintő kérdések elemzése, a tudományos képzésekben résztvevők segítése;
- a kutatások eredményeinek, összetevőinek ismertetése, és más aktuális kérdések megvitatása.

A klub 1983 végén 31 fős alapító taglétszámmal a tudományos minősítés, a hadművelési tervezés, a haditechnikai fejlesztés, az anyagtervezés és más területek jeles képviselőivel kezdte meg a működését. Alapító tagok között voltak többek között dr. Deák Péter, dr. Móricz Lajos, dr. Ács Tibor, dr. Vasvári Vilmos, dr. Várhegyi István, dr. Madaras Péter, dr. Szenes Zoltán, dr. Csabai György és dr. Kőszegvári Tibor.

A későbbiek során értékes szerepet játszottak a klub életében, akár mint előadók, vagy mint levezető elnökök: dr. Szentesi György, dr. Kovács Jenő, dr. Nagy László, dr. Héjja István, dr. Pataky Iván, dr. Enzsöl Gyula, dr. Pintyi Sándor, dr. Szternák György, dr. Opál Sándor, dr. Léka Gyula, dr. Bodrogi László és dr. Lajtos Béla.

A klub elnökeiként kiemelkedő tevékenységet folytattak: dr. Móricz Lajos, dr. Vasvári Vilmos, dr. Berek Lajos, dr. Csabai György (mint alelnök), majd dr. Héjja István és dr. Csery Péter.

1990. november 18-án megalakul a *Magyar Hadtudományi Társaság*. A Kiss Károly Hadtudományi Klub tagjait már korábban inspirálta, hogy önálló jogi személyként működő hadtudományi társaság létrehozását kezdeményezzék a klub további fenntartása mellett. A klub az MHTT elnökségének fórumaként – a Társaság szervezeti ta-

2 Kiss Károly (1793–1866) honvéd ezredes hadtudós. A Magyar Tudós Társaság I. nagygyűlésén 1831. február 17-én levelező taggá, 1840. szeptember 5-én pedig hadtudományi rendes taggá választották. Kiss Károly egész életében a nemzeti függetlenség és a tudományos haladás ügyét szolgálta. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar katonai nyelv, és a nemzeti hadtudomány létrehozásában.

gozódásába beillesztve –, annak támogatása mellett kívánt tevékenykedni (alapvetően gazdasági, szervezeti és feladatelosztási beszámoltatásokkal).

A működés szakaszait a következőkben lehet megjelölni és a vizsgált tartalmat meghatározni:

- 1992–1995: a honvédelemmel összefüggő újszerű feladatrendszer értelmezése (pl. a szárazföldi csapatok legújabb tapasztalatai; a tisztképzés új rendszere; a biztonságpolitika aktuális kérdései; a doktori képzés stb.)
- 1996–1998: a nemzetvédelem, a békefenntartás és a NATO-orientáció összefüggései (pl. a katonai integráció, a hadtudomány magyar művelésének megújítása; az euro-atlanti csatlakozás helyzete stb.)
- 1999–2006: a NATO-tagság, az EU-ba történt felvétel és annak hatása az ország életére, a biztonságpolitikára, a haderőreform, valamint a biztonságpolitika más aktuális kérdései.
- 2006-tól új formában működik a klub. Folyik az új fórum kialakítása, más szakosztályok bevonásával a folytonosság, a megújulás jegyében. Felmerült, hogy az új klub legyen „Király Béla Hadtudományi Klub” a Biztonságpolitikai Szakkollégium” bevonásával. Kezdődjön egy újabb időszak egyetemesebb tartalommal és ezt a forma is megfelelően, fejezze ki.

Ezek a témák mai napig fontos tényezőit képezik a Kiss Károly Hadtudományi Klub életében. A biztonságpolitika széles spektrumának vizsgálata vezetett oda, hogy később, 2007-ben, a célszerűséget figyelembe véve a Klub és az MHTT Biztonságpolitikai Szakosztálya fenntartva a jogfolytonosságot egyesült Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály néven.

A Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály – eddigi elődei (a Kiss Károly Hadtudományi Klub és a Biztonságpolitikai Szakosztály) sikeres tevékenységének megfelelően – folytatja az átalakulás utáni munkáját. E két szervezeti egység gazdag tapasztalatait felhasználva, a kezdeti nehézségeket felszámolva, tervezte meg a már újjáalakult vezetőség a 2008 évi rendezvényeit, illetve a 2009. évi programjait.

A programokban szerepelnek biztonságpolitikai, nemzetbiztonsági kérdések, geopolitikai fejtegetések, de olyan nagy világpolitikai szervezetek bemutatása is, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió. A szakosztály tagjainak kérésére, napirendre tűztünk hazai és világgazdasági kérdéseket, technikai ismeretterjesztéseket. A Biztonságpolitikai Szakosztály tapasztalatai alapján (a szakosztály tagjai az évek során jártak a komáromi erődben, Kecelen a haditechnikai múzeumban, a Budai várban, a Hadtörténeti Múzeumban). Terveztek kirándulásokat is nevezetesebb helyekre.

Ahhoz, hogy a szervezeti életünk még hatékonyabb legyen, továbbra is folytatni kell a már jó bevált együttműködési formákat, miszerint közös rendezvényeket tartunk a Nemzetbiztonsági Szakosztállyal és a Biztonságpolitikai Szakkollégiummal. Az utóbbiak tagjai döntő többségében fiatalok, így minden korosztály képviseltetve van egy-egy téma kifejtésénél. A tapasztalataink alapján a fiatalok jól felkészültek, érdeklődnek a társadalompolitikai és biztonságpolitikai kérdések iránt. Ezért lehetőséget biztosítunk egy-egy téma önálló kifejtésére.

A vezetőség véleménye szerint, ha azt akarjuk, hogy a szakosztály továbbra is működőképes legyen, akkor egyrészt fiatalítani kell a vezetőségben (ez részben megtörtént, mivel két fő 35 év alatti, s az egyik hölgy volt), másrészt a tagságot érintő, érdeklődésre számíto programokat kell nyújtani a szakosztályokrendezvényein. Megfelelő PR tevékenységgel el kell érniünk, hogy tagjaink rendszeresen vegyenek részt e programokon, és egyre több fiatal váljon tagunkká, érezzék úgy, hogy az esemény kihagyása pótolhatatlan úrt hagy az életükben. Ehhez persze a legjobb előadókat, szakembereket kell felkérni az előadásokra, a vitákra.

Létre kellett hozni a szakosztály honlapját, hiszen a XXI. században az Internet használata mind a fiataloknak, mind az idősebbeknek elengedhetetlen az információ megszerzéséhez és továbbításához. Ehhez természetesen a fiatalabb generáció hatatos segítségét is igénybe kell venni.

A szakosztály ebben a formában is méltó örököse lett a korábbi szervezeti egységeknek (és a Biztonságpolitikai Szakosztálynak).

A Kiss Károly Hadtudományi Klub kutatói jelentős szerepet töltek és töltenek be a tudományos életben, többek között a biztonság- és a védelmi politika alakításában is. Rendezvényeik témakörei kapcsolódtak: az Alkotmány alapelveinek módosításához 1989–1990-ben; a biztonságpolitikai és honvédelmi alapelvek kidolgozása és országgyűlési határozatokkal történő elfogadtatásához 1993-ban; az új Honvédelmi törvény elfogadásához 1994-ben és 2005-ben; a haderő-átalakítás tervének elfogadása 1995, 1998, és 2004-ben, a Védelmi Felülvizsgálatához, a prágai képességfejlesztési csomag érvényesítéséhez. Itt kell szólni a katonai stratégiák kidolgozásáról és egyéb kérdésekről is, melyek jelzik a tudományos kutatók tevékenységének eredményességét és a rendezvények fontos témáit.

A kutatók eddigi munkájának tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a szakkutatók mellett a biztonságpolitikai szakértőknek és katonai szakembereknek jövőben még aktívabban és célirányosabban kell közreműködniük a felmerülő feladatok megoldását elősegítő tudományos munkában.

A fentiek miatt indokolt a klub működtetése, ahol a szakértők kifejthetik az aktuális problémákkal kapcsolatos nézeteiket és segíthetik a többi terület bekapcsolódását a probléma feldolgozásába vagy megoldásába. Ezzel segíthetjük, hogy kellő figyelmet fordítsanak a tudomány, ezen belül a hadtudomány elvi és gyakorlati kérdéseire. Ennek kapcsán célszerű tájékoztatást adni a hazánkban és külföldön szerzett ismeretekről, így járulhatunk hozzá a hazai hadtudományi gondolkodás XXI. századi alakításához.

A hadtudományhoz kapcsolódó alapkérdések köre tágulóban van, így új témakörként jelentkezik a rendőrség, a polgári védelem bevonása a vizsgálandó témák sorába. Nem volt módunk igazán foglalkozni a honvédelemben résztvevő más fontos elemek szerepével, többek között úgy látjuk nem kapott megfelelő hangsúlyt: az államigazgatás és a védelemigazgatás, a gazdaság mozgósítása, a logisztika és a katonai logisztika stb. vizsgálata sem, hiszen egy ilyen klub működésének szervezése meghaladja néhány ember társadalmi munkában végzett erőfeszítéseit.

Kiss Károly Hadtudományi Klub kiemelt rendezvénye volt a 2009. november 26-i ünnepi rendezvény, melyen a jogelőd, a Kiss Károly Hadtudományi Klub megalakulásának 25. évfordulójáról emlékeztünk meg. Dr. Csery Péter szakosztályelnök

ünnepi beszédében méltatta a hadtudóst, Kiss Károlyt. Dr. Ványa László MHTT IB tag leplezte le a felújított márványtáblát, Bakos Klára ZMNE Központi Könyvtár igazgató, dr. Németh József Biztonságpolitikai Szakkollégium elnöke társaságában.

Az ünnepség dr. Berek Lajos visszaemlékezésével folytatódott, majd az Egyetemi Könyvtár, a Biztonságpolitikai Szakkollégium és az MHTT képviselője dr. Padányi József, alelnök együttműködési megállapodást kötöttek, amely biztosítja a nagy múltú klub további kiemelt színvonalú tevékenységét.

Tagjaink közül többen rendszeresen publikálnak különböző rangos folyóiratokban, valamint idegen nyelvű kiadványokban. Ki kell emelni a tagjaink közül dr. Szentes Zoltánt, dr. Kassai Lászlót, dr. Hautzinger Gyulát, Vogel Dávidot, Czene Grétát, dr. Héjja Istvánt.

A 2010-es évben is tovább folytatjuk azt az elmúlt években jól bevált gyakorlatot, mely szerint a Kiss Károly Hadtudományi Klub keretében a Biztonságpolitikai Szakosztály, a Nemzetbiztonsági Szakosztályal és a Biztonságpolitikai Szakkollégiummal közösen összeállított program alapján szervezik a rendezvényeiket. Ennek jogi keretét 2009. november 26-án aláírt együttműködési megállapodás biztosítja. 2010-ben az érvényes együttműködési megállapodás alapján a Biztonságpolitikai Szakkollégium tölti be az elnökségi szerepet (éves váltással rotációs alapon). Elhatároztuk, hogy minden év szeptemberében megkoszorúzzuk Kiss Károly emléktábláját.

Az önkormányzatiság szellemét érvényesítve, az alapszabály adta lehetőségeket kihasználva, az elmúlt években bátor tettet hajtottak végre azok, akik a hagyományokat megtartva, szervezetileg átalakulva teremtették meg a nagy múltú klub távlatokat jelentő további működési feltételeit.

*Dr. Héjja István nyá. ezredes,
a klub volt elnöke*

Láhner György Haditechnikai Klub

A Haditechnikai Klub 1989-ben alakult meg a Magyar Honvédség Művelődési Ház keretében. A klub 1991-ben csatlakozott a Magyar Hadtudományi Társasághoz, amelynek azóta szerves részét képezi.

A klub célja:

- A magyar haditechnikai és hadiipari szakmai kultúra megőrzésének segítése;
- A haditechnikai szakirodalom megismerésének és a szakirodalmi tájékozottságnak a növelése;
- A haditechnika történet ismeretének növelése;
- A hadtudomány és a katonai műszaki tudományok kapcsolatának erősítése;
- A haditechnikai szakterület fejlesztésének és a szakmai utánpótlás nevelésének támogatása;
- Fórum teremtése a hadtudományi, a haditechnikai, a hadiipari és a műszaki-logisztikai ismeretterjesztés részére.

A klub tagja lehet a MHTT minden tagja és mindazok az érdeklődők, akik a fenti célokkal egyetértenek, azok megvalósulását támogatják.

A Láhner György Haditechnikai Klub rövid története

1989–1991

A Haditechnikai Klubot 1989 tavaszán Amaczi Viktor, Csűrös János, Kónya Béla és Turcsányi Károly hozták létre. A klub 1991-ben csatlakozott a Magyar Hadtudományi Társasághoz.

A klub vezetője az első időszakban Csűrös János volt, a szervező munkát Turcsányi Károly, Kónya Béla és Amaczi Viktor végezték.

A Haditechnikai Klub tagsága 1991 végén választotta meg elnökének Turcsányi Károlyt. Ekkor fogalmazódtak meg a klub célkitűzései és ezt követően kapcsolódott a klub tevékenysége az Magyar Hadtudományi Társasághoz.

1992–1995

A klub titkári teendőit Dobos Endre látta el, Magyar Honvédség Művelődési Ház részéről a programok és a helyszínek biztosításában Hajdú Irén segítette a munkánkat. Szorosabbá vált a kapcsolat a MHTT elnökségével, és célszerű munkamegosztás alakult ki a „Kiss Károly Hadtudományi Klubbal és az MHTT Haditechnikai Szakosztályával.

Egyrészt kialakult a vezetésben egy jó munkamegosztás – elnök, titkár, rendezvény szervező –, másrészt a klub tevékenységének kiszélesedése maga után vonta a programok látogatottságának jelentős növekedését. Néhány rendezvényen a hallgatóság létszáma ebben az időszakban meghaladta az 50 főt.

1995-ben a Haditechnikai Klub felvette Láhner György honvédtábornok, az 1848/1849-es forradalom és szabadságharc hadfelszerelési főfelügyelője, aradi vértanú nevét.

1996–1997

A klub tagsága állandósult. A titkári teendőket Pataki István vette át. A klub tevékenységének anyagi támogatásában a MHTT mellett az MH Haditechnikai Csoportfőnökség is jelentős szerepet vállalt. A klubélet szervezését és irányítását az elnök és a titkár szoros együttműködésben végezte.

Az MH Haditechnikai Csoportfőnökség a klub rendszeres támogatója lett, mindkét évben biztosította egy külföldi szakmai program utazási feltételeit.

1998–2003

A klub titkára Lengyel János lett, a Magyar Honvédség Művelődési Háza részéről pedig Mázi Gábor vette át a szervezőmunkát. A klub életében rendszeressé váltak a nagyobb létszámú, gazdag szakmai és kulturális tartalmú külföldi programok. 1999-ben a 10 éves jubileum alkalmából a klub kiadványt készített, amely szponzorálásához több támogatót is megnyert (MHTT, MH/HM, MH Haditechnikai Csoportfőnökség, HM Currus Harcjárműtechnikai Rt, Wallis Motor Kft, MH Logisztikai Főigazgatóság).

Nőtt a klub szerepe a haditechnikai kutatási eredmények bemutatásában, a magyar hadiipar és a polgári képző, termelő és szolgáltató szervezetek szakmai jellegű kapcsolataik erősítésében.

2004–2010

2003-ban egy esztendőre a titkári feladatokat Hangya Gábor doktorandusz vette át. Ezt követően a klub titkár nélkül működött és működik ma is. A szervező és mozgósító munkában ugyanakkor az elnök hathatósan tudott támaszkodni a tagság – különösen Kelemen Györgyné és Rákos Ottóné – közreműködésére. A szakmai programok előkészítésében Pataky Iván szerepe volt fontos és unikális. Kiváló hadtörténeti ismeretei, széles körű irodalmi és művészeti felkészültsége, minden szempontból kiemelkedő műveltsége azóta is nélkülözhetetlen a klub számára. Az elmúlt évek során Polgári Védelem aktív és nyugállományú tagjai közül többen programjaink rendszeres látogatóivá váltak. Ők ma már a klub tőrzstagjainak számítanak.

Új kezdeményezésünk volt a környező országok magyarlakta területeinek, a kapcsolódó történelmi és kulturális hagyományoknak a tudatos megismerése, a nemzeti értékek megőrzése. Ebben a sorozatban több alkalommal jártuk be Erdély különböző tájait, megismertük Kárpátalján az Árpád-vonalat, körutazásokat tettünk a Felvidéken és Burgerlandban.

2009 nevezetes esztendő, miután a Láhner György Haditechnikai Klub működésének második évtizedét töltötte be. Ezt az eseményt egy új kiadvánnyal kívánunk emlékeztetessé tenni, amelyet ez év őszén fogunk megjelentetni. Varga László tagtársunk összeállításában egy DVD-vel is meglephetjük tagjainkat, amelyen szakmai-kulturális útjaink nagy számú felvétele segíti majd az emlékek felidézését.

A második évtized kiemelkedő rendezvényei

2000-ben

Magyar feltaláló sikere – a körpanoráma objektív (Greguss Pál professzor, feltaláló előadása)

A logisztikai kutatás-képzés fő irányai és a PhD képzésben elért eredményei (Chikán Attila és Turcsányi Károly előadása az MTA-n). A Currus Harcjárműtechnikai Rt. megtekintése Gödöllőn.

2001-ben

A logisztika támogató és végrehajtó szerveinek új rendszere a Magyar Honvédségnél (dr. Gáspár Tibor előadása). A termelői logisztika időszerű kérdései és szervezeti (dr. Kunos Bálint előadása)

2002-ben

Hadmérnökképzés a haditechnikai korszerűsítés szolgálatában (Turcsányi Károly és Sipos Jenő előadása a Bologna folyamat vizsgálatáról). A Keceli Haditechnikai Park megtekintése. Az MH Elektronikai, logisztikai és Vagyonkezelő Rt. bemutatása.

2003-ban

A magyar légierő egy lehetséges jövőképe, különös tekintettel a Gripenek rendszerezésére (Dr. Szabó József előadása). Bécs, Hadtörténeti Múzeum, az Osztrák–Magyar Monarchia katonatörténeti emlékeinek megtekintése.

2004-ben

Az EAGBUS szerepe az MH Gépjármű Beszerzési Programjában (Etienne Vigie vezérigazgató előadása). Az MFS 2000 Rt. Suroki Lőszergyár megtekintése. Rákóczi emléktúra a felvidéken

2005-ben

A haderő fejlesztés alternatívái (dr. Szenes Zoltán előadása). Az MH Központi Logisztikai Bázis koncepciója és a megvalósítás feladatai (dr. Kovács Ferenc és dr. Turcsányi Károly előadása az MTA-n). Gábor Áron emléktúra Erdélyben.

2006-ban

Az Árpád vonal története, leírása (dr Szabó József János előadása). Magyarország biztonsági és védelmi kutatási stratégiája (Gócze István – közös rendezvény a Kiss Károly Hadtudományi Klubbal). Emléktúra az Észak-keleti Kárpátokban.

2007-ben

Légideszant I. Elméletek, eljárások és a légi gépesítés a kezdetektől 1945-ig. (Turcsányi Károly és Hegedűs Ernő előadása). Emléktúra Közép-Erdélyben.

2008-ban

Dr. Pataky Iván A vonakodó szövetséges (Könyvbemutató). Turcsányi Károly: Nehéz harckocsik (Összehasonlító értékelések, műveleti alkalmazások és a magyar TAS tervezése (Könyvbemutató, előadó dr. Végh Ferenc). Emléktúra az Délkelet-Erdélyben.

2009-ben

A haderő harckocsi igénykielégítési folyamatának makro-szemléletű vizsgálata (Turcsányi Károly MTA doktori értekezés védeése az MTA nagytermében). Emléktúra Dél-Csehországban.

2010-ben

Emléktúra Észak-Erdélyben.

A Láhner György Haditechnikai Klub 20 esztendeje arról tanúskodik, hogy céljait nem csupán megfogalmazta, de cselekedett is azok megvalósításáért. Mindezt nem tehette másként, mint az MHTT és a klub tagsága hathatós támogatásával és közreműködésével. A klub ma sem tűzhet jobb és méltóbb célt maga elé, mint a hadtudomány és a katonai műszaki tudományok eredményes művelését, a hiteles szakmai tájékoztatást valamint a szakmai kapcsolatokon túl az emberi kapcsolatok erősítését tagjaink között és a tapasztalatok átadását a következő generáció számára.

*Dr. Turcsányi Károly mk ezredes,
a klub elnöke*

Belügyi Szakosztály

Az MHTT 1990. november 18-án megtartott alakuló közgyűlésén az első, demokratikusan megválasztott elnökségébe egy belügyi dolgozót, dr. Opál Sándor rendőr alezredest, a BM Közrendvédelmi és Szakoktatási Kutatások Programirodájának vezetőjét is beválasztották.

Dr. Opál Sándor 1990 végén kezdte meg a szakosztály megszervezését: levelet küldött valamennyi önálló belügyi szerv vezetőjének, rendvédelmi és az időközben különvált polgári biztonsági szolgálatok tudományos fokozatosainak, és a belügyi sajtón keresztül felhívást intézett minden belügyi dolgozóhoz, akik korábban a szakmai munkát segítő tudományos kutatások iránt érdeklődtek, valamint beszélgetést folytatott a szakosztályi tagságra számításba jöhető személyekkel.

A közös erőfeszítések eredményeként – több előkészítő ülés után – 1990 végén körvonalazódik a szakosztály létszámkerete és működési rendje.

A szakosztály létszáma kezdetben mintegy 60 fő volt, azonban hamarosan meghaladta a 150 főt. A tagok között nem csak tudományos kutatók és a tudomány iránt érdeklődő szakemberek, hanem felsőoktatási és rendvédelmi szakképzési intézményekben oktatók, továbbá országos és megyei, fővárosi hatáskörű rendvédelmi vezetők is (pl. dr. Pintér Sándor, dr. Túrós András rendőr tábornokok, dr. Ábel László hőr. vezérőrnagy, Orovecz István pv. vezérőrnagy, megyei rendőrfőkapitányok és -helyettesek) szép számmal voltak.

Az MHTT elnöksége 1991 tavaszán dr. Opál Sándort a társaság egyik, szervezési feladatokkal megbízott elnökhelyettesévé választotta, és delegálta a Hadtudomány című folyóirat szerkesztőbizottságába.

A tagság által egyhangúlag megválasztott első *elnökség összetétele az alábbi volt*: elnök: dr. Párdi Mátyás rendőr alezredes, az RTF Bűnügyi Tanszékének tanára; elnökhelyettesek: Borsányiné dr. Czégény Júlianna rendőr ezredes, az ORFK Idegenrendészeti Főosztály vezetője; dr. Nagy Sándor rendőr ezredes, az ORFK Közbiztonsági Főosztály vezetőhelyettese; dr. Kerics László rendőr ezredes, az RTF tanszék-vezetője (később: ORFK osztályvezetője).

Elnökségi tagok: Horváth Endre rendőr őrnagy, a dobogókői BM-üdülő parancsnoka; Budainé Hamar Gizella rendőr alezredes, az ORFK Informatikai Központ vezetője; Kopasz Árpád rendőr ezredes, a Heves Megyei RFK főkapitány helyettese; Bartha Vámos László pv. alezredes, a PV Országos Vezetőképző Intézet mb. tanszék-vezető-helyettese, majd tanszékvezetője.

A szakosztály a kezdő éveiben – 1991-et leszámítva – a virágkorát élte. 1996ban és 1997-ben azonban már az országban, különösen a rendőrségnél történt változások hatására a szakosztályban folyó tudományos munka hatékonysága csökkent, a szervezeti élet és a működés zavarai mutatkoztak, a taglétszám jelentősen csökkent, és így közösségünk – minden erőfeszítés ellenére – a szinuszgörbe negatív ágára került.

Dr. Párdi Mátyás nyugállományba vonulása és más elfoglaltsága miatt lemondott szakosztályelnöki tisztségéről. Helyette a tagság Borsányiné dr. Czégény Julíanát választotta meg, és megerősítette tisztségükben a korábbi elnökségi tagokat. Az új elnök vezetésével további két éven át szervezett szakosztályi élet folyt és ez

akkor sem tört meg, amikor sokirányú elfoglaltságára hivatkozva ő is megvált elnöki tisztségétől.

Az új elnökségnek sikerült néhány nagyszabású tudományos rendezvényt szervezni, s erre mozgósítani a tagságot. A körülmények miatt azonban az érdeklődés, az aktivitás a tudományos munka iránt csökkent. Nagyobb létszámú tudományos megmozdulásokra ritkábban került sor, alábbhagyott a tagság aktivitása és csökkent a létszáma (elsősorban a rendvédelmi vezetők morzsolódtak le).

A szakosztály vezetését két évig megbízott elnökként dr. Nagy Sándor, majd Kopasz Árpád látta el. 1997 végén egészségi okok miatt dr. Opál Sándor is kénytelen volt lemondani az MHTT vezetésében viselt elnökhelyettesi tisztségről, ami azzal járt, hogy a szakosztály (a belügy) átmenetileg megfelelő képviselő nélkül maradt a Társaság elnökségében. Mindezek mellett megszűnt a belügyminisztérium és a rendvédelmi szervek erkölcsi és anyagi támogatása, az elnökség számára térítésmentesen biztosított helyiség és egyéb szolgáltatás igénybevételei lehetősége, így a kapcsolattartás a tagsággal csak az MHTT-n keresztül volt lehetséges.

A helyzet tarthatatlanságát felismerve, az MHTT 1998. márciusi közgyűlésének határozata alapján a Társaság elnöke kezdeményezte a szakosztály működésének áttekintését, tevékenységének átszervezését, a szervezeti élet újraindítását és új vezetőség megválasztását.

A változások hatására a taglétszám csökkent, a megmaradt 59 tag közül többen is kezdeményezték a szakosztály újjászervezését és a tudományos munka folytatását. Ebben kiemelkedő szerepet vállalt Kopasz Árpád rendőr ezredes (időközben a JNKSZ megyei rendőrfőkapitánnyá nevezték ki), aki személyes és szolgálati kapcsolatait is felhasználva ismét intenzív szervezőmunkába kezdett. A szakosztály helyzetéről tájékoztatást adott az ORFK vezetőinek és tájékoztatta a BM illetékes államtitkárát is, majd elvi egyetértésükkel és támogatási ígéretükkel vállalta a szakosztály újjászervezését. Az MHTT elnökségének segítségével, a megmaradt tagság mozgósításával a Szolnokon megtartott újabb nagyszabású tudományos rendezvényt új erőt öntött a már-már kihunyó belügyi tudományos életbe.

Ilyen előzmények után az MHTT elnöke 1999. február 11-ére összehívta a szakosztály értekezletét, hogy döntsön a tagság a szakosztályi munka megszüntetéséről vagy újjászervezéséről. Az ülés résztvevői egyöntetűen a szakosztály újjászervezése mellett foglaltak állást és megválasztották az új vezetőséget.

A szakosztály gyűlésén elnökké dr. Szabó Gyula rendőr alezredest; elnökségi tagokká: dr. Párdi Mátyást, Lovas Attila hőr. őrnagyot, Horváth Edét (elfoglaltsága miatt hamarosan kivált az elnökségből) és Bartha Vámos Lászlót választották.

Az újjáalakult szakosztály elnöksége tudta, hogy csak nehéz, szívós, az alapkérdésekben egységet teremtő szervezőmunka révén képes a szervezeti életet és a munkát újraindítani, ezért a kezdeti hónapokban szinte minden héten ülésezett. A közgyűlési határozatnak megfelelően – a Társaság elnökének segítségnyújtása mellett – elkészítette a szakosztály éves munkatervét, megvitatta az aktuális tennivalókat.

Ezt követően körvonalazódtak a belügyi tudományos munka kérdései, a kutatás fő irányai és távlatai, intézményrendszere és kutatói köre. A kerekasztal-beszélgetések legfontosabb eredményei abban összegezhetők, hogy megfogalmazódtak egy

hosszú távú stratégia irányvonalai, amelyek lehetővé tették a szakosztály tevékenységének besorolását a Társaság szervezeti keretébe, a belügyi (elsősorban a rendvédelmi) tudományos munka rendszerébe, és így volt mire – a rendvédelmi célkitűzések és feladatok tudományos megalapozására – mozgósítani a tagságot. *Ilyen háttérrel, konkrét célkitűzésekkel kezdhettük meg a 2000 második évtizedébe átívelő éveket.*

Az „újraindulás után” pár évig – 2000 és 2005 között a szakosztály vezetőség kemény munkája révén – mutatkoztak pozitív eredmények. A későbbiekben azonban nem csak a belügyi tudományos tevékenység társadalmi meghatározottsága változott meg, hanem a hadtudomány és a katonai, műszaki tudományok, a multidiszciplinális tudományok és azok szakterületi rendszere is. Azt is figyelembe kellett venni, hogy a rendvédelmi, a rendészeti tudományok irányában csökkent az érdeklődés, növekedett a perifériás szemlélet és gondolkodásmód.

A rendőrség állományából 2002 és 2004 közötti időszakban több százan távoztak, akiknek pótlása igen komoly gonddal járt. Az évtizedek folyamán felhalmozódott szakmai tudás, párosulva a gyakorlattal óriási értéket képviselt, hiányuk pótlását technikai fejlesztéssel nem lehetett kompenzálni.

A szakosztály munkáját változatlanul igen nehéz körülmények között végezte, az átszervezések, a létszámleépítések, gazdasági lehetőségek kereteinek további szűkülése közepette. A gondokat csak fokozta, hogy sem az elnökségnek, sem a szakosztálynak nem volt olyan „törzshelye”, amely biztosította a volna a kiegyensúlyozott munkatervezést, szervezeti életet.

Az előzőekben leírtak ellenére szakosztályunk tagjai mindent megtettek a Társaság tekintélyének növelése érdekében. A rendőrség és más rendvédelmi szervek szakmai imázsának csökkenése miatt szakosztályunk tagjai lakókörnyezetükben és a rendezvényeken, igyekeztek a rendvédelmi szervek munkájával, a lakosság széles réteget és az ifjúságot megismertetni.

Szakosztályunk munkáját igen nehéz körülmények között végezte, mivel tagjaink fontos beosztásokat töltöttek be nem csak a fővárosban, hanem attól távolabb levő szolgálati helyeken, így igen nehéz volt a szakosztály üléseinek megtartása.

Tagtoborzó munkánkban nyitottunk a büntetés-végrehajtási dolgozók, illetve a határőrségtől a rendőrség állományába átvettek felé. Jelentkezők vannak, de többen a szolgálati helyektől távol laknak, így a bejárással nagyon sok időt töltenek el.

A szakosztályunk tagjai a polgári oktatási intézményekben előadások tartásával népszerűsítették a testületek tevékenységét; szolgálati helyükön segítik a tudományos kutatásokat, és a doktoranduszok képzését. Szakosztályunk több tagja a Magyar Hadtudományi Társaság szakértője. Több cikket, tanulmányt írtak, jegyzeteket készítettek, vizsgáztattak a Rendőrtiszti Főiskolán és a ZMNE-n.

Az MTA által szervezett előadásokon az MTA köztestületi tagjaiként szinte állandóan képviseljük szakosztályunkat. Az MTA és a Magyar Történelmi Társaság, valamint a Rendészettudományi Társaság szervezésében is több esetben vettünk részt tudományos rendezvényeken.

Elnökségi- és szakosztály üléseket megtartottuk. Az üléseken elsősorban a szakosztály szervezeti működésének kérdései, a taglétszám növelése és a tagdíjfizetési fegyelem megbeszélése szerepelt első helyen, illetve a különböző rendezvényeken elhangzottak értékelése.

Napjainkban a rendvédelmi szerveknél ismét átszervezések vannak, mivel visszaállították a belügyminisztériumot, így a kormányváltás is újabb bizonytalansági tényezőként jelentkezik. Reméljük, hogy a helyzet konszolidálása után sok éve tartó átszervezések végleges formát nyernek és így megteremtődnek a hatékonyabb munka feltételei.

A változások a belügyi szerveket, így szakosztályunkat is új helyzet elé állították. Ennek csak akkor tud megfelelni, ha képes szakmai alapon a tudományra jellemző előrelátással támogatni a társadalom átalakítását segítő élet- és vagyoni biztonságot.

A jelenlegi állapotokat figyelembe véve szakosztályunk fenn maradása és működő képességének megőrzése az elsődleges cél. A remélt változások elindíthatják egy felfelé ívelő pályán. Bízunk a tagtoborzás eredményeiben és a többéves tagsággal rendelkezők elkötelezettségében, akik e válságos időszakban átsegítik a szakosztályt a történelmi rubiconon.

*Dr. Szabó Gyula rendőr ezredes,
szakosztályelnök*

Biztonságpolitikai Szakosztály

A jelenleg működő Biztonságpolitikai Szakosztály a Magyar Hadtudományi Társaság – az 1990. november 18-ai megalakulása után – az elsőként létrejött két szakosztály az 1991 elején megalakult a Biztonságpolitikai Szakosztály és a Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály jogutódja. A két szakosztály tevékenysége között témákban bizonyos átfedések voltak, de gyakorlatilag 1994-ig külön – külön működtek.

A Biztonságpolitikai Szakosztály célja és feladata:

- a hadtudománnyal, a biztonság, a biztonságpolitika átfogó értelmezésével összefüggő társadalmi-politikai kérdések elméleti vizsgálata;
- a hazai és a nemzetközi kutatások eredményeinek értelmezése, adaptálása;
- a nemzetközi tudományos közéletbe való bekapcsolódás, szakmai tanácskozásokon, tudományos elméleti konferenciákon való részvétel, azok hazai szervezésének segítése;
- együttműködés a biztonságpolitika kérdéseivel foglalkozó más szervezetekkel, a tudományos műhelyekkel illetve az MHTT más szakosztályaival;
- hozzájárulás a társadalomtudományok és a hadtudomány szerves fejlődéséhez, társadalmi és tudományos presztízsének növeléséhez.

A Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály cél- és feladatként a következőket fogalmazta meg:

- alakítson ki a szakosztály interdiszciplináris jellegéből fakadó célszerű munkaformákat;
- vállaljon aktív részt a Társaság tevékenységi rendjének kialakításában;
- teremtsen meg a működéshez szükséges szervezeti-technikai és személyi feltételeket.

Szervezeti kérdések

A Biztonságpolitikai Szakosztály tevékenységét 1994-ig háromfős vezetőség irányította, melynek elnöke: dr. Kőszegvári Tibor, titkára dr. Fülöp Imre volt.

A Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály első elnöke: dr. Vámosi Zoltán, első titkára: Váradai Géza volt. 1992-ben a lemondott titkár helyett Csery Péter kapott bizalmat. 1993-tól az alábbi vezetőség irányította a szakosztály tevékenységét: elnök: dr. Vámosi Zoltán, elnökhelyettes: dr. Hajma Lajos, titkár: Csery Péter.

A Biztonságpolitikai Szakosztály és a Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály 1994 januárjában megtartott közös szakosztály fórumán a tagok döntése alapján a két szakosztály Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály néven egyesült. A szakosztály keretében eleinte két szekció működött: *a társadalomtudományi*, mely a biztonság legtágabb értelmezésével és társadalomtudományi megközelítésével foglalkozott, és *a biztonságpolitikai*, amely a biztonság katonai aspektusait kutatta. Az új vezetőség tagjai az alábbiak voltak: elnök: dr. Vámosi Zoltán, elnökhelyettesek: dr. Hajma Lajos, dr. Hegedűs Róbert és dr. Mórocz Lajos, titkár: dr. Csery Péter.

A szakosztály 1995 decemberétől: Biztonságpolitikai Szakosztály névvel működött. 1998-ban dr. Mórocz Lajos, 1999-ben dr. Vámosi Zoltán kiváltak a vezetőségből. 2000 februárjában a szakosztály új vezetőséget választott, elnök: dr. Hajma Lajos, elnökhelyettesek: dr. Csery Péter és dr. Matus János, titkár: Buknicz Ferenc. 2004-ben a szakosztály új elnöksége: elnök: dr. Csery Péter, titkár: dr. Buknicz Ferenc, tagok: dr. Hajma Lajos és Matus János. 2007-ben a szakosztály új elnöksége: elnök: dr. Csery Péter, titkár: dr. Buknicz Ferenc (2006-ban lemondott), tagok: Czene Gréta, dr. Hajma Lajos. 2007. május: a szakosztály új elnöksége: elnök: dr. Csery Péter, tagok: Czene Gréta, dr. Hajma Lajos, dr. Héjja István. 2008. dr. Csery Péter elnök, dr. Németh József titkár, tagok: Czene Gréta, dr. Hajma Lajos, dr. Héjja István. 2010. január 28-án elnök: Czene Gréta, titkár: dr. Németh József, tag: dr. Héjja István.

A szakosztály létszáma az alábbiak szerint alakult:

- Biztonságpolitikai Szakosztály: 48 fő (1991), 46 fő (1992), 48 fő (1993).
- Társadalomtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály: 18 fő (1991), 37 fő (1992), 37 fő (1993), 88 fő (1994).
- Biztonságpolitikai Szakosztály: 87 fő (1995), 51 fő (1996), 52 fő (1997), 47 fő (1998), 46 fő (1999), 46 fő (2000), 58 fő (2001), 59 fő (2002), 62 fő (2003), 62 fő (2004), 65 fő (2005), 68 fő (2006), 71 fő (2007).
- Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály: 83 fő (2007), 50 fő (2008), 53 fő (2009).
- Biztonságpolitikai Szakosztály (2010. január 29. óta): 53 fő (2010).

A szakosztály főbb rendezvényei

A szakosztály az elmúlt időszakban 118 rendezvényt tartott, melyen átlagosan a szakosztálytól 15–30 fő vett részt.

Az MHTT küldöttgyűlésének javasolt témák illetve megtartott rendezvények:

- A katonai erő újszerű alkalmazása a 21. század elején (2005. november 3.)

- A hazai katonai felsőoktatás helyzete, perspektívái és a tisztképzés sajátosságai (2007. október 10.)

A szakosztály négy központi konferencia témát javasolt az MHTT küldöttgyűlésének, amelyből kettő megvalósult. („A missziók helye, szerepe a hadsereg életében, további feladatok” témát, valamint „Az elmúlt 15 év tapasztalatai a hadseregben” témákat a küldöttgyűlés nem fogadta el).

A szakosztály fontosabb rendezvényei – az előd szervezeti egységeket is figyelembe véve – az alábbiak voltak:

- Biztonsági garanciák kitől, kivel szemben – (1991. november 10. Előadó: Banai Károly KÜM).
- A biztonságpolitika tartalma és összetevői – (1992. február 19. vitafórum. Levezető: dr. Mórocz Lajos).
- Az MK katonai védelmének rendszere és létrehozásának aktuális problémái – (1992. szeptember 30. A vitafórum levezetője: Reményi Gyula).
- A honvédelmi alapelvek és a Honvédelmi Törvény megvalósulásának helyzete – (1993. december 14. Előadó: Baraczk Róbertné BM).
- A többrendeltetésű haderő perspektívái – (1994. április 26. Gyuricza Béla).
- Az SFOR Boszniában – (1999. április 29. dr. Padányi József).
- A szakosztály a TIT HABE-vel, 1999. október 28-án közösen tartott ülést, amelyen meghívott előadó Simicskó István országgyűlési képviselő, a Fidesz frakcióvezető-helyettese, az Országgyűlés Honvédelmi Bizottságának (OHB) alelnöke, a szakosztály tagja volt, aki az OHB tevékenységéről tartott előadást.
- Kirándulás Komáromba, a Monostori-erődbe – (2000. október 10).
- Az USA nemzetbiztonsági stratégiája – (2000. május 11. Előadó: dr. Matus János).
- Kirándulás a Keceli Haditechnikai Parkba – (2001. október).
- Látogatás a Hadtörténeti Intézet és Múzeumba, a „Korona és koszorú”, valamint a román katonai kiállítás megtekintése – (2003. november 12).
- Irak közelképekben – (2004. november 18. dr. Hautzinger Gyula).
- Afganisztán egy hallgató szemével – (2004. december 15. Csorba Kata).
- A NATO új hadműveleti rendszere – (2005. február 24. Szarka Csaba HM HVK J-3).
- Tájékoztató az új Honvédelmi törvényről – (2005. március 31. Előadó: dr. Kassai László. Levezető: dr. Csery Péter).
- Kína napjainkban egy attasé szemével – (2005. december 13. dr. Rácz Lajos).
- Az angolszász vezetési modell, terv vagy valóság – (2007. február 22. dr. Szenes Zoltán).
- Magyar katonai logisztika a Magyar Honvédség átalakulása tükrében – (2007. május 10. Előadó: Hazuga Károly. Levezető: dr. Szenes Zoltán, több szakosztállyal együtt).
- Beszélgetés a honvédség belső kommunikációjáról – (2007. május 31. Előadó: Sajner Gyula HM HVK és Kovács Attila HM).
- A délszláv válság, különös tekintettel Koszovóra – (2007. november 29. Előadó: Őszi István nagykövet).
- Oroszország Putyin után – (2008. január 31. dr. Tömösváry Zsigmond).

- Törökország egy katonai attasé szemével – (2008. március 20. dr. Fenyves Péter).
- Paradigmaváltás a hírszerzésben – (2008. május 29. Tóth András).
- Oroszország geopolitikája a kezdettől napjainkig – (2008. szeptember 25. Czene Gréta).
- EBESZ megfigyelő voltam Dél-Oszétiában – (2008. október 22. Kóvári László).
- Amerikai elnökválasztásról – (2008. november dr. Matus János).
- Az Amerikai Egyesült Államok Hírszerző közösségének (NIC) értékelése a világpolitikai kihívásokról, irányvonalairól 2025-ig – (2009. január 22. dr. Kiss-Benedek József).
- A magyar nemzetbiztonsági szolgálatokról – (2009. február 26. Várhalmi Miklós).
- Demokrácia Törökországban – (2009. április 30. Tófalvy Fruzsina).
- Oroszországi Föderáció Fegyveres Erői reformjának elgondolása, az új nemzeti biztonsági stratégia értelmében – (2009. május 28. dr. Deák János).
- Kína a fejlődés tükrében – (2009. szeptember 24. dr. Szenes Zoltán).
- A tömegpusztító fegyverek nemzetközi ellenőrzésének tapasztalatai – (2009. október 29. dr. Meglécz Miklós) (együttműködve a Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztállyal).
- Elemzés a rendőrséggel a nemzetbiztonsági szolgálatoknál – (2009. november 26. Keceli Tamás).
- A múlt év végén, 2009. november 26-án a Kiss Károly Hadtudományi Klub közelgő fennállásának 25. évfordulóját megünnepeelve – a 2009. évi tudomány napi rendezvényhez kapcsolódóan – a szakosztály a régi emléktáblát helyezte el a ZMNE Egyetemi Központi Könyvtár bejárati falánál. Az ünnepségen dr. Csery Péter, a szakosztály elnöke méltatta Kiss Károly tevékenységét, majd koszorút helyeztek el az MHTT, a Szakkollégium és az Egyetemi Központi Könyvtár képviselői. Ezután a Kiss Károly Hadtudományi Klub tevékenységét idézte fel egy régebbi elnök, dr. Berek Lajos, majd emléklapok átadására került sor.
- A török külpolitika hangsúlyeltolódása (2010. február 25. Kicsi Valéria)
- Az EBESZ katonai-politikai dimenziója Korfu és Athén után (2010. március 25. Szatmári László)

Az elmúlt évek során végzett kiemelkedő munkájuk elismeréseként a szakosztály tagjai közül az alábbiak részesültek elismerésben:

Dr. Buknicz Ferenc (Társasági oklevél 2006); dr. Bognár Károly (Tanárky Sándor-díj 1997); dr. Csabai Károly (Tanárky Sándor-díj 2004); dr. Csery Péter (Száz Endre által tervezett váza 2001, Társasági oklevél 2006); dr. Hajma Lajos, (Száz Endre által tervezett váza 2001, Tanárky Sándor-díj 2000, Életmű-díj 2007); dr. Héjja István (Tanárky Sándor-díj 2000); dr. Hautzinger Gyula (Társasági oklevél 2006); dr. Kovács Jenő (Tanárky Sándor-díj 1995); dr. Móricz Lajos (Tanárky Sándor-díj 1997, Életmű-díj); dr. Mórocz Lajos (Száz Endre által tervezett váza 2001); dr. Nagy László (Tanárky Sándor-díj 2003); dr. Németh József (Korponay-díj 2007); dr. Pataky Iván (Tanárky Sándor-díj 1994); dr. Pirtyi Sándor (Tanárky Sándor-díj 1995, Életmű-díj 2009); dr. Szenes Zoltán (Tanárky Sándor-díj 2006).

A szakosztály kiemelkedő publikációs tevékenységet folytató tagjai: Dr. Buknicz Ferenc, dr. Bognár Károly, Czene Gréta, dr. Csabai György, dr. Csabai Károly, dr. Csery

Péter, dr. Hajma Lajos, dr. Héjja István, dr. Hautzinger Gyula, dr. Kassai László, dr. Kovács Jenő, dr. Kőszegvári Tibor, dr. Matus János, dr. Mezey Gyula, dr. Móricz Lajos, dr. Mórocz Lajos, dr. Nagy László, dr. Pataky Iván dr. Pirityi Sándor, dr. Remek Éva, Reményi Gyula, dr. Szabó A. Ferenc, dr. Szenes Zoltán, dr. Vámosi Zoltán, Varga Mihály.

Az évek során az MHTT vezető szerveiben tevékenykedő szakosztály tagjaink: Dr. Buknicz Ferenc (Etikai Bizottság tag 2001–2003), dr. Csery Péter (Elnökségi tag 2004–2010, Felügyelő Bizottság tag 2010), dr. Hajma Lajos (Felügyelő Bizottság tag 1991–1994, elnökhelyettes 1994–1999, Elnökségi tag 1999–2004), dr. Héjja István (Felügyelő Bizottság tag 1991–1995, Felügyelő Bizottság elnök 1995–1998, 2005–2010 Etikai Bizottság elnök 2002–2005, -elnökhelyettes 1998–2002), dr. Kőszegvári Tibor (Elnökségi tag 1991–1994), dr. Móricz Lajos (elnök 1990–1995, tiszteletbeli elnökségi tag 1996–, örökös tag), dr. Nagy László (elnökhelyettes 1993–1998, alelnök 1998–2001, elnök 2004–), dr. Pataky Iván (elnökségi tag 1991–1995), dr. Pirityi Sándor (Etikai Bizottság tag 1995–2001), dr. Vámosi Zoltán (Elnökségi tag 1991–1999)

A jövő feladatai

A Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály 2009. november 26-án – együttműködve a Nemzetbiztonsági Szakosztállyal és a Szakkollégiummal a tevékenységét új alapokra helyezte. Ünnepeles keretek között az MHTT, a ZMNE Egyetemi Központi Könyvtár és a Szakkollégium együttműködési megállapodást kötött, melynek lényege, hogy a 25 éves Kiss Károly Hadtudományi Klubot a két szakosztály és a szakkollégium az elkövetkezendő években egy-egy éves elnökség mellett, minden év januárban kidolgozott éves tervben rögzítetteknek megfelelően koordinálja a klub tevékenységét, melynek otthont ad a ZMNE Egyetemi Központi Könyvtár, a Tudós Kávézóban. Ennek megfelelően februártól májusig havonta 1 alkalommal, ill. szeptembertől decemberig havonta 1 alkalommal, a hónap utolsó csütörtökén fél négytől saját rendezésben nyilvános rendezvényt tartanak. A megállapodást kötött felek közül az éves elnökséget betöltő 3, a másik kettő pedig 2-2 rendezvényért felelős. Ez az együttműködés hosszú távon biztosítja az együttműködő szakosztályok és a Szakkollégium folyamatos tevékenységét a tagok és a máshonnan érkezők érdekében.

A Biztonságpolitikai Szakosztály éves tervének megfelelően – együttműködve a Nemzetbiztonsági Szakosztállyal és a Szakkollégiummal – szervezi és rendezi a programjait. A programban szereplő első két rendezvény: A török külpolitika hangsúlyeltolódása; 2010. február 25-én Az EBESZ katonai-politikai dimenziója Korfu és Athén után; 2010. március 25-én tartott két előadás Kicsi Valéria és Szatmári László szervezésében végrehajtásra került.

Feladatként jelölte meg az új vezetőség továbbá, hogy a tagság létszámát stabilizálja ill. fiatal aktív tagok bevonásával még hatékonyabbá teszi a szakosztály tevékenységét. A lehetőség függvényében mielőbb létre kell hozni a szakosztály Internetes honlapját, hiszen a 21. században mind a fiatalabbaknak, mind az idősebbeknek az ilyen jellegű információk megszerzése és továbbítása elengedhetetlen.

*Dr. Csery-Szücs Péter nyá. alezredes,
a szakosztály volt elnöke*

Civil-katonai Kapcsolatok Szakosztály

Az igény a szakosztály létrehozására 2007. őszén fogalmazódott meg az MH Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Műveleti Központ (MH CKELMK) és a ZMNE néhány tagja részéről, melynek következtében 22 fő 2007. december 10-én megalakították a Magyar Hadtudományi Társaság „Civil-katonai kapcsolatok” szakosztályt. A szakosztály elnevezése ugyan nem fedi le az általa művelt tudományterületek teljes egészét, de az egyszerűség kedvéért választottuk a rövidebb nevet.

A szakosztály célja: a CIMIC és a PSYOPS szakterület megismertetése, bevezetése, helyének kialakítása és megerősítése a hadtudomány rendszerében. A szakterületek tudományos szinten való művelése lehetőségének megteremtése, a gyakorlati tapasztalatok levonása, a szakterületek fejlődésének biztosítása, a tudományos publikálási lehetőségek szélesítése. A biztonság egyéb dimenzióinak aktoraival a kapcsolatok felvétele, fenntartása, hogy a komplex gondolkodás képességének kialakítása által az erőfeszítések hatékonyságát növelni lehessen. Az érdeklődő közönség számára a szakterületek megismerésének lehetővé tétele.

Célunk továbbá a szakosztály tagjainak és a tudományterületek művelői rendszeres találkozásának biztosítása, a szakmai tapasztalatok megosztása, tudományos munkák készítése, illetve az elméleti ismeretek gyakorlatba való átültetése lehetőségeinek vizsgálata. Lehetőség szerint szakmai konferenciák szervezése, más kapcsolódó, kapcsolható szakterületekkel, illetve más nemzetek hasonló szakterületeken tevékenykedő szervezeteivel a kapcsolatok felvétele, ápolása.

A szakosztály neve: Civil-katonai Kapcsolatok Szakosztály.

A szakosztály bővített neve: Civil-katonai együttműködési (CIMIC) és Lélektani Műveleti (PSYOPS) szakosztály.

A szakosztály rövidített neve: CIMIC szakosztály

A szakosztály vezetése 4 fős elnökségből áll:

elnök: Dr. Boldizsár Gábor ezredes
tagok: Dr. Kovács Csaba alezredes
Kolossa Sándor nyá. alezredes
titkár: Hetzmann Diána főhadnagy

A szakosztály programja szerint, együttműködve a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel, a HM és az MH szervekkel, az MH CKELMK-val és a civil (külföldi) szervezetekkel, eddig három – egy angol, kettő magyar nyelvű – *nagyobb méretű konferencia megtartására került sor a szakterületet érintő alábbi kiemelt témákból:*

- *„A civil-katonai együttműködés és a lélektani műveletek tapasztalatai és jövője a Magyar Honvédségben.* („The experiences and future of the civil-military cooperation and the psychological operations in the Hungarian Defence Forces”) című konferencia megtartására 2007. december 10–11-én került sor a ZMNE Dísztermében és az MH CKELMK-ban (Zách u. 4.). A konferencián, amelyen részt vett 68 fő, elhangzott 21 előadás és 10 hozzászólás.
- *„A civil-katonai együttműködés és a lélektani műveletek missziós tapasztalatait”* feldolgozó gyakorlatias jellegű konferenciára 2009. szeptember 18–20-án a csopaki csapatpihenőben került sor. A rendezvényen részt vett 48 fő, elhangzott 14 előadás és 8 hozzászólás.

- A szakosztály ez év májusában, 2010. május 13-án rendezte meg a harmadik nagyobb méretű konferenciáját a Miskolci Egyetem Kulturális és Vizuális Antropológiai Intézetében. A rendezvény témája volt: „Az alkalmazott antropológia szerepe a XXI. század katonai műveleteiben”. A téma újszerű kérdéseinek a megbeszélésen részt vett 122 fő, elhangzott 8 előadás és 11 hozzászólás.

A civil-katonai együttműködés a (CIMIC) és a lélektani műveletek (PSYOPS) elvi-elméleti kérdéseit és a műveletek tapasztalatait feldolgozó, fenti konferenciák teljes anyagai megjelentek a katonai szakirodalomban és az Interneten.

A szakosztály támogatja és segíti a ZMNE-n folyó hallgatói tudományos diákköri kutatómunkát, konferenciáikon rendszeresen részt veszünk, ezen kívül szakmai segítséget nyújt a ZMNE-en vagy más egyetemeken a doktori képzésben résztvevő hallgatók számára. A szakosztály tagjai rendszeresen előadásokat tartanak a ZMNE katonai vezetői, biztonság- és védelempolitikai, védelmi igazgatási képzési szakjain, együttműködési szerződés alapján a Pécsi Egyetemen, illetve hasonló tevékenységet tervezünk a Miskolci Egyetemen is. Rendszeresen részt veszünk néhány fővel a ZMNE KLHTK záró-gyakorlatán.

A szakosztály szakmai felügyeletével az MH CKELMK szakmai kutatóhelyet biztosít évente a ZMNE CIMIC, PSYOPS, kultúr-antropológia iránt érdeklődő 15-15 hallgatója számára.

*Kolossa Sándor nyá. alezredes,
a szakosztály mb. elnöke*

Csata- és Hadszintérkutató Szakosztály

2001. június 25-én a Honvéd Kulturális Egyesület és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtörténelem Tanszékének közös szervezésében került megrendezésre az egyetem hadtörténelem tantermében „Csaták néma tanúi” címmel a csata- és hadszintérkutatók első konferenciája.

Veress D. Csaba hadtörténész megnyitó szavai után az alábbi előadások következtek: Lénárt Sándor őrgy. a mezőkeresztesi csata egykori színhelyén folytatott terepbejárásairól; dr. Szabó József János alez. a Keleti-Kárpátokban az Árpád-vonal maradványainak kutatásáról; Hangodi László a Balaton-felvidék II. világháborús repülőgéproncsairól; Nemes Zsolt fhdgy. az 1. Honvéd Aknakutató és Tűzszerész Zászlóalj tevékenységéről; Négyesi Lajos őrgy. a csataterkutásról; dr. Winkler Gusztáv Mosonmagyaróvár erődítéseinél; dr. Kováts László Dezső pedig Kováts Mihály ezredesről beszélt.

A rendezvény elsődleges célja annak demonstrálása volt, hogy a hadtörténelmi terepkutatások során tudományos eredmények születnek és ezek szervesen illeszkednek az ilyen jellegű nemzetközi kutatások sorába. A helyszín kiválasztása, azt jelképezte, hogy a csata- és hadszintérkutatókat a hadtudomány bázisán, a hadtörténelem keretébe szeretnénk beilleszteni, mint önálló kutatási területet. A rendezvény védnöke dr. Holló József vezérőrnagy a Honvédelmi Minisztérium főcsoportfőnöke volt, aki a Magyar Dolomit Baráti Kör tagjaként rendszeres résztvevője az első világháborús harctereken folytatott feltárásoknak. Az, hogy a levezető elnöki feladatra Veress

D. Csabát kértük fel, addigi tevékenységének elismerését jelezte. Gyakorlatias kutatói szemlélete, melyben komoly szerepet kap a terepbejárás és a helyszíni adatgyűjtés, komoly motivációs erőt jelentett a fiatalabb kutatói nemzedék számára.

A konferenciát követő beszélgetés során a továbblépés lehetőségét kerestük. Winkler Gusztáv vetette föl, hogy a térinformatikai szakmérnök hallgatók őszi terepgyakorlatát összekapcsolhatnánk egy hadtörténeti objektum kutatásával. Hosszas egyeztetés és szervező munka után 2001 októberében egy második világháborús szovjet védőállást kutattunk át. Ez elsősorban a kutatásmódszertan szempontjából volt tanulságos. A három napos munka során a térinformatikai szakmérnök hallgatók pontos felmérési rajzot készítettek az állásról, átkutattunk egy 100x50 méteres területet és az előkerülő leletek helyét pontosan rögzítettük, majd kutatóárrakkal vizsgáltuk az állás néhány szakaszát.

Az elvégzett feladat megmutatta, hogy csak a jól előkészített, alapos munka hoz tudományos eredményeket. Ehhez azonban meg kellett teremteni a kutatás szervezeti kereteit. *2002. február 28-án előzetes egyeztetések után megalakítottuk a Magyar Hadtudományi Társaság Csata- és Hadszínintézkutató Szakosztályát.* Az elnöki tisztségre dr. Holló József vezérőrnagyot, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatóját, alelnöknek dr. Winkler Gusztávot a BME adjunktusát, titkárnak dr. Négyesi Lajos őrnagyot választotta a tagság.

A szakosztály tevékenységét a tudományos útkeresés jellemezte. Az átlagosan havonta megtartott szakosztályüléseken módszertani, szervezeti és elméleti kérdések kerültek megvitatásra, míg a terepkutatások során igyekeztünk tapasztalatokat szerezni és megismerni a különböző korok összecsapás helyszíneinek sajátosságait, majd kidolgozni a hatékony kutatási módszereket.

A Komárom közelében fekvő ácsi erdőben az 1849-es, a Salgótarján melletti Karancs tetőn az 1919-es, a Pilis és a Vértes lövészárkaiban a második világháború harcainak nyomait kerestük.

Az első világháborús helyszínek közül az olasz frontot jelöltük meg célpontként, hiszen sokunknak harcolt itt rokona. A kutatási helyszín kiválasztásánál sokat segített Lugosy József ezredes a Hadtörténeti Múzeum igazgatója, aki azt javasolta, hogy a Kobaridi Múzeummal vegyük fel a kapcsolatot, akik hosszú idő óta folytatnak kutatásokat a környéken. A múzeum munkatársai – Jozse Serbec és Zeljko Cimpric – azt ajánlották, hogy a Mrzli Vrh hegyet célozzuk meg, ahol magyar katonák harcoltak. Amikor Hangodi Lászlóval megmásztuk a Mrzli-t, be kellett látnunk, hogy ez a „kis” hegy több évre való kutatómunkát tartogat számunkra.

A nyárra tervezett expedíciónk előkészítése során átnéztük a rendelkezésünkre álló könyvészeti és levéltári anyagot. Kiderült, hogy az Isonzó front felső szakaszán a Mrzli volt az egyik legfontosabb pont. Az itt harcoló zászlóaljok közül a szegedi 46/III-as került a figyelmünk középpontjába, mivel egy 1915-ben és egy 1916-ban vívott összecsapásukról viszonylag részletes leírást találtunk. A nyári kutatótáborunk során ennek a két helyszínnek a beazonosítását tűztük ki célul. Az előkészítés során a Kobaridi Múzeum munkatársainak segítségével felvettük a kapcsolatot a területen kutatásokat folytató tolimini „Peski 1916” hagyományőrző csoporttal. Abban állapodtunk meg, hogy az egy hetes kinttartózkodásunk alatt a kaverna-kápolna körüli munkákba kapcsolódunk be. Mivel az általunk kutatni kívánt helyszí-

nek ettől távolabb helyezkedtek el, úgy terveztem, hogy a délelőtti munkavégzés után keressük fel az említett helyeket. Meglepetésként ért, amikor megláttam, hogy a szállásunk a Sleme tanyán van, ahol az 1915-os harcok zajlottak. Később Pörge József fedezte fel a tanya fölött magasodó sziklafalban Rizetti alezredes emléktábláját. A meglepetések sora azonban még nem ért véget, hiszen a kaverna kápolnáról is kiderült, hogy a 46/III. zászlóalj katonái építették. Amikor a következő évi kutatások előkészítése során a bécsi Hadilevéltárban átnéztük a 3. hegyidandár anyagát, kiderült, hogy szinte az egész Mrzli vrh-en megtalálhatók a 46-osok nyomai.

2003 júliusában két napos terepbejárást szerveztünk, egyrészt az augusztusi kutatótábor előkészítésére, másrészt a levéltári anyagban megtalált korabeli vázlatokon jelölt állások és kavernák lokalizálására. Elvégeztük a későbbi GPS mérésekhez szükséges alappontok felvételét és sikerült megtalálni az 1916 márciusi vállalkozás helyét is. A Mrzli keleti oldalán, a csúcs alatt felfedeztünk egy hasadékot, ahonnan hideg levegő áramlott ki. Feltételeztük, hogy nagyobb üreg lehet mögötte, ezért elhatároztuk, hogy az augusztusi kutatótábor során alaposabban megvizsgáljuk a helyet.

2003 augusztusában ismét a Peski csoport vendégeiként folytattunk kutatásokat. Három feladatot tűztünk magunk elé. Először tovább folytattuk a kaverna-kápolna második kijáratának előző évben megkezdett kutatását, másodsorban a júliusban felfedezett hasadékot bontottuk ki és ezzel párhuzamosan GPS mérésekkel próbáltuk azonosítani a levéltári vázlatokon található védelmi létesítményeket. A hasadék dolgában beigazolódottak a sejtéseink, mivel mögötte egy méretes kaverna rejtőzött.

A kaverna kápolna második kijáratát már sokkal nehezebb feladatnak bizonyult. Azt, hogy létezik a kijárat, a nagyterem végén lévő oldalvágatban lévő omlás bizonyította. Belülről nem lehet megbontani, mivel nem tudhattuk mekkora törmelék-réteg van fölöttünk, a hegyoldalban pedig semmi nem utalt arra, hogy hol lehet a kijárat. Négy nap ásás után találtuk meg a bejárat egyik sarkát a törmelék-réteg alatt.

A két kutatótábor tapasztalatai azt mutatták, hogy nem érdemes a Mrzli-re ásatást tervezni. 2005-től GPS mérésekkel azonosítottuk a levéltári anyagban fennmaradt vázlatokon ábrázolt védelmi létesítményeket. 2007-ben megjelent a „Csatatér Útikönyvek” sorozat első kötete, mely a 46/3 szegedi zászlóalj harcait mutatja be a Mrzli Vrh-en.

Szeged város önkormányzata anyagilag támogatta a 2002–2003-as kutató táborokat. 2003-tól dr. Horváth Ferenc állandó szegedi résztvevője volt a kutatásoknak.

2007-ben Szanka Józseffel jártuk be a 46-os emlékhelyeket. Ettől az évtől kezdődően a Csongrád megyei Önkormányzat rendszeresen képviseltette magát a Mrzli Vrh-en a 46-osok kaverna kápolnájánál rendezett augusztusi megemlékezéseken.

A szakosztály másik kutatási iránya a Doberdó, ahol Rózsafi János, Stencinger Norbert a szeékesfehérvári 17-es honvédek, Pintér Tamás pedig a szegedi 46-os ezred harcainak helyszíneit azonosította. 2007-ben a 17-esek kapcsán szoros együttműködésünk alakult ki a Honvédség és Társadalom Baráti Kör szeékesfehérvári szervezésével. Az év nyarán a szeékesfehérvári önkormányzat küldöttségét kalauzoltuk el az ezred harcainak helyszíneire. 2008-ban a Pákozdi Katonai Emlékhelyen egy első világháborús kiállítóhely került kialakításra a 17-eseknek ajánlva Szanka József közreműködésével. 2008 októberében a szakosztály kutatóinak vezetésével csongrád megyei történelemtanárok csoportja járta végig a 46-osok harctereit.

A szakosztály kutatásokat folytat a keleti hadszíntéren is. 2005-ben az Úzvölgy környéki 1916-os harcok nyomait kutatva megtaláltuk egy összecsapás helyszínét, valamint egy 1917-es hegyi ágyús üteg állását azonosítottuk. 2008-ban a szegedi Meritum Egyesület szervezésében a 10. miskolci honvéd gyalogezred 1917-es támadásához kapcsolódó helyszíneket jártuk be Csíkszögödön valamint a Magyaros hegy területén. Ehhez kapcsolódva, Csíkszeredán és Csíkszentmártonban előadást tartottunk az eseményekről.

2005 nyarán a Kisbajom közelében fekvő Móric erdőben bolgár hadtörténészekkel közösen vizsgáltuk a 44/III. bolgár zászlóalj 1945. márciusi harcainak helyszínét.

2006 nyarán az 1664-ben lerombolt Zrínyi-Újvár területén folyó régészeti kutatások során alkalmaztuk a harctérkutatás módszereit, melynek eredményeként sikerült feltárni az ostrom nyomait, ami fontos információkat jelentett a vár korábban vitatott lokalizációjának kérdéséhez.

A szakosztály életéről és kutatások eredményeiről a Magyar Hadtudományi Társaság honlapján és több folyóiratcikkekben számoltunk be. 2003-ban a Hadtörténelmi Közlemények, „Csata- és hadszíntérkutatás”³ rovatával bővült. 2007-ben a Mrzli Vrh-en folyó kutatásokról,⁴ 2008-ban pedig a 17-es székesfehérvári honvédek doberdói harcainak helyszínén folytatott terepbejárások eredményeiről⁵ jelent meg egy-egy kötet a „Csatater Útikönyvek” sorozatban. 2009-ben a visintini magyar kápolna felszentelésének alkalmából a szakosztály három kutatója – Pintér Tamás, Rózsafi János és Stencinger Norbert – megírta a „Magyar ezredek a Doberdó védelmében”⁶ című könyvet. Azóta számos könyvbemutatót vettek részt Magyarországon és külföldön.

2002-től a csata- és hadszíntérkutató konferenciák helyszíne a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum lett, ahol a módszertani és harctérkutató előadások mellett a roncskutatók is számot adtak eredményeikről.

2008 őszén a belgiumi Ghent-ben került sor a magyar hadirégészet bemutatkozására a „Fields of Conflict” konferencián, a terület nemzetközileg elismert szaktekinintélyei előtt. Stencinger Norbert az 1849-es ácsi csaták, Négyesi Lajos az úzvölgyi első világháborús harcok, Dávid Ferenc pedig az 1956-os felkelők mecseki összecsapásának helyszínén folytatott kutatásairól számolt be.

A szakosztály működése során elért tudományos eredmények bizonyították, hogy a terepkutatások során feltárt információk fontos szerepet játszanak a hadtörténelmi kutatómunkában. Ennek hatására, 2006-ban dr.Holló József altábornagy, a HM HIM főigazgatójaként jelentős lépést tett a magyar hadirégészet fejlesztése érdekében, amikor a múzeum szervezetében megalakította a Hadirégész, Hadszíntérkutató és Hagyományőrző osztályt. A „hivatalos kutatások” elindulásával a rendszeres

3 Holló József Ferenc: Rendhagyó beköszöntő.; Négyesi Lajos: Csata- és hadszíntérkutatás – hadtörténelmi régészet. Hadtörténelmi Közlemények 2003. 1.szám, 196–205.

4 Négyesi Lajos: 46-os szegedi bakák a tolmeini hídfőben. Hadimúzeum Alapítvány 2007.

5 Rózsafi János, Stencinger Norbert: 17-es székesfehérvári honvédek a Doberdón. HTBK Székesfehérvár 2008.

6 Pintér Tamás, Rózsafi János és Stencinger Norbert: Magyar ezredek a Doberdó védelmében. Zrínyi Kiadó, Budapest 2009.

szakosztály élet háttérbe szorult, azonban tagság önálló kutatási témán dolgozó tagjai továbbra is kapcsolatban maradtak és együttműködtek a terepmunkák során.

2010 tavaszán a szakosztály megújítását határoztuk el. Pintér Tamás személyében új titkárt választottunk és a Honvéd Kulturális Egyesülettel való együttműködésről határoztunk. Ennek célja, hogy a MHTT keretén belül folytatott tudományos munka eredményeit az egyesület segítségével ismertessük meg az érdeklődőkkel. Terveink szerint a Stefánia Kulturális Központban tartott nyitott szakosztály ülésen rendszeresen beszámolnánk a kutatásainkról.

*Dr. Négyesi Lajos alezredes,
szakosztálytitkár*

Elektronikai-Informatikai és Robotikai Szakosztály

A szakosztály 1990. december 13-án Elektronikai-Informatikai Szakosztály néven alakult meg. Az alakuló ülésen dr. Várhegyi István elnökölt. A szakterületi tagozódásnak megfelelően nyolc szakcsoportot alakítottak, majd megválasztották azok vezetőjét és titkárát (zárójelben):

- Távközlési szakcsoport (Pesti István, Soltész József);
- Rádióelektronikai szakcsoport (Csikász István, dr. Bán Miklós);
- Informatikai szakcsoport (dr. Munk Sándor, Szalma László);
- Információgazdálkodási szakcsoport (dr. Széplaki János, Csikós István);
- Rádiótávközlés-kutató szakcsoport (Kevei Gyula, Fenyves Péter);
- Katonai elektronikai kutatás-fejlesztési szakcsoport (Ráth Tamás, Zakor Géza);
- Frekvenciagazdálkodási szakcsoport (Nemes István, Hatternik György);
- Rádióelektronikai infrastruktúra-kutató szakcsoport (dr. Várhegyi István, Koczák Imre).

A szakosztály első elnökének dr. Nagy Pált, titkárának dr. Papp Ivánt választották. A szakosztály azon kutatókat és a katonai elektronika iránt érdeklődő magyar állampolgárokat kívánta összefogni, akik érdeklődtek a katonai elektronika iránt és tenni is kívántak az ország védelme érdekében. Az önkéntes alapon létrejött szerveződés nem a honvédség napi, operatív feladatait akarta megoldani, hanem elméleti kutatások segítségével, alternatívákkal kívánta támogatni a döntéshozókat. Szakosztályunk mindvégig feladatának tekintette, hogy tagságán és szakértőin keresztül a katonai elektronika különböző szakterületeit tudományos alapossággal és hozzáértéssel művelje.

A Magyar Hadtudományi Társaság elsők között megalakult Elektronikai-Informatikai Szakosztálya 1991. február 23-án tartotta meg első tudományos konferenciáját, amelyen a szakcsoportok bemutatták szakterületüket, és felvázolták a jövőbeli kutatásaik fő irányát. A vándorgyűlésen részt vettek a polgári kutatóintézetek és a Híradástechnikai Tudományos Egyesület jeles képviselői is. A szakosztály taglétszáma 1991 végére elérte az 59-et, így az MHTT második legnagyobb szakosztálya lett abban az időben.

Az elektronika és az informatika területén lezajló gyors változások okán a szakosztály vezetősége fontos kérdésnek tartotta a naprakészséget, amelyet a szakosztály konferenciák és bemutatók szervezésével ért el. Ezek a rendezvények hozzájárultak a szakosztály tagjai tudományos szakmai felkészültségének emeléséhez, erősítve ragaszkodásukat a szakosztályhoz.

A kiemelkedő szakmai rendezvényeink sorában meg kell említeni az 1993 decemberében, a szakmai főnökséggel és a ZMKA-val együtt rendezett konferenciát, amelyen már akkor kiemelt figyelmet fordítottak a térinformatika katonai alkalmazásának tanulmányozására.

A szakosztály feladatai között mindig fontos szerepet játszott a tudományos fokozat megszerzésére pályázók tudományos műhelyvitáinak megszervezése, lebonyolítása, a publikációs lehetőségek felkutatása, a pályázati kiírások előkészítése.

A taglétszám 1995 elején 52 volt. Ebben az évben a szakosztály már igen szerteágazó tevékenységet folytatott, (10 szakcsoportból állt) ezért szükségessé vált a csoportok újraalakítása és rendezvényeik rendszeressé tétele és összehangolása. Ebben az időben sikerült bekapcsolni a legnagyobb hazai hadiipari kutatással, fejlesztéssel foglalkozó vállalatokat: a Videoton-Mechlabort, a Műszeripari Kutatóintézetet, a Távközlési Kutató Intézetet és az Elektronikai Igazgatóságot. Ezek a vállalatok biztosították a szakosztály szponzorálását is. Az MHTT elnökségének döntése lehetővé tette a szakosztály szakértői csoportjának kialakítását. A mai napig a szakosztály 7 tagja rendelkezik az „MHTT Szakértője” címmel.

A szakosztály felfogása és érdeklődése mindig is nyitott volt a hadtudomány és más tudományágak legújabb eredményei iránt. Ennek köszönhetően az MH-n belül elsőként kezdte kutatni az információs kor, az információs társadalom, az információs hadügyi forradalom, az információs és vezetési hadviselés problémakörét. Ezen a téren jelentős eredményeket ért el a téma feltárásában. Két olyan egyetemi jegyzet is született, amely tartalma egyre gyorsuló ütemben ment át a magyar katonai köztudatba. Több konferencián és szakmai fórumon cseréltek véleményt ebben a témakörben.

1995-ben a szakosztály az alábbiakban fogalmazta meg küldetését: a kor követelményeinek magas szinten megfelelő tudományos műhely kialakítása, ami lehetővé teszi tagjai számára a szakmai-tudományos véleményalkotást azzal a céllal, hogy rendszeresen segítsék a katonai felső vezetés döntéseit és a katonai elektronika, informatika fejlődését; olyan vonzó alkotó környezet létrehozása, amely elősegíti a tagjai szakmai fejlődését.

1997. december 17-én a szakosztály új vezetőséget választott. Titkos szavazással elnökké választották dr. Nagy Pált, titkárrá dr. Ványa Lászlót, a vezetőség tagjaivá pedig dr. Várhegyi Istvánt, dr. Király Györgyöt és Zakor Gézát. A vezetőség már nem a szakcsoportok jelöltjeiből állt össze, hanem a szakosztály aktív tagjainak döntése alapján. Erre az időre gyakorlatilag megszűnt a szakcsoportos tagozódás, a taglétszám elérte a valaha volt legkisebb, 31-es számot. A szakosztály vezetésének megújításával ugyanakkor a tagság aktivitása is megnőtt. Célul tűzték ki a tevékenység javítását, az aktív tagság létszámának stabilizálását, a hatékonyabb tájékoztatást, és új tagok bekapcsolását a szakosztály munkájába. 1998 folyamán kiemelt kérdésként foglalkoztunk a híradás és az informatika helyzetével a NATO-csatlakozás tükrében.

1998-ban az MHTT elnöksége hosszú időn át végzett kiemelkedő hadtudományi kutató, oktató-nevelő munkássága elismeréseképpen dr. Várhegyi Istvánnak ítélte a Tanárky Sándor-díjat. 1999-ben ismét növekedett a szakosztály létszáma és az év végén már harmadik legnagyobb szakosztály volt az MHTT-n belül.

Az Elektronikai Igazgatósággal és a Távközlési Kutató Intézettel közösen lebonyolított szakmai délutánjaink méltán váltották ki a résztvevők elismerését. Az információvédelem legmodernebb eszközeinek, a műholdas járműkövetés eljárásainak, vagy a különböző elektronikai felderítő eszközök fejlesztésének kérdéseiről folytatott szakmai beszélgetések bizonyították, hogy a hadiipar és az alkalmazók, illetve a hadiipar és a tudományos kutatóhelyek közötti kapcsolat sokkal élőbbé, gyakorlatiasabbá tehető a hasonló szakosztályi rendezvényekkel.

A konferenciaszervező tevékenység 1999 és 2000-ben felerősödött a korábbi évekhez képest. Két nemzetközi és egy hazai szakmai konferencia társrendezője volt a szakosztály. Tagjai előadásokat tartottak, doktoranduszai beszámoltak legújabb kutatási eredményeikről. Az előadások mintegy 80%-a angol nyelven hangzott el.

2000 decemberében a szakosztály vezetőségének újraválasztása során elnökké választotta dr. Makkay Imrét, titkárrá dr. Ványa Lászlót, tagokká dr. Vánca Júliannát, dr. Várhegyi Istvánt és Zakor Gézát. Szakosztályunk tagjai sorából 2001-ben a Felügyelő Bizottságba választotta a közgyűlés dr. Nagy Pált, az Etikai Bizottság elnökévé pedig dr. Várhegyi Istvánt.

A Társaság küldöttgyűlése által 2001-ben alapított Korponay János-díjat első alkalommal szakosztályunk tagja, Magyar Ferenc Attila nyerte el.

Rendezvényeink sorában kiemelkedő helyet foglalt el a 2001. április 24–25-én, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen első alkalommal megrendezett *Robothadviselés nemzetközi konferencia*, amelyet akkor a Honvéd Vezérkar Vezetési Csoportfőnöksége, az MHTT Elektronikai-Informatikai Szakosztálya és a ZMNE Elektronikai hadviselési tanszéke közösen rendezett. Ez a konferencia, amelyet szakosztályunk azóta is minden évben megrendez, emblematisz rendezvényévé vált, 2010-ben kerül sor a jubileumi tizedik konferenciára.

Hasonló, évről-évre megrendezett konferencia a *„Kommunikáció 200x” konferenciasorozat*, amelyen a szakosztályunk több tagja aktív szervezőként, előadóként vesz részt.

2001 ősztől az MHTT hadtudósai és meghívott szakértői szabadegyetemi előadássorozatot tartottak a HM Kulturális és Szabadidő Központ KHT Stefánia úti művelődési házában, amelyen dr. Várhegyi István, majd dr. Haig Zsolt tartott előadást az információs társadalomról és a digitális hadseregről.

Szakosztályunk létszáma 2002 novemberében 48 fő volt. Ebben az évben szakosztályunk több tagja aktívan bekapcsolódott a pilóta nélküli repülőök önálló kezdeményezésű fejlesztési programjába. A szellemi tőke az elektronikai hadviselés tanszék, illetve ezen keresztül a szakosztály körül koncentrált. Az év során kísérleti repülések egész sorát hajtottuk végre. Az elért eredményeket bemutatókon, kiállításokon igyekeztünk minél szélesebb szakmai körben publikálni.

2002 márciusában fejezték be a Széchenyi Terv SZT-IS-1 projektben dolgozó szakosztálytagok a *„Az információs társadalom veszélyforrásai. A kormányzat szerepe a védelem és az ellentevékenység műszaki és szervezeti megoldásaiban”* című tanulmányt.

Az ezzel kapcsolatos prezentációs anyagot, majd az elért eredményeket egy szimpózium keretében bemutatták. Az év kiemelkedő eseménye volt a „SZABLYA-2002” harcászati gyakorlat és a hozzá kapcsolódó szakmai bemutató. 2002. szeptember 23–26. között a Baglyas-hegyen volt módunk a fejlesztés alatt álló pilóta nélküli repülőket és alkalmazási kérdéseiket a miniszterelnök, a Honvédelmi Minisztérium katonai felső vezetése és az érdeklődők számára bemutatni.

Dr. Haig Zsolt és dr. Kovács László személyében szakosztályunk tagjai is bekapcsolódtak a 2002. október 10–11-én megrendezett *Szövetség a biztonságért konferencia* és kiállítás lebonyolításában. 2002. december 12-én A Magyar Hadtudományi Társaság konferenciát rendezett a Magyar Honvédség haditechnikai eszközeinek korszerűsítése tárgykorban, a Honvédelmi Minisztériumban. A konferencián dr. Várhegyi István kapott lehetőséget, hogy az utóbbi években folytatott trendkutatási eredményeit ismertesse egy korreferátumban. 2002. december 15-én a Petőfi Rádió Gordiusz Magazin című műsorában szakértőként részt vett dr. Makkay Imre és dr. Várhegyi István, akik a modern kor technikai kihívásairól, a hadviselés új és perspektivikus eszközeiről beszélgettek a műsor készítőivel.

2003-ban szakosztályunk több tagja aktívan folytatta a pilóta nélküli repülő fejlesztési programját. A kutatás és fejlesztés az Elektronikai hadviselés tanszék, illetve ezen keresztül továbbra is az Elektronikai-Informatikai Szakosztály körül koncentrált. Az év folyamán Torinóban, Brüsszelben, Stockholmban, Párizsban és Gosseliében tartottunk előadást a NATO, illetve az Európai Unió UAVNET szervezetének rendezvényein. A program sikeres folytatásához a további szakértők mellett anyagi támogatásra volt leginkább szükség, ezért egy Oktatási Minisztériumi pályázat keretében kidolgoztunk egy kétéves futamidejű K+F projektet „Pilóta nélküli légi hordozókon telepített környezet- és katasztrófavédelmi monitoring rendszer” címmel. A pályázatban kitűzött célok sajnos forráshiány miatt nem valósulhattak meg. Az év során ismét kísérleti repülések egész sorát hajtottuk végre. Az elért eredményeket bemutatókon, kiállításokon mutattuk be a szakmai kör számára.

A szakmai előjáró szervezetekkel rendszeres kapcsolattartás keretében több közös szakosztály értekezletet tartottunk, amelyen például 2003-ban kerekasztal-beszélgetésre hívtuk meg Csizmazia László mk. alezredest, a HM HVK Felderítő Csoportfőnökség Elektronikai Hadviselési Osztály osztályvezető helyettesét, aki tájékoztatót adott a szolgálat jelenéről, a haderőreform nyomán kialakult helyzetről és a várható további lépésekről.

2003-ban a beszámoló-vezetőségválasztó szakosztályülés dr. Várhegyi István javaslatára, egyhangúlag úgy döntött, hogy a szakosztály nevét MHTT Elektronikai-Informatikai és Robotikai Szakosztályra változtatja. A szakosztály tagsága mandátumának lejártával felmentette a vezetőséget, majd titkos szavazással újat választott. Elnök – dr. Ványa László, titkár – dr. Kovács László, tagok – dr. Dárdai Árpád, dr. Fekete Károly, dr. Vass Sándor és dr. Várhegyi István lettek.

Az MHTT 2004. évi közgyűlése a szakosztály tagjai közül a Társaság Intéző Bizottsága tagjává, elnökhelyettesévé választotta dr. Ványa Lászlót, a Felügyelő Bizottság tagjává dr. Nagy Pált és az Etikai Bizottság tagjává dr. Haig Zsoltot.

2004-ben szándékunk egybeesett az MHTT vezetésének kommunikációt élénkítő törekvéseivel. Dr. Kovács László összeállításában elkészült a szakosztály hon-

lapja, amely jelenleg is a szakosztály legfontosabb történeti és elérhetőségi és aktuális rendezvényadatait tartalmazza. (Az MHTT honlapját is ő készíti, illetve tartja karban.)

Az év során szakmai, tanulmányi kirándulást szerveztünk a T-Mobile Száva-utcai objektumába, ahol bemutatták nekünk az egyik legnagyobb hazai mobilszolgáltató rendszer felügyeleti munkahelyeit. Kísérőnk segítségével bepillanthattunk a 24 órás folyamatos szolgálat munkájába, a cég jelenlegi munkájába és jövőbeni terveibe.

2005-ben a kutatások eredményeképpen megjelent dr. Várhegyi István és dr. Haig Zsolt: *Hadviselés az információs hadszíntéren* c. könyve a Zrínyi Kiadónál. (ISBN 963-327-391-9, 286 o.) A könyv lektora Dr. Ványa László volt. A könyv nyilvános bemutatójára nagy érdeklődés mellett június 21-én került sor a ZMNE Tudós Kávézójában. Azóta dr. Kovács László kivitelezésében elkészült a könyv multimédiás, 2 CD-s elektronikus tananyag változata is.

2006-ban a Társaság elnöke a küldöttgyűlés előtt a honlap szerkesztésében végzett munkájáért elismerésben részesítette dr. Kovács László tagtársunkat. Tagjaink folytatták kutatási tevékenységüket ebben az évben is az információs társadalom biztonságpolitikai vetületei, az információs hadviselés, az információs terrorizmus, illetve az információs biztonság témakörében. E tárgykörben dr. Kovács László 2005-ben, dr. Haig Zsolt pedig 2006-ban nyerte el a MTA Bolyai Kutatási Ösztöndíját.

2006 júliusában indult el a ZMNE BJKMK és a KMDI on-line tudományos kiadványa a HADMÉRNÖK az interneten, amelynek főszerkesztője és webmestere dr. Kovács László, egyik rovatvezetője pedig dr. Haig Zsolt. 2006. június 13-án egy igen sikeres előadással és gyakorlati bemutatóval egybekötött szakmai délutánt tartottunk a BM Távközlési szolgálat szakembereinek közreműködésével a rendszeresítés alatt álló Egységes Digitális Rádiórendszeréről. A résztvevők a rendszer elgondolásán túl – megismerkedhettek – a legfontosabb szolgáltatásokkal, majd kézbe is vehették a készülékeket és kipróbálhatták őket.

2007. január 17-én a szakosztály elnökké választotta dr. Ványa Lászlót, titkárrá dr. Kovács Lászlót, vezetőségi taggá pedig dr. Dárdai Árpádot, dr. Fekete Károlyt és dr. Vass Sándort.

2007. október 2-án szakmai kirándulást szerveztünk az Antenna Hungária Széchenyi hegyi Országos Mikrohullámú Központjába. A szakosztály éves beszámoló gyűlése hagyományosan szakmai nap is volt, amely a 2007-es év zárásaként két igen érdekes előadást tartalmazott. „Az MH felderítő és elektronikai hadviselési képességeinek fejlesztési elgondolásai” címmel Miskolczi József okl. mk. alezredes, majd a „SAGAX Kft. és az Integrált elektronikai fejlesztő és zavarórendszer fejlesztése c. Jedlik Ányos projekt” címmel dr. Eged Bertalan ügyvezető igazgató előadását hallgathattuk meg.

2008-ban sokoldalú szakmai-tudományos tevékenységének és iskolateremtő munkássága elismeréseként az MHTT elnöksége Életmű-díjban részesítette dr. Várhegyi Istvánt.

Az EIR Szakosztály szakmai délutánját 2008. október 30-án 14.00–16.00 között tartottuk a ZMNE Hungária körúti objektumában, amelyen a résztvevők megtekinthették az egyetem költözése után kialakított új elektronikai hadviselési szakkabinetet, a híradó szaktantermeket és a Híradó Múzeumot. 2009. január 28-án egy kisebb

létszámú szakmai látogatáson lehetőségünk nyílt megtekinteni az NHH MONITORING rendszereit az NHH telephelyén.

A szakosztályok közötti kutatási együttműködés erősítése jegyében került sor 2009. május 5-én az EIR Szakosztály és a Hírszerzéstörténeti Szakosztály szervezésében a „Biztonság az Interneten” című közös szakosztályrendezvényre a ZMNE Tudós Kávézójában. Ezt követte június 30-án „A jövő internete és a kritikus infrastruktúra védelem” c. műhely megbeszélés a szakosztály szervezésében, 10 fő szakosztálytag és meghívott külső szakértők közreműködésével.

Különösen eredményes évet zárhattunk 2009-ben, amikor is szakosztályunk tagjai aktív tudománysszervezői, oktatói és kutatói tevékenységükért az alábbi elismeréseket vehették át:

- Bolyai János Hadmérnöki-díj Gyémántfokozatát Konzulensi-díj kategóriában dr. Ványa László okl. mk. alez.;
- Bolyai Gyűrűt dr. Haig Zsolt mk. alez.;
- az Oktatási és Kulturális miniszter főiskolai tanári kinevezését dr. Muha Lajos;
- a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Címzetes Egyetemi tanári címét dr. Várhegyi István nyá. ezds.;
- a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Címzetes Egyetemi docensi címét dr. Somos András nyá. ezds.;
- Bolyai János Hadmérnöki-díj Aranyfokozatát PhD Doktori Különdíj kategóriában: Koncz Miklós Tamás;
- Bolyai János Hadmérnöki-díj Gyémántfokozatát Témavezetői-díj kategóriában dr. Kovács László mk. őrgy.;
- Bolyai Pajzsot dr. Németh András okl. mk. szds.;
- a Doktori Tanács mb. elnöke köszönő oklevelét prof. dr. Munk Sándor nyá. ezds.;
- az Országos Tudományos Diákköri Tanács Mestertanár Aranyérmét dr. Ványa László okl. mk. alez.;
- „Bolyai Karért” névre szóló érdemérmét dr. habil. Kovács László okl. mk. őrgy.;
- a Vezető Informatikusok Szövetségének „A 2009. Év Informatikai Oktatója” díját dr. habil. Kovács László mk. őrgy.

Az EIR Szakosztály a 2010. január 10-i szakosztály értekezletén ismét új vezetőséget választott 3 évre. Elnök: dr. Ványa László, titkár: dr. Kovács László, tagok: dr. Várhegyi István, dr. Fekete Károly, Tibenszky dr. Fórika Krisztina és dr. Németh András.

A jövőbeni fő célkitűzésünk, hogy 20 év tanulságainak figyelembevételével lehetőségeinkhez mérten megőrizzük, ahol lehet, ott pedig továbbfejlesszük a katonai elektronika és kiemelten a robotika általunk művelt területeit. A kutató, oktató-nevelő munka fejlesztése mellett arra törekszünk, hogy a szakosztály aktív tagságát tájékoztassuk az új eredményekről, valamint a rendelkezésre álló lehetőségeink keretein belül segítsük a fiatal kutatók, doktoranduszok munkáját.

*Dr. Ványa László mk. alezredes,
szakosztályelnök*

Geoinformációs Szakosztály

A Magyar Hadtudományi Társaság 20 évvel ezelőtti megalakulását – a hadtudományhoz kapcsolódó – számos szakosztály alapítása követte. 1992 tavaszán alakult meg, mintegy 40 fővel, jogelődünk a Katonaföldrajzi Szakosztály is, hogy a szakterület iránt érdeklődő és elkötelezett szakemberek számára ebben a keretben is tudományos fórumot biztosítson. Ezzel a térképészet és a katonaföldrajz szakterülete egy nagyon erős – intézményeket összekapcsoló, de ugyanakkor független – tudományos platformot kapott. A szakosztály első elnöke dr. Lánszki János egyetemi tanár, nyá. ezredes, első titkára dr. Szánki László mérnök alezredes volt. A szakosztály, mint tudományos műhely lehetőséget adott a XX. század utolsó évtizedében felmerült, és egyre inkább az információtechnológia által is generált kérdésekre adandó, tudományos igényű válaszok megtárgyalására.

A kezdeti időszaknak új lendületet adott az 1993-ban megválasztott új vezetőség, élén dr. Lánszki János egyetemi tanár, nyá. ezredessel, aki ismét a szakosztály elnöke lett és dr. Für Gáspár őrnaggyal, aki a titkári teendőket látta el.

Az új vezetés aktivitását igazolta, hogy a szakosztály már a következő évben két sikeres konferenciát is szervezett, úgymint „Az új követelményeknek megfelelő katonai tematikus térképek tartalma és formája” és a „A katonaföldrajz helye és szerepe a Magyar Honvédség előtt álló feladatok meghatározásában” címmel. A szakosztály 1994 elején egy önálló kiadvánnyal is jelentkezett, amely a „Térképészeti és katonaföldrajzi közlemények” címet viselte, a folytatás azonban az erőforrások szűkössége miatt elmaradt.

1996-ban a konferenciák sorozata folytatódott. A szakosztály közreműködött a „A katonaföldrajz elméleti és gyakorlati kérdései az új követelmények tükrében” című konferencia szervezésében.

1997-től a Társaság tevékenysége az euroatlanti integráció, illetve a NATO-csatlakozás kérdései felé fordult. Ez a tény a szakosztályunk életében is óriási változást hozott és új kihívásokat teremtett. Olyan új kérdésekkel kellett foglalkozni, amelyek a korábbi szövetségi rendszerhez viszonyítva teljesen más szemléletet igényeltek. Nem véletlen, hogy ebben az időben a szakosztály hathatós támogatásával számos fiatal szakember⁷ foglalkozott az integráció által generált problémákkal⁸ és kezdett intenzív tudományos tevékenységbe.

A szakosztályunk által támogatott tizenegy fő doktorjelöltből eddig heten szereztek PhD fokozatot. A PhD aspiránsoknak szakosztály értekezleteink és egyéb rendezvényeink lehetőséget biztosítottak és biztosítanak ma is kutatásaik eredményeinek a bemutatására, megvitatására, előadó készségük fejlesztésére, tapasztalatszerzésre és nem utolsósorban problémáik megoldásához segítség, támogatásszerzésre, a tapasztaltabb kollégák eredményeinek, módszereinek megismerésére, műhelyviták előkészítésére és lebonyolítására.

7 Alabér László, Kovátsné Balla Csilla, Bognár István, Fehérvári István, Für Gáspár, Kállai Attila, Molnár Emília, Mihalik József, Paskó Attila, Pócsmegeyeri Gábor, Szabó Gyula

8 A fenti kutatások címei a Tízéves jubileumi kiadványban szerepelnek.

Az 1999–2000-es évek számos változást hoztak. Nemcsak a NATO-csatlakozás ténye állította a szakosztály keretében tevékenykedő szakembereket újabb és újabb kihívások elé, hanem a Magyar Honvédségben elkezdődött haderőreform is, amely a katonai térképészet és katonaföldrajz teljes vertikumára hatással volt.

Számos vitát folytattunk le a szövetségi rendszer követelményeihez történő alkalmazkodás, így a katonai topográfiai térképek új geometriai és geodéziai alapjai, új formai kialakítása, kétnyelvűsége és a vonatkozó STANAG-szabványok tárgyában. A műhelyviták egyik központi és kritikus kérdése volt a digitális térképek és az úgynevezett papírtérképek felhasználására vonatkozó ismétlődő polémia.

A szakterület életében bekövetkező változást és új szemléletet a 2001. december 13-án tartott „A tér szerepe a korszerű harcban” című konferencia⁹ előadásai is mutatják. A konferencia megnyitó előadását dr. Lánszki János a szakosztály elnöke, tartotta meg. Őt követte dr. Kőszegvári Tibor „A hadviselés és tér összefüggései”, dr. Mráz István „A tér értékelésének szempontjai a korszerű hadászati célú műveletekben”, dr. Bognár Imre „A katonaföldrajzi tér előkészítése a fegyveres küzdelemre”, dr. Berkes Pál „A terep értékelésének szerepe a parancsnoki munkában”, Szabó Gyula „A térképészszoftver és a térinformatikai adatstruktúra”, dr. Alabér László „A térképészeti támogatás szerepe a harctér megjelenítésében” dr. Fehérvári István „A szárazföldi csapatok és törzsek harctevékenységének támogatása korszerű terepmodellezési eljárásokkal”, dr. Pócsmegyeri Gábor „A közlekedés és a szállítás korszerű értelmezése”, Kállai Attila „A tematikus térképekről”, dr. Mihalik József „Operatív technológiák a katonai térképészetben” című igen értékes előadások.

Kállai Attila nevét még egyszer meg kell említenünk, mert a fiatal szakember 2002-ben elnyerte a Hadtudományi Társaság Korponay János-díját.

A szakmapolitikai változásokat tükrözte a doktori képzésre jelentkező fiatal szakemberek témaválasztása is. 2003-ban elkészült a „NATO Térképészeti Ismeretek” című, hiánypótló egyetemi jegyzet, dr. Für Gáspár és Miskolczi Erzsébet munkája nyomán.

A '90-es évek végén és a 2000-es évek első felében néhány szakmai-tanulmányi kirándulás megszervezésére is volt lehetőségünk. Az ország különböző, térképészeti és katonaföldrajzi szempontból érdekes, jellegzetes tájait és műemlékeit kerestük fel egy-egy tapasztalt, helyismerettel rendelkező kollégánk vezetésével.

A haderőreform és a rendre ismétlődő létszámcsökkentések a szakosztály tagjainak munkahelyeinél, a szakosztály tudományos életét is megnehezítették. Számos fiatal szakember – kényszer miatt, vagy saját kérésre jobbra egzisztenciális okokból – a versenyszférában keresett újabb lehetőségeket.

A szakosztály életét, működését sok esetben érintette negatívan, a HM Térképész Szolgálat és a ZMNE Térképészeti és Katonaföldrajzi Tanszék folyamatosan változó szervezeti struktúrája és helyzete. Szakosztályunk tagjait is folyamatosan érték ezek a strukturális változások és ennek következtében a tudományos munkára jutó erőforrások is jelentősen csökkentek.

9 Az előadások megjelentek a KARD ÉS TOLL sorozat, Válogatás a doktoranduszok tanulmányaiból című kiadványában (2001).

A szakosztály 2001-ben Weibli József alezredes személyében új elnököt választott, aki egészen 2007-ig töltötte be ezt a tisztséget. Weibli József alezredes elsősorban pragmatikus szemléletével és a csapatoknál szerzett tapasztalatával igyekezett megújítani a térképészeti és katonaföldrajzi támogatás szemléletét és tudományos irányultságát.

Az MHTT 2003-as tisztújításakor a szakosztályunk tagját, Szabóné dr. Szalánczi Erikát az a megtiszteltetés érte, hogy a Társaság küldöttgyűlése megválasztotta az MHTT elnökhelyettesének és egyben az IB tagjának.

Közben tagságunk új kihívásokkal nézett szembe és nagymértékben járult hozzá a magyar katonai térképészet jelentős feladatainak megoldásához. Ezek közül a legfontosabb a NATO térképrendszerére történő – 2004-ben sikeresen végrehajtott – átalálás, amely a szakosztály tudományos életére is nagy hatással volt. Erre utalt a 2004. december 15-én, az MH Térképész Szolgálat és az MHTT Térképészeti és Katonaföldrajzi Szakosztálya által rendezett, „A térképészeti és katonaföldrajzi támogatás a NATO térképészeti politikája tükrében” című konferencia¹⁰ is, ahol az előadók az új digitális térképészeti technológiák alkalmazásának hatásaival is foglalkoztak.

Újabb lendületet adott szakosztályunk tevékenységének az, hogy 2005. október 1-jével a ZMNE Térképészeti és Geoinformációs Tanszék újjá alakult, ismét önállóan folytathatta oktatási és kutatási tevékenységét. Ezt a megújulást mutatja, hogy 2005. december 9-én az MH Térképész Szolgálat, és az MHTT Térképészeti és Katonaföldrajzi Szakosztály közösen szervezett konferenciát „Térképészeti és katonaföldrajzi támogatás aktuális kérdései” címmel. A konferencián¹¹ megjelentek a missziókkal és a terrorizmussal foglalkozó előadások is. A konferencián súlyt kapott a *geoinformációs támogatás*, mint új fogalom. „A geoinformatika, mint tudományterület, teret és önálló értelmezést nyert. Ebben az összefüggésben a katonai geoinformációs támogatás halmozába integrálódnak a különböző, a Föld felszínére vonatkozó specifikus adatok és alkalmazások” – mondta Szabó Gyula mk. ezredes, térképész szolgálatfőnök a konferencián.

A 2007. év elején a szakosztály életében újabb jelentős változást hozott az MH Meteorológiai Szolgálat összevonása az MH Térképész szolgálattal és ennek következményeként az MH Geoinformációs Szolgálat megalakulása. A meteorológus kollégák közül számosan csatlakoztak szakosztályunkhoz új szint és új tudományos témákat, együttgondolkodásra érdemes problémákat hozva életünkbe. A szakosztály – az említett változások következményeként – a tagság teljes egyetértésével megváltoztatta a nevét. A korábbinál szélesebb szakmai tevékenységet jobban kifejező Geoinformációs Szakosztály nevet vette fel.

2007-ben – a Magyar Honvédség újabb létszámcsökkentése és átszervezése következtében – a szakosztály elnöke is nyugállományba vonult és egy másik életpályát választva lemondott elnöki tisztségéről is. A következő tisztújításnál a tagság dr. Mihalik József nyá. mk. alezredest elnöknek, dr. Radics Kornélia századost pedig titkárnak választotta meg. Dr. Radics Kornélia a 2008. év végén – egyéb elfoglaltságai

10 Az előadások megjelentek a MHTÉSZ Térképészeti és katonaföldrajzi tájékoztató 2. számában (2004)

11 Az előadások megjelentek a MHTÉSZ Térképészeti és katonaföldrajzi tájékoztató 3. számában (2005)

miatt – lemondott tisztségéről. Helyette a tagság Péliné Németh Csilla századost választotta a szakosztály titkárává. Az MHTT 2007-es tisztújításakor a Társaság küldöttgyűlése ismét megválasztotta Szabóné dr. Szalánczi Erika tagtársunkat az MHTT elnökhelyettesének és egyben az IB tagjának.

A 2007 és 2009 közötti időszakban Hadtudományi Társaság rendezvényeinek szervezésébe a Geoinformációs Szakosztály két alkalommal kapcsolódott be. Szabóné dr. Szalánczi Erika, mint IB tag közreműködött az MHTT több rendezvényének – mint „A hazai katonai felsőoktatás helyzete perspektívái, a tisztképzés sajátosságai” című 2007-ben és a „A hadtudomány és a katonai műszaki tudományok kölcsönkapcsolata” 2009-ben tartott konferenciák – előkészítésébe, amelyet a szakosztály többi tagja térképkiállítással és a geoinformáció oktatását bemutató poszterkiállítással színesített.

A szakosztály tagságának egyhangú javaslatára, 2009-ben a Tanárky-díjat Szabóné dr. Szalánczi Erika nyerte el.

A elmúlt két évben a szakosztály tagjainak tudományos érdeklődése a doktrinális kérdések felé fordult. Az erre irányuló tudományos tevékenységet a jelenlegi MH Geoinformációs Szolgálatfőnök, Tóth László mk. ezredes is folyamatosan ösztönzi.

*Dr. Mihalik József nyá. mk. alezredes,
szakosztályelnök*

*Péliné Németh Csilla százados,
szakosztálytitkár*

Haditechnikai Szakosztály

A Magyar Hadtudományi Társaság szakosztályai, köztük a Haditechnikai Szakosztály az elmúlt húsz évben fontos szerepet tölthettek be. A társaság tudományos és társadalmi élete ezekben a szervezetekben zajlott le. A haditechnika az említett időszak alatt jelentős változáson ment keresztül és ez a szakosztály életén, összetételén, programjain mind nyomot hagyott.

A Haditechnikai Szakosztály 1990-ben alakult és személyi összetétele az azon területen dolgozó, a rendszert működtető és a jövő elképzeléseit többé-kevésbé meghatározó szakemberekből állt.

A szakosztály elnöke dr. Fehérvári Tamás mk. vörögy, alelnöke Geller István vörögy., titkára Amaczi Viktor mk. alez. volt. Vezetőségi tagok: dr. Turcsányi Károly mk. ezds., Szabó Tibor ezds. A fenti vezetést 1994-ben megerősítette és újraválasztotta a tagság.

A szakosztály programjai az 1990–1994 időszakban a napi étellel, az akkori jelenlét és főleg az elképzelt jövővel voltak összhangban. Elemezték a haditechnikai területen meglévő és várható problémákat, a jövő haditechnikájának a Magyar Honvédséghez való illeszthetőségét, illetve a meglévő eszközök, rendszerek karbantarthatóságát, korszerűsíthetőségét, rendszerben tarthatóságát.

A szakosztály által kiírt pályázatokban való részvétel jellemzően mutatta, hogy a haditechnikával kapcsolatos kérdések a hadsereg jövőjének egyik meghatározó oldalát képezik. A szakosztály által 1993-ban kiírt pályázatra 7 pályamű érkezett, ebből első díjat kapott Kovács Lajos: „A 122 mm-es önjáró tarackok légphelyretolónak meg-

hibásodása" című mű. Második díjat kapott dr. Gáspár Tibor: „A polgári életben alkalmazott technikai biztosítási elvek és módszerek”, illetve Rózsás Tamás: „A katonai lézertávmerők áttekintése” című művek.

A fenti időszakban sorra került konferenciákon a szakosztály képviselői előadásokban taglalták a haditechnika szerepét, helyzetét a technikai korszerűsítés, a struktúra átalakítás terveinek tükrében, nem beszélve a hadiiparban folyó tendenciák hatásáról.

A haditechnika mellett az ember meghatározó szerepének elemzése is helyet kapott az 1994 márciusában a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián a szakosztály által tartott konferencián, melynek során áttekintésre került a mérnök tisztképzés helyzete és az abból levonható jövő haditechnikát érintő folyamányai.

A konferencia előadásaiból kiderült, hogy a haditechnikai szolgálatok tisztí állományának helyzete nem mondható perspektivikusnak, mert sokan kerülnek át más területekre, illetve áramlanak ki a polgári életbe. Az okok között jelentős a szakmai alulfoglalkoztatás, illetve a csökkenő tisztí beosztások száma a haditechnikai szolgálatoknál. A konferencia következtetései messzemenően időállóak voltak.

A szakosztály tevékenysége jelentősen kötődött a Honvédelmi Minisztérium Haditechnikai Intézet, majd HM Technológiai Hivatal által szervezett szakmai konferenciákhoz is, mely újabb szint adott a jelen rendszerben lévő eszközök és a jövő hazai haditechnikai fejlesztési eredmények összehangolási lehetőségeinek megvitatására. Ezekon a konferenciákon magas színvonalú előadások keretében hangzottak el olyan fejlesztési elképzelések, melyek a haderő fejlődéséhez megpróbálta a hazai szellemi és fizikai kapacitásokat megfelelően illeszteni.

A szakosztály vezetésében változás állt be 1997-ben dr. Fehérvári Tamás halála miatt. Az új megválasztott elnök dr. Ráth Tamás mk. ezds. lett, az alelnök személyében nem volt változás, a titkári funkciót Szabó Miklós mk. alezredes vállalta el.

A szakosztály részt vett több olyan haditechnikát érintő rendezvényen, melyet más szervezetek rendeztek. Ezek közül 1998-ban „A haditechnikai eszközök technikai kiszolgálási rendszere korszerűsítésének lehetőségei” címmel a Haditechnikai Csoportfőnökség konferenciáján elhangzottak fontosak ma is, mely szerint lényegesen csökkentek a technikai kiszolgálás érdekében alkalmazható alegységek, szervezetek és a MH javítókapacitása.

Az ország NATO csatlakozása után 1999-ben a szakosztály több rendezvényen ismertette a Szövetség hadfelszereléssel kapcsolatos politikáját és ennek várható hatását az új tagállamokra. Mivel a HM Technológiai Hivatala bekapcsolódott a NATO Kutatás Technológiai Szervezetének munkájába a szakosztály tagjainak alkalma nyílt a személyes tapasztalatszerzésre.

A szakosztály 1999-es konferenciáján az előadások áttekintést adtak a haditechnikai eszközök helyzetéről és az akkor elképzelt jövőről, illetve a hazai fejlesztési elképzelésekről.

Az év kiemelkedő eseménye volt a HM Technológiai Hivatal és a szakosztály által közösen rendezett „A magyar haditechnikai fejlesztés megszületésének, szervezetének a Haditechnikai Intézetnek a 80 éves évfordulója” címmel rendezett konferencia, melyen az előadások áttekintették az időszak kiemelkedő személyeinek sorsát, illetve a megszületett eszközöket, berendezéseket.

A szakosztály tevékeny részt vállalt a 2002-es „A haditechnikai eszközök fejlesztésének, korszerűsítésének kérdései” című konferencia szervezésében, melynek előadásai a fegyverzetfejlesztés és korszerűsítés elvi szempontjaival és összefüggéseivel, illetve a légierő típusváltási lehetőségeivel foglalkoztak.

A haditechnikai korszerűsítés területén kibontakozó nemzetközi együttműködés további aktivitási dimenziót nyitott a szakosztály számára, ami főleg a Közép–Európai országok számára rendezett konferencián valósult meg. A HM Technológiai Hivatal által megrendezett első Közép–Európai Kutatás–Fejlesztési konferencia nagy sikert aratott főleg azért, mert a régió országai közötti együttműködés lehetőségeit boncolgatta, rámutatva azokra az előnyökre, melyek jelentős költségvetési megtakarítást is eredményezhetnek.

A szakosztály számára szintén fontos lehetőséget nyújt a nyilvánosság előtti szereplésre a HM Technológiai Hivatal, illetve a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség Technológiai Igazgatósága által rendszeresen évente megrendezésre kerülő „Haditechnikai kutatók-fejlesztők napja”, melyen a fejlesztők és az ipar képviselői cserélnek véleményt, illetve adnak számot egymásnak az elért eredményekről.

Az elmúlt húsz évet áttekintve megállapítható hogy a Haditechnikai Szakosztály életére, aktivitására is jellemző a Magyar Honvédségben végbemenő folyamatok haditechnikai területre vonatkozó vetületi hatásai. Ezek közül a szakember területen jelentkező problémák a legjelentősebbek, mert a tudás és tapasztalat igen nehezen pótolható. Emiatt a szakosztálynak növekedő felelőssége lesz a jövőben, hogy a haditechnika fontosságát, a hazai kutatás–fejlesztés szükségességét a rendszerben lévő eszközök korszerűsítési lehetőségeit szünet nélkül hangsúlyozza olyan determinációk mellett, melyek ma ezt eltakarják.

*Dr. Ráth Tamás mk. ezredes,
szakosztályelnök*

Hadtörténelmi Szakosztály

A harmadik évezred első éveiben 2004–2010 között, a Hadtörténelmi Szakosztály működése nem a kívánt, illetve elvárt közösségi-, szakmai- és tudományos tevékenység megvalósulását eredményezte. A tények ok-okozati összefüggéseit elemezve, mind objektív, mind szubjektív elemek közrejátszottak. Nagy veszteséget jelentett az is, amikor 2002-ben szakosztályunkból kivált a Csata- és Hadszintértudató Szakosztály. Mindezeknek köszönhetően a szakosztály elnöksége, a ZMNE Hadtörténelem Tanszéke, valamint a tagság elkötelezett és aktív hányada úgy döntött, újjászervezi a Hadtörténelmi Szakosztályt. Az elhatározásnak megfelelően, 2004. március 3-án került sor a szakosztály újjáalakuló ülésére. Ennek lebonyolításra és a szakosztály vezetése új tagjainak megválasztására szervezőbizottság alakult, mely javaslatokat kért a személyi kérdések mellett egy programtervezet kidolgozására is.

A napirendnek megfelelően, a tagság megtárgyalta és elfogadta a szakosztály újjászervezésének indokait és a programban meghatározott célkitűzéseket.

Ezek a következően foglalhatók össze:

- a hadtörténelem tudományos presztízsének helyreállítása, a hadtudományon belül a hadtörténelem népszerűsítése,
- a legfrissebb tematikus kutatási eredmények megvitatása,
- a hagyományápolás tudományos alapjainak kidolgozása,
- a fiatal kutatók szakmai támogatása,
- a hazafias nevelés elősegítésén keresztül a Magyar Honvédség társadalmi támogatásának és elismerésének erősítése.

A személyi kérdések megtárgyalása alapján a tagság dr. Csikány Tamás alezredest, a ZMNE Hadtörténelem Tanszékének vezetőjét egyhangúan megválasztotta a Hadtörténelmi Szakosztály elnökévé, Lippai Péter őrnagyot pedig a szakosztály titkárává. A megválasztott vezetőség által előterjesztett, részletes programtervet a tagság egyhangúan elfogadta. Ezek:

- a szakosztály előadásokkal egybekötött rendezvényei, a jobb kiszámíthatóság érdekében havi rendszerességgel, előre meghatározott időpontokban legyenek;
- a Hadtörténelmi Intézet „Hadtörténelmi délutánok” című rendezvénysorozatának időpontjait és a szakosztály tagjainak elfoglaltságát, az egyetemista és főiskolai hallgatók délutáni programjait is figyelembe véve, minden hónap utolsó keddjén, 17 órától kezdődnek a rendezvények.

Az események állandó helyszíne: ZMNE Könyvtár „Tudós Kávézó”, később a Perjés Géza Hadtörténelmi Szaktanterem. Az újjászervezés utáni hónapokban a szakosztály élete és tevékenysége a programtervezetben meghatározott szakmai szempontok alapján elvárt rendszerességgel valósult meg. A tervezett előadásokat és az egyéb rendezvényeket megfelelő érdeklődés mellett megtartottuk.

Sajnos már 2004. augusztus 1-jével személyi változás történt a szakosztály vezetésében. Lippai Péter őrnagy, szakosztálytitkárt a vezérkari főnök új beosztásba helyezte, ennek következményeként lemondott titkári funkciójáról. Dr. Csikány Tamás alezredest, elnök rendkívüli közgyűlés összehívását kérte, az új titkár megválasztása érdekében. A közgyűlés 2004. szeptember 28-án, a szervezőbizottság javaslata alapján, egyhangúan Bágyi Ferenc nyugállományú őrnagyot választotta a szakosztálytitkári funkcióra. Sajnos az új titkár objektív okokból csak rövid ideig láthatta el a tevékenységét, hosszantartó betegsége, majd 2009-ben bekövetkezett halála megakadályozta a munka folytatásában.

A szakosztály újjászervezése utáni években tagjainak kutatási eredményeit, konzekvenciáit és tényeit folyamatosan, előadások és konzultációk formájában kívántuk megismertetni a tagsággal. E tervek közül azonban sajnos keveset sikerült érdemben megvalósítanunk. A szakosztály szervezésében már 2004-ben valóban elkezdtük a Hadtörténelem előadásorozatát, mely azonban másfél-két év után érdektelenség miatt abba maradt. Ebben valószínűleg közrejátszott a programok meghirdetésének, illetve a kiértékelések alacsony hatásfoka is.

A rendszeresnek induló előadásorozat mellett még ez év, tehát 2007 novemberében Bocsakai István emlékkonferenciára került sor, decemberben pedig a XIX–XX. századi hadművészettel foglalkozó konferenciát szerveztünk. A következő évben folytatódtak a Hadtörténelem előadásai, közte márciusban Számvéber Norbert tartott egy nagyszerű előadást az 1944–45-ös Budapest körüli harcok harcászati vezetéséről.

A 2006. év legjelentősebb programja „A magyar haditudósítás évszázadai” című konferencia volt, melyet Tinódi Lantos Sebestyén halálának 450. évfordulója alkalmából, novemberben szerveztük meg. E mellett májusban „A hagyományörzés szerepe a hazafias honvédelmi nevelésben” címmel szerveztünk előadásokat, októberben pedig „A magyar tábori lelkészek tevékenysége a világháborúkban” című konferenciát tartottuk meg.

2007 októberében egy sikeres nemzetközi tudományos konferenciára is sor került „Gróf Hadik András élete és kora” címmel, melyet a híres Berliini-portyázás 250. évfordulóján tartottunk. Novemberben ismét a katonai elméletek történetéről tartottunk előadásokat.

2008-ban a magyar katonai felsőoktatás 200 évfordulója állt rendezvényeink középpontjában. Novemberben országos konferenciát szerveztünk a témában, sajnos csekély létszámú érdeklődővel, illetve egy egyetemtörténeti kiadvány is napvilágot látott.

2009-ben ismét több rendezvényt szerveztünk: márciusban „A Kárpátalján történt 70 évvel ezelőtt” címmel, májusban az 1919-es hadműveletek Magyarországon, szeptemberben pedig a második világháború kitörésének emlékkonferenciáját szerveztük meg.

A konferenciák iránt elsősorban a ZMNE hallgatói, kisebb részben tanárai érdeklődtek, a szakosztály tagsága kevésbé. A jövőben ezen feltétlenül szükséges változtatni, növelve a programok meghirdetésének hatékonyságát szükséges a tagság aktívabb bevonása a szervezőmunkába és előadások megtartásába. Ehhez minél hamarabb össze kell hívni a közgyűlést, ahol szakosztály titkárt kell választanunk. Az új titkár közreműködésével a szakosztály munkáját meg kell újítanunk. 2004 óta kiderült, hogy az akkor megfogalmazott céljainkat nem tudjuk teljesíteni. Keresnünk kell olyan célokat, melyek megvalósításával a szakosztály bizonyíthatja létjogosultságát és keresnünk kell olyan módszereket, eszközöket, melyekkel a tagságot aktivizálni tudjuk.

*Dr. Csikány Tamás alezredes,
szakosztályelnök*

Hadtudomány-történeti és Elméleti Szakosztály

A Magyar Hadtudományi Társaság 16 évvel ezelőtti, 1994. április 29-ei éves közgyűlésén dr. Ács Tibor kezdeményezte egy új, a Hadtudomány-történeti és Elméleti Szakosztály megalakítását. Ekkor mintegy 20 fő szóban és írásban kinyilvánította, hogy be kíván lépni az új szakosztályba. A szakosztály alakuló ülését 1994. június 2-án tartotta az alábbi alapító tagok részvételével: dr. Ács Tibor, dr. Benke Gyula, dr. Berek Lajos, Csóka Ferenc, dr. Hajma Lajos, Harcz Tibor, Horváth István, dr. Kovács Jenő, Lajtos Béla, Molnár Károly, dr. Móricz Lajos, Oroszi Antal, Pekó József, Szanati József, Szabó József, Varga Mihály és Zimits Rezső.

Az alakuló ülésen résztvevők megvitatták és elfogadták a szakosztály működési rendjét, amely konkrétan körvonalazta a megoldandó feladatokat. A dokumentum alapján a szakosztály feladatának tekintette egyrészt a magyar hadtudományi irodalom fejlesztését, a magyar hadtudomány történetének és elméletének mind teljesebb fel-

tárása céljából a hadtudomány-történeti és elméleti kutatás ápolását; másrészt az egyetemes és a magyar hadtudomány története és elmélete iránti érdeklődés felkelését és ébrentartását minél szélesebb katonai és polgári körökben.

A fenti feladatokat figyelembe véve, a tagság szem előtt tartotta, mintegy eszmei irányvonalként, hogy ha a történelem az élet tanítómestere, akkor a hadtudomány-története a mai honvédelem tanítómestere kell, hogy legyen. A szakosztály arra vállalkozott, hogy kutatja, feldolgozza és széles körben megismerteti a magyar hadtudomány eredményeit. Korunk olyan új feladatok elé állította a hadtudományt is, hogy járuljon hozzá a hadügyi problémák megoldásához. Történelmi gyökerek, tapasztalatok nélkül ezek feltárása és elméleti általánosítása nélkül nem jöhet létre egy korszerű hadsereg. A hadtudomány-története és elmélete néhány évtizede nem csak kutatási téma, ma már sok helyen önálló tanszékek foglalkoznak a tudománynak ezzel a területével, sőt a tudományos akadémiákon is elismert helye van.

Az alakuló ülés résztvevői a szakosztály elnökéül dr. Ács Tibor nyá. ezredest, a Magyar Tudományos Akadémia doktorát, titkárául dr. Oroszi Antal nyá. ezredest, a hadtudomány kandidátusát választották meg.

A szakosztály elé állított feladatok fajsúlyuknál fogva nagy volumenű kutató-feldolgozó- és szervező munkát igényeltek. A témák nagysága sokszor a Társaság közreműködését is igényelte és a szakosztály kezdeményezésére a Társaság által szervezett igényes, társasági szintű, nagy nyilvánosságot igénylő rendezvényekké váltak. Több jelentős, a hadtudomány kérdéseit megvitató konferenciára került sor az évek során. Már a szakosztály megalakulása évében központi rendezvény volt a Hadtudományi Társaság és a Hadtörténeti Intézet és Múzeum szakembereivel megrendezett konferencia, ahol „*A katonai gondolkodás története az újabb kutatások tükrében*” című előadás-sorozat nagy érdeklődést váltott ki, oly annyira, hogy a konferencia anyagát a Társaság folyóirata, a Hadtudomány különszáma jelentette meg. A Zrínyi Kiadó pedig Tanulmánygyűjteményként a nagyközönség és az érdeklődők számára közkinccsá tette, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen pedig doktorandusz-képzésben tankönyvként került állandó használatba.

A következő évben újabb jelentős konferencia váltott ki nagy érdeklődést. A Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, valamint a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia közreműködésével neves szakemberek ismertették, „*A hadtudomány története 1945–1995 között*” című átfogó témakört. A rendezvény anyaga az Új Honvédségi Szemle 1995 szeptemberi számának füzetében jelent meg.

Nagy megtiszteltetés érte a szakosztályt, amikor dr. Ács Tibor, a hadtudomány története, kutatása és terjesztése terén kifejtett kiemelkedő munkásságáért, a Társaságban elsőként kiérdemelte a Tanárky Sándor-díjat.

Mozgalmas társasági életet igényelt 1996 is, a millecentenáriumi éve. Három olyan rendezvényünkre került sor, melyet felkarolt a Társaság elnöksége is, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (1996 ősztől Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem), valamint a Hadtörténeti Intézet és Múzeum is. Ilyen rendezvény volt *Mészáros Lázár, az 1848/1949-es szabadságharc hadügyminisztere és katonatudós bicentenáriumi ünnepe*, amelyen Ács Tibor ismertette kutatási eredményeit. Mészáros Lázárról szóló könyve az Akadémiai Könyvkiadó gondozásában jelent meg. Majd „*A hadtudomány korszerű*

értelmezése” címen felolvasóülésre került sor, amelyen Móricz Lajos vezette munkabizottság által összeállított anyag került megvitatásra. Ezen belül feldolgozták a fegyveres erőkkel és haditechnikai eszközök alkalmazásával foglalkozó tudomány tárgyról; a hadtudomány rendszerjellegéről, tartalmának, feladatainak és társadalmi szerepének lehetséges jövőbeni változásairól című témaköröket. A katonai gondolkodás és tevékenység terén mind a mai napig foglalkoztatják a szakembereket és kutatókat ezek a témák.

A millicentenárium jegyében két rendezvényre került sor. A ZMNE hadtörténelem tanszék rendezésében kétnapos tudományos konferencián a résztvevők megvitták *A magyar katonai vezető- és tisztképzés története* című érdekes témát, majd Kulcsár Kálmán akadémikus elnökletével sor került *„A Magyar Honvédelem 1100 éve”* című emlékülésre.

A szakosztály továbbra is kezdeményezője, szervezője és rendezője volt több tudományos rendezvénynek, tanácskozásnak, a publikációs munkában pedig a szakosztály tagjai közül többen rendszeresen részt vettek cikkekkel, tanulmányokkal. Napvilágot láttak önálló tanulmányok a különböző katonai szaklapokban. 1997. november 3-án az első évben megrendezett és a törvényben meghatározott Tudomány Napja rendezvényein a szakosztály tagjai is részt vettek. Ez évben megvitatásra került *„A Tudományos pályázatok szerepe a magyar hadtudomány fejlődésében”* című téma.

Az 1998. év rendezvényei és eseményei az 1948/1949-es forradalom és szabadságharc, valamint a honvédség megalakulásának 150. évfordulója jegyében szerveződtek és zajlottak le. A szakosztály tagságának egy része részese volt a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztály Hadtudományi Bizottságának felolvasó estjén rendezett megemlékezésnek, ahol Kulcsár Kálmán akadémikus elnökletével dr. Ács Tibor méltatta Kápolnai Pauer István (1833–1896) nyá. ezredes, akadémiai tag hadtudományi munkásságát.

Az év során a különböző tanácskozásokon más szervekkel együttműködve a szakosztály egy felkért csoportja véleményt mondott a hadtudomány történetéről, a hadtudományi folyóiratok jelentőségéről és szerepéről a hadtudomány fejlesztésében. Ez alkalomból a Magyar Televízióban *bemutatásra került a Hadtudomány című folyóirat*, a hadtudomány történetével kapcsolatban készült riport során. A Magyar Tudomány Napja alkalmából történelmi áttekintést nyújtott a szakosztály elnöke a Honvédelmi Szövetségének történetéről, valamint a Ludoviceum szerepéről a magyar katonai tisztképzés megteremtésében.

1999-ben a szakosztály szerényen, a lehetőségek függvényében hozzájárult a nemzeti stratégiai kutatásokhoz. Részanyagok bedolgozásával segítette elő *„A hadtudomány múltja, jelene, jövője”* című stratégiai kutatási anyag összeállítását. Emellett a szakosztály több tagja a hadtudomány presztizsének növelésével részt vett a ZMNE oktató-nevelő munkájában, a kutatásokban és pályázatokon. Az év őszén a ZMNE szakembereinek bevonásával megvitatásra került *„A vezérkar fejlődéstörténetének 150 éve”* című témakör. Ebben az évben Tanárky-díjban részesült a szakosztály tagja, Horváth István nyá. ezds. a Hadtudomány főszerkesztője tudományos szervezői és alkotó munkásságáért.

A 2000-től eltelt évek során a szakosztály létszáma csökkent, dr. Kovács Jenő, Molnár Károly és Zimits Rezső eltávoztak sorainkból, néhányan más szakosztályokban tevékenykedtek, és voltak, akik kimaradtak. Törekvés volt a fiatalításra, a

doktoranduszok bevonására. Fontos volt, hogy más szakosztályok tagjai is bekapcsolódjanak a szakosztály munkájába. Így pl. a szakosztály új tagja lett dr. Nagy Miklós Mihály egyetemi docens, aki a katonai folyóiratokon kívül a hazai tudományos kiadványokban is közzétette új kutatási eredményeit – a magyar katonai utazókról szóló írásait. Az utóbbiak könyv formájában is napvilágot láttak.

A hadtudomány-történet szempontjából jelentős ismeretekhez jutottak az érdeklődők, amikor dr. Ács Tibor megemlékező cikket jelentetett meg *Hollán Ernő (1824–1900) hadmérnök altábornagyról, az MTA. III. osztálya Hadtudományi Bizottsága első elnöke (1882–1889) halálának 100. évfordulója alkalmából*, a *Hadtudomány* 2000/1. számában. A HB-elnökének neve is felkerült a katonai felsőoktatásban jelentős szerepet játszó *magyar hadtudósok emléktáblájára*, melyet 2002-ben ünnepélyesen felavattak a ZMNE törzsépületében.

2004-ben, a megalakulást követő tíz év után, részben a taglétszám csökkenése miatt, dr. Ács Tibor kezdeményezte a szakosztály megszüntetését. A helyzetet úgy értékelte, hogy egyrészt a hadtudomány fontosabb történeti és elméleti kérdései a kerek évfordulókhoz kapcsolódva feldolgozásra kerültek, másrészt azok a feladatok, amelyekkel, a szakosztály, illetve a Társaság foglalkozott – azt a szerepet, amelyet a szakosztály felkarolt és betöltött –, más szakosztályok (hadtörténelmi, csata- és hadszíntérkutató stb.) feladatkörébe is beilleszthetők, segítve a hadtudomány-történeti kutatások folytatását és az eredmények nyilvánosságra kerülését.

*Dr. Oroszi Antal nyá. ezredes,
a szakosztály volt titkára*

Határőr Szakosztály

Határőrnek lenni különleges küldetés, megköveteli az elhivatottságot, értéket, közösséget, szuverenitást véd, érvényesíti a gátló, elválasztó szerepet, de kaput nyit az újnak, hasznosnak, összeköt a jóval és széppel. Elkötelezett híve és ápolója a természetnek és tudománynak. A magyar határőrizeti hagyományok, az államhatár ellenőrzésének és védelmének több mint ezer éves kultúrájának ápolására, fejlesztésére teremtett kiváló lehetőséget a *Magyar Hadtudományi Társaság*, és annak részeként megalakult *Határrendész Szakosztály*. Két évtized történéseiről az alábbiak szerint emlékeznek a szakosztály volt elnökei.

Dr. Prókai Béla nyá. hőr. ddtbk.a hadtudomány kandidátusa (1990–1993)

A szakosztályt a hadtudomány iránt érdeklődő, annak művelésében élenjáró és azért a gyakorlatban is tenni akaró személyek alapították. Az alakuló ülésen a ZMKA Határőr Tanszék oktatási kabinetjében több mint 50 fő vett részt. Programunkban többek között a hadtudomány fejlődésének, a Határőrség tudományos életének segítése és tagjaink szakmai érdekképviselete állt.

Az alakuló ülés egyik érdekes epizódja volt, hogy az MHTT képviselőjében résztvevő főtitkár köszöntőjében – a honvédelmi tárca akkori koncepciójának megfe-

elően – a Határőrségnek a Magyar Honvédség szervezetébe történő mielőbbi integrációját tartotta szükségesnek. Első elnöki megnyilatkozásomban ezen elképzelés szakmai megalapozatlanságára kellett rámutatnom.

Az első évek munkáját a viszonylag sok és változatos rendezvény jellemezte. Több konferenciát, vitafórumot, tanulmányi utat szerveztünk. Lehetőséget adtunk az MHTT első tudományos konferenciáján a hadtudomány és a határőrizet kapcsolatának bemutatására. Igen sikeres volt az első tudományos pályázatunk. Segítettük a tudományos fokozat megszerzésére törekvők munkáját. Aktív és gyümölcsöző kapcsolatot alakítottunk ki a Határőrség Tudományos Bizottságával. Ennek egyik konkrét példája volt az 1992 márciusában a „*Változó határőrség*” címmel közösen rendezett tudományos konferencia.

Természetesen az ilyenkor jellemző útkeresés mellett még így utólag is elmondható, hogy sikerült egy pezsgő, dinamikus tudományos életet teremtenünk, s abba viszonylag sok embert aktívan bevonnunk.

Ma már, de egyesek körében korábban is nehezen volt érthető, hogy miként lehet a hadtudományt reprezentáló társaságban helye egy rendvédelmi szervezet képviselőinek. A történelmi előzményekre nem hivatkozom, ez legyen a történészek gondja, dolga. Amire hivatkozom, az elkötelezettség, amely az akkori Határőrség hivatásos állományát áthatotta, aziránt hogy hivatását a tudomány eredményeinek felhasználásával gyakorolja. A Magyar Hadtudományi Társaság biztosította számunkra azt a keretet és lehetőséget, hogy tisztjeink, akik hivatásnak tekintették munkájukat, bekapcsolódhassanak a tudományos közéletbe, partnereket találjanak saját szervezetükön belül és a biztonság, a Magyar Köztársaság biztonságát szolgáló más szervezetek tagjai körében. Ezáltal az általam mindig is vallott komplex biztonság felfogást tapasztalhatták, és ennek értelmében kutathattak, alkothattak, végezhettek mindennapi – vezető – munkájukat.

Prof. dr. Sándor Vilmos nyá. hőr. dandártábornok (1994–1996)

A társaság ilyen szellemisége inspirált arra, hogy a megtisztelő elnökséget elvállaljam. E szellemiségben nagyszerű partnerekre találtam, a korábbi elnökségek tagjaiban és mindazokban a munkatársainkban, bajtársainkban, akik azóta már többen tudományos fokozattal rendelkeznek, vagy éppen tudományos műhelyek vezetői, és munkájukban, hivatásukban a tudományosság igénye meghatározó. A társadalom szükséglete, a politika igénye, fontos lehet, de a tudományos gondolkodás nem nélkülözhető. Annak mellőzése később, netán generációkat követően, súlyos hiátusként jelenhet meg.

Nagy tisztelettel emlékezem azokra a tagtársainkra, akik ezen gondolatok jegyében csatlakoztak szakosztályunkhoz, a Társasághoz és a mai napig képviselik a komplex biztonság eszméjét. Abban a ciklusban és ma is a pécsi csoport az, amelyik jelentős nemzetközi konferenciákkal és kiadványokkal bizonyította, hogy a Határőr Szakosztály élen járt a biztonság, a rendvédelem, a rendészet és a kapcsolódó tudományágak kutatásában, eredményeinek hasznosításában.

Társadalmi szervezetről lévén szó, meg kell említenem, hogy az akkori tudományos- és közélet felfogásunk azonos volt az összetartozás, az együvé tartozás érzésé-

vel. Valamennyi rendezvényünk a szép időket idéző csapatszellemben, a közös gondolkodás, és a kellemes időtöltés mellett, a szellemi inspirációt is mindig magukban hordozta. A jövő generációinak kívánom, hogy a tudomány és a köz szolgálata iránt érzett, hasonló igénnyel, jó csapattal és szellemen képviselje közös biztonságunk ügyét a Magyar Hadtudományi Társaság tagjaként.

Dr. Kovács István hőr. ezredes a hadtudomány kandidátusa (1997–1999)

Hívatásos pályámnak különlegesen szép emlékei kötődnek a tudományos és oktatói tevékenységhez. Az a bizalom, amellyel a civil szervezet, tudományban jártas tagjai megtisztelték a szakosztály elnöki feladatok ellátására történő megválasztásommal, megerősítette hitemet és elkötelezettségemet a határőr kultúra ápolása és továbbadása iránt. A mai napig büszkeséggel tölt el, hogy vezetésemmel tartani tudtuk a korábbi színvonalat, és a határőrök aktívan részt vettek a Magyar Hadtudományi Társaság szervezeti életében és segítették a határőrizeti, határforgalom-ellenőrzési feladatok gyakorlati végrehajtását, valamint javaslataikkal hozzájárultak, tudományos alapossággal támogatták a sorállomány kiváltásához szükséges szervezési és felkészítési intézkedéseket.

Dr. Beregnyei József nyá. hőr. dandártábornok (2000–2002)

A tudományos munka megismerése, megszeretése tekintetében az akkori ZMKA-n túl a MHTT és ennek Határrendészeti Szakosztálya elég erős hatást fejtett ki rám, akarva-akaratlanul vitt magával a tudomány világa felé. Sok határőr kollégámnak is innen indult el tudományos pályája, vagy csak innen kapott hozzá kedvező impulzusokat.

A Határrendész Szakosztály, de a Határőrség állománya összességében is aktív, eredményes munkát végzett e vonatkozásban. Nagyon sokszor pozitív példaként szerepelt mind a többi szakosztály, vagy a más fegyveres szervek számára egyaránt. Nyilvánvalóan ez nemcsak az akkori vezetés, hanem leginkább a tagság, az ilyen munkát végző kollégák érdeme volt. Ennek alátámasztására megemlítek néhány adatot az akkori dokumentumokból: A tagságunk létszáma 100 fő fölötti volt, egy tagozati (Sopron) és 9 szakcsoport keret között (Győr, Szombathely, Nyírbátor, Miskolc, Pécs, Nagykanizsán, Budapesten, 3 helyen) folyt a munka az ország különböző részein.

Az MTA köztestületeiben 10 fő, az MTA IX. osztály Hadtudományi Bizottságában egy, az MHTT. elnökségében, vezető szervezeteiben és a Hadtudomány Szerkesztőbizottságában 3 fő képviselte szakosztályunkat. Csak kandidátusokból már akkor 12 fő tevékenykedett a határőrségnél, akik e társaság segítségével szereztek meg tudományos fokozatukat.

A szakosztály sokféle jellegű rendezvényt, összejövetelt szervezett, melynek színvonala leginkább jónak volt minősíthető.

Pozitív dolog volt, hogy a szakosztályunknál nem érződött a főváros centrikus-ság, Budapesten kívüli helyszínek is nagyon aktív tudományos életet éltek.

Jó érzéssel emlékszem vissza arra, hogy három határőr szakemberrel együtt közreműködhettem a Hadtudományi Lexikon határrendészeti jellegű szakkifejezései kidolgozásában.

Az MHTT. Határrendész Szakosztálya korábbi tagjainak egy része közreműködött a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) saját szervezeti elemének felállításában, működtetésében is.

Összegzésül elmondhatom, szerencsésnek mondhatom magam, hogy valamilyen mértékben részese lehettem a MHTT. Határrendész Szakosztálya működésének, részt vehettem a téma iránt érdeklődők ilyen irányú igényeinek kielégítésében.

Gratulálok a MHTT tagjai, aktivistái, vezetői részére a tudományos társaság 20. születésnapja alkalmából.

Dr. habil. Kovács Gábor rendőr ezredes

A Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály befogadó intézménye – a tanszék megszűnéséig – a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Határőr Tanszéke volt. A szakosztályban kiemelkedően aktív tudományos közéleti munka folyt, melyet az – elnökség által előterjesztett és a közgyűlés által jóváhagyott – 3 éves munkaprogramok és az éves munkatervek alapján végeztünk. Célkitűzéseink közül kiemelkedett a Határőrség tevékenységének támogatása a tudományos kutatás eszközeivel, az aktuális problémák megoldásának segítése, a Határőrség schengeni csatlakozásának előkészítése.

A tagdíjat befizető tagság létszáma a kezdeti 120 főről 2003 és 2007 között – kismértékű növekedés után – sajnos folyamatosan csökkent. Annak ellenére, hogy kiemelkedő figyelmet fordítottunk a taglétszám falakulására, 2005-ben a szakosztálynak már csak 91 fő fizető tagja volt, ami 2006. december 30-án 43 főre csökkent. A csökkenő létszám ellenére a szakosztály a Hadtudományi Társaság egyik legaktívabb és legsikeresebb szervezeteihez tartozott. A munkánkat jól segítette az a körülmény, hogy együttműködésünk a Határőrség Tudományos Tanácsával példaértékű volt, a két szervezet folyamatosan tájékoztatta egymást a rendezvényeiről, a Tanács mind anyagilag, mind erkölcsileg jelentős mértékű támogatást biztosított.

A szakcsoportok is aktív elemei voltak a Határőr Szakosztálynak, számos sikeres konferenciát, fórumot rendeztek a különböző helyszíneken, kiemelkedő tevékenységet végzett a pécsi és a nagykanizsai csoport. A rendezvények előkészítése szempontjából problémát két dolog jelentett. Az egyik a távolság, a másik az anyagi feltételek biztosítása, amely minden szinten folyamatosan csökkent.

A tagság tájékoztatására 2003-ban létrehoztuk a *Határőr Szakosztály internetes honlapját* www.hunbord.hu, ahol a bemutatkozáson túl lehetőség nyílt a programok ismertetésére, beszámolókra, fórumra. A honlap fejlesztése és karbantartása folyamatosan megtörtént, az egyben publikációs lehetőséget is nyújtott a szakosztály tagjainak.

2003–2007 között huszonhárom rendezvényt szerveztünk különböző helyszíneken és változó, a gyakorlati kihívásokhoz kapcsolódó témákkal. Szerepet kapott a képzés, a szervezeti kapcsolatok nemzetközi kitekintéssel, a migrációval és a bűnözéssel kapcsolatos szakmai feladatok, az Európai Unió csatlakozás követelményei, együttműködési lehetőségek feltárása, szakmai tanulmány utak és fórumok szervezése, tudomány napi megemlékezések, hagyományápolás, minőségfejlesztés, veszélyhelyzetek megelőzésének és a kárelhárításának lehetőségei, a komplex biztonság kérdései és más aktuális szakmai feladatok feldolgozása.

A szakosztály rendezvényeiről rendszeresen jelentek meg tudósítások a sajtóban, a regionális televíziókban és helyi rádiók adásaiban.

A pécsi konferenciák tudományos értékeit megörökítettük a Pécsi Határőr Tudományos Közlemények számaiban, amelyből 10 kötet jelent meg (HU ISSN 1589-1674), és mindenki számára hozzáférhetővé tettük a www.pecshor.hu honlapon.

A Határőr Szakosztály működési rendjét megrendítette a Rendőrség–Határőrség 2008. január 1-jétől bekövetkezett szervezeti integrációja és a ZMNE Határőr tanszék 2008. évi megszüntetése.

A szervezeti keretek fenntartása és a hagyományok ápolása mellett elkötelezett Pécsi Határőr Szakcsoport az elmúlt két évben is színvonalasan működött, megtartotta hagyományos, Szent László tiszteletének jegyében indított konferencia-sorozatának aktuális rendezvényeit. Terveik között szerepel az MHTT tagság fenntartása és a tudományos munka kiteljesítése, a társaság népszerűsítése.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a Határőr Szakosztály munkája kimagasló volt, hozzájárult, szervezeti keretet adott jelentős rendvédelmi, rendészeti tudományos eredmények eléréséhez. Köszönet illeti az MHTT mindenkori vezetőit, hogy támogató együttműködéssel segítettek a határőrök tudományos tevékenységét, és nagy örömeinkre szolgál, hogy együtt ünnepelhetjük a tudományos társaság megalakulásának húsz éves évfordulóját. Minden tagtársunknak jó egészséget, sikeres munkát kívánunk!

*Dr. Zámbo Péter rendőr ezredes,
Határőr Szakcsoport elnöke*

Hírszerzés-történeti Szakosztály

Szakosztályunk létrejöttének külső oka az, hogy bizonyos, többnyire liberálisnak mondott, szabadelvűséggel mindazonáltal nem vádolható körök húsz-huszonöt esztendeje rendszeresen és módszeresen azt sugalmazzák, hogy a titkosszolgálat, vagyis mind a hírszerzés, mind pedig az elhárítás bolsevik machináció, szocialista csökevény, amelynek felszámolására – természetesen – sürgősen szükséges lenne.

Belső oka pedig egyrészt szakmabeliek, másrészt kívülállók fenti nézetekkel szembenálló azon véleménye, miszerint hatékony titkos-szolgálat fenntartása alapvető nemzeti érdek. Társaságunk, illetve szakosztályunk célja és feladata a megfogalmazott nemzeti érdek lehetőségei szerint mért, tőlünk kitelő szolgálata kutatások, előadások kiadványok útján, tudományos és népszerűsítő eszközökkel.

Rövid tájékoztató, helyzefelmérés nyomán 2000. április 14-én tartottuk meg szakosztályunk alakuló gyűlését. Neve fennállásunk első hat-hét évében Hírszerző Szakosztály volt, melyet azután 2007-tel Hírszerzés-történeti Szakosztály megnevezésre változtattunk.

Beiratkozott tagságunk: Szakosztályvezető: Csóka Ferenc. Vezetőség: Zsigovits László, Kósa László, Kálócz József, Kemény János. Tagok: Böll Gábor, Csóka Györgyi, Farkas László, Horváth László, Jávor Endre, Kántor Rezső, Liktor Lajos, Molnár István, Simon Ferenc, Toronyi Kristóf, Varga Sándor.

Szakosztályunk megalakulása óta eltelt tíz év alatt a hírszerzés és az elhárítás kérdéskörét érintő rendezvényeken alábbi tárgykörök szerepeltek.

2000. május 26-án Bebesi Zoltán dél-amerikai tapasztalatait ismertette velünk emlékezetesen érdekes előadásában. Megtudhattuk tőle, hogy 1995-ben Bolíviában, Kolumbiában és Venezuelában a különlegesen kiképzett kábítószer-felderítő egységek munkáját tanulmányozta. Legrészletesebben a bolíviai Santa Cruz melletti Garras de Valor nevű kiképzőtáborban töltött 76 napjáról és az ottani kiképzésről beszélt nekünk. Figyelemre méltók voltak persze azok is, amiket a kolumbiai Bogotában a városi gerillaharcról, valamint a kábítószerfelderítés titkos műveleteiről és a venezuelai Caracasban a kábítószer-csempészetéről látott-hallott dolgokról számunkra elmondott.

2001. júniusból Liktor Lajos „Német hírszerzés a II. világháborútól napjainkig” című előadása érdemel említést. Szakosztályüléseink leírására nézvést, különösen előadásokkal kapcsolatban megjegyzem: Hogyha a megértéshez időpont, név és cím megadása elegendőnek látszik, akkor további magyarázkodásba nem bocsátkozom.

2002-ben ismételten felmerült egy titkosszolgálati (hírszerző és elhárító) szótár, illetve lexikon elkészítésének gondolata. Természetesen örömmel nyugtáztuk a gondolatot, miután ezzel kapcsolatban már korábban jelentős könyvészeti, szótári, illetve lexikográfiai anyaggyűjtést végeztünk. Mivel az illetékes vezetők a felmerült tervet nem találták elég fontosnak a szép terv ezúttal is csak terv maradt.

2003. február: Csóka Ferenc: „Közelebbi és távolabbi feladataink”; április: Urbán Attila: „Hazánk titkosszolgálati rendszerének jelenlegi helyzete és jövő kilátásai”; október: Zsigovits László: „Magyar határőrfelderítés, 1960–1990”; december: Csóka Ferenc: „Biztonságpolitikai fogalmak, ezek jelentősége”.

2004. február: Székely Zoltán: „Számítógépes bűnözés korunkban”; április: Csóka Ferenc: „Hírszerzés a Honvédelmi Minisztérium égíse alatt”; október: Boda József: Mélységi felderítés tegnap, ma, holnap”; december: Zsigovits László: „Magyar határőr-elhárítás, 1971–1990”.

2005. január 17: Urbán Attila: „Magyarország biztonságpolitikai irányelvei”; február 8: Papp Gábor „Az ügynök élete” című filmjének megtekintése és megvitatása; szeptember 28: Csóka Ferenc: „Ország, társadalom mint hírfeldolgozási rendszer”; december 30: Csóka Ferenc: „Régi magyar kémregények, régi magyar kémfilmek”.

2006. április 25: Urbán Attila: „Terrorrelhárítás Magyarországon”; május 23: „Kemény János: Kiadatás titkosszolgálatok között”. Hozzá kell tenni, hogy ezen 2006. évben komolyan felmerült a Nemzetbiztonsági Szakosztállyal történő egyesülés gondolata. Mivel az egyesülést a két szakosztály, pontosabban a két szakosztály vezetősége eltérően értelmezte ezért végül nem került rá sor. Talán nem is baj!

2007. június: Urbán Attila: „Titkosszolgálati reformtörekvések”; december: Fuchs János: „Magyar Határőrség műszaki felszerelése”.

2008. május: részvétel Tóth András „Paradigmaváltás a hírszerzésben” című előadásán; szeptember 28: Zsigovits László: „Tudományos háttérmunka titkosszolgálatoknál”; november 13: Urbán Attila: Titkosszolgálati reformkísérlet Magyarországon 2006-2007-ben”; december: Csóka Ferenc: „Tudástársadalom, hírfeldolgozás legújabb kérdései szakirodalmunk tükrében”.

2009. május 5-én társaságunk Informatikai Szakosztályával közösen megtartott rendezvényünkön következő előadások hangzottak el: 1. Riedl László: Hagyomá-

nyos és számítógépes titokvédelem; 2. Peszleg Tibor: A számítógépes és internetes bűnözés története, jelene; 3. Krasznay Csaba: A magyar elektronikus közigazgatás biztonsága; 4. Székely Zoltán: Jogi kérdések az informatikai bűnözés területén; 5. Gyáni Sándor: Tartománynév-szolgáltatás elleni támadások; 6. Illési Zsolt: Krimináltechnika az informatikai biztonságban; 7. Zsigovits László: Informatikai biztonság a gyakorlatban.

2009. október 12.: Kemény János: „Hírszerzés az iraki háborúban, 2002–2003”; november 26: Varga Attila: „Kisorosz titkosszolgálat, 1991–2009”; december 17: Csóka Ferenc: Dzierżyński Félix élete és működése, 1877–1926”.

2010. április 21-én megtartott „Titkosrendőrség Magyarországon, 1785–1990” című, Rácz Lajos elnökletével megtartott rendezvényünk műsora: 1. Csóka Ferenc: „Titkosrendőrség kérdése Magyarországon, 1785–1848”; 2. Soós István: „József nádor rendőri megfigyelése, 1805–1825”; 3. Pajkossy Gábor: Sedlnitzky József rendőrniszter magyarországi hálózata 1848 előestéjén”; 4. Urbán Aladár: „Levéllenőrzés 1848-ban”; 5. Deák Ágnes: Államrendőrség Magyarországon, 1849–1867”; 6. Ress Imre: Andrássy Gyula külügyminiszter és a hírszolgálat átalakítása, 1871–1879”; 7. Csóka Györgyi: „Magyar elhárítás, 1878–1918”; 8. Varga Krisztián: Baloldaliak megfigyelés alatt, 1919–1945”; 9. Néma Sándor: „Győri rendőrség a hungarista tisztviselők ellen, 1938–1944”; 10. Müller Rolf: „Politikai rendőrség megszervezése, 1945–1946”; 11. Takács Tibor: „A Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztálya, 1957–1962”; 12. Varga Attila: „A Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnöksége, 1962–1990”. Fentírt, sikeresnek bízást mondható rendezvényünk anyagát megfelelő támogatás megnyerése esetén szeretnénk kötet formájában kiadni.

Végeredményben itt tartunk mostanság szakosztályunk tízesztendő fennállása nyomán, 2010. július 8-án. Jóslással ugyan mindeddig nem foglalkoztunk, mindazonáltal bizonyos, hogy feladatokban szűkölködni nem fogunk továbbra sem. Talán elegendő magára a Budapesti Detektívtestület megalapításának 2011. április 17-i 125. évfordulójára rámutatnunk, mely önmagában is elég sok feladatot biztosít.

*Csóka Ferenc
szakosztályelnök*

Humánerőforrás-fejlesztési Szakosztály

Szakosztályunk egyike a Magyar Hadtudományi Társaság legrégebben alakult tagszervezeteinek. Tagjaink között ma is vannak még néhányan, akik valamilyen formában jelen voltak a Társaság megalakulásánál.

Humánerőforrás-fejlesztési Szakosztály elődje, a Kiképzési, Nevelési és Felkészítési Szakosztály 1992-ben alakult a Magyar Honvédség Parancsnokság Szárazföldi és Kiképzési Főcsoportfőnökségének bázisán. Létrejöttét erőteljesen motiválták azok a kihívások, amelyek a rendszerváltás utáni honvédséget érték. A korábbi szövetségi rendszerből kilépő ország biztonságát, területének védelmét új alapokra kellett helyezni. Ezek nagyon komoly szakmai dilemmákat vetettek fel, hiszen átalakulóban volt a teljes biztonságpolitikai környezet is. A honvédelmi minisztérium, a hon-

védség vezetése részéről egyértelműen megfogalmazódott, hogy a változások kulcsa a megfelelő szakmaisággal rendelkező személyi állomány. A szakosztály kezdeti tevékenysége elsősorban a képzéssel, kiképzéssel foglalkozó szakembereknek a közös gondolkodásba való bevonására irányult. A tudományos tevékenység fókuszában a tiszt és tiszthelyettes képzés megújítása során felmerülő különböző szakmai kérdések elemzése és az ezzel összefüggő kidolgozói munka támogatása és az ehhez kapcsolódó publikációs tevékenység szervezése állt.

A szakosztályi munka során is egyértelműen láthatóvá vált, hogy egyre komplexebbek a kihívások. A változások átfogó igénye miatt a válaszokat is szélesebb körben és összefüggésekben kellett keresni, illetve megadni. Ennek megfelelően alakult át a honvédség felső vezetése is. 1995-ben létrejött a Humán Főcsoportfőnökség, amely magában foglalta a személyügyi, a tanügyi és oktatásszervezési, valamint a humánszolgálati csoportfőnökségeket és – háttérintézményként – az MH Humánszolgáltató Központot. Változtak a szakosztályban tevékenykedő szakemberek szolgálati beosztásai, feladatai. Kézenfekvően adódott, hogy a környezeti módosulásokat mind a megnevezésében, mind pedig a profiljában „kövesse le” a szakosztály is.

Ezeknek az esedékessé vált feladatoknak az elrendezésére az akkor aktuális tisztújító közgyűlés kínált lehetőséget. A szakosztály megnevezése *humánerőforrás-fejlesztés* megnevezésre módosult, illetékességi körét pedig lényegében a humánpolitika valamennyi területére (ti. az erőforrás-gazdálkodásra, az erőforrás-fejlesztésre és az azokhoz kapcsolódó humánszolgálatra, szociálpolitikára) terjesztette ki a tagság. A profilváltást egy széleskörű civil szakemberekre is építő konferenciával alapoztuk meg, amelynek szakmai tartalmát külön kiadványban is megjelentettük.

A profilváltásnak megfelelően módosult, illetve bővült a tagság szakmai összetétele, miközben lényegesen gyarapodott létszáma. Gazdagodott a vizsgálandó témák köre is, csakúgy, mint az alkalmazott munkaformák. Hangsúlyosabbá vált a szakértői tevékenység, amely rendszeresen szakosztályunk kisebb csoportjait, illetve tagjait érintette. A szakosztály elnöksége jó kapcsolatokat alakított ki más szellemi műhelyekkel, illetve a tárca tudományos és szakmai szerveivel.

A '90-es években szakmai munkánk központjában a haderő átalakításának, fejlesztésének és az állományszerkezet változásának kérdései, illetve a NATO-csatlakozás személyi állományt érintő kihívásai álltak. Tagságunk jelentős része közvetlenül is bekapcsolódott a különböző védelmi felülvizsgálatok tervező munkáiba. Részt vettünk a honvédség, a minisztérium és háttérszervei létszámcsökkentéséhez kapcsolódó rekonverziós feladatok tervezésében.

Ezekből is elsősorban azokra az elméleti munkákra koncentráltunk, amelyek közvetlenül kapcsolódtak a honvédség fejlesztésének hosszú távú elvi kérdéseihöz, közöttük az első humán stratégiához. A minisztérium illetékes szakmai szervei – a dolog természeténél fogva – egy-egy döntés meghozatala előtt számos szakértői véleményét kérték ki a különböző munkafázisokban. Ezek között tagjaink számos esetben kerültek megkeresésre. Öröndetes (és számunkra megtisztelő) módon az előterjesztésre kerülő anyagok rendszerint „megfordultak” szakosztályi fórumainkon is, ahol a gondolatok rendszerint célirányosabbá, az alkalmazásra javasolt eljárások finomabbakká váltak. Ezek közül nyilvános szakosztályi fórumaikön az új szolgálati törvény koncepcionális kérdéseit és az etikai kódex tervezetét is

megtárgyaltuk. Ezen túl tagjaink szakérőként részt vettek az értékelési rendszer kimunkálásában, valamint a honvédség munkaköri követelményrendszerének kidolgozásában.

A napirendre tűzött vitatémákon túl fórumainkon rendszeres tájékoztatást kaptunk a honvédség illetékeseitől azokról az aktuális kérdésekről, feladatokról, amelyek a honvédség előtt állnak. Az évek során szorosabbá vált a kapcsolatunk a Honvédelmi Minisztérium kutató intézményeivel is.

Fontos fejlődési lépés volt szakosztályunk életében, hogy adott problémakör vizsgálatát követően megszerveztük a feltárt új ismeretek közreadását a honvédség valamelyik tudományos folyóiratában, ami már szélesebb körű hadseregen belüli és kívüli hozzáférhetőséget is lehetővé tett munkánkhoz. Az elvégzett szellemi alkotó munka eredményeit részben a Hadtudomány, másrészt egyéb szakmai folyóiratokban adtuk közre. A szakosztály életében, munkájában sajátos szerepet játszott az időközben a minisztérium által megalapított Humán Szemle című humánpolitikai szakfolyóirat, amely a közreadott tanulmányok, szakmai anyagok révén részint serkentette a gondolkodást, részint – ha megjelenési gyakorisága miatt korlátozottan is – fórumot biztosított a szakmai vitákra, illetve módot adott az aktuálissá váló kérdések minél szélesebb körű bemutatására, a megoldási módok felvázolására, álláspontok, vélemények kifejtésére. Ebben a folyóiratban rendszeresen módunk volt a szakosztályban folyó munka tükröztetésére.

Jelentősnek ítéelhető meg szakosztályunk pályázati tevékenysége is. Szinte minden évben volt olyan pályamunka, melyet valamelyik tagtársunk írt a Társaság pályázatára és közöttük több esetben voltak díjazottak is. Meg kell említeni, hogy rendszeresen adott ki olyan pályázati témát a Társaság, melyet szakosztályunk javasolt, és amelyek közül többeket nyilvánosan is feldolgoztunk.

A szakosztály szakmai tevékenységében az évek során kialakultak azok a közkedvelt munkaformák, amelyek lehetővé teszik egy-egy probléma igényes vizsgálata mellett a téma iránt érdeklődő szakemberek rugalmas és szelektív mozgósítását. A szakosztály elnöksége mindig ügyelt arra, hogy a rendezvényeket kívülállók, és úgymond „laikusok” is látogathassák. Éppen ezért a programokat rendszerint idejekorán meghirdettük a honvédség különböző kiadványaiban, amelynek keretében tájékoztatást adtunk azok céljáról, a téma előterjesztőiről, a rendezvény helyéről és időpontjáról. Így lehetővé vált, hogy a szakosztály tagjai közül – akiket külön is értesítettünk – elsősorban azok jöjjenek el, akiket a téma ténylegesen érdekel, motivál, másfelől olyanok is részt vehessenek a vitában, esetleg az azt követő kutató, kidolgozó munkában, akik nem kívánnak állandó jelleggel részt venni a szakosztály tevékenységében, de a terület szakértői. Már a '90-es években felvettük a kapcsolatot a terület civil szakértőivel, illetve szervezeteivel, köztük a Humánszakemberek Országos Szövetségével.

Új kihívásunkat jelentettek szakosztályunk felé is az önkéntes haderőre való áttérést érintő döntések. Bekapcsolódtunk az önkéntes haderő kialakításának koncepciójával, a kidolgozó munka fő irányjaival kapcsolatos előkészítő munkákba is. Az elmúlt évtized szakmai munkájának legfontosabb kihívásainak azok – a nemzetközi kutatásokat is érintő – szakmai munkák tekinthetők, melyek megalapozták azokat a döntéseket, amelyek kijelölték az új típusú haderő működési kereteit. Ebben

szinte minden mozzanatban szerepet kaphatott a szakosztály, illetve különböző szakértői.

Tevékenységünket akkor is eredményesnek kell ítélnünk, ha a döntések és a gyakorlat nem minden esetben követték javaslatainkat és ma már jól látszik további korrekciókat igényelnek az önkéntes haderő működési folyamatai.

Sajátos területe szakosztályi munkánknak tagjaink fejlődésének támogatása. Ennek érdekében rendszeresen szervezünk olyan fórumokat, ahol új, vagy speciális szakmai kérdéseket, anyagokat dolgozunk fel. Ezekre rendszeresen meghívunk külső szakértőket, kutatókat. Rendezvényeink között visszatérőek azok is amelyek különböző kutatási eredmények, nemzetközi tapasztalatok mélyebb megismerését szolgálják. Így többek között időszakonként feldolgozzuk a különböző a honvédségi, vagy az általános ifjúság érintő szociológiai kutatásokat is. Ezek sorában többek között megismertettük tagságunkat a Visegrádi országok önkéntes haderőihez kapcsolódó empirikus anyagokkal, az állomány foglalkoztatását meghatározó aktuális kérdésekkel, illetve a nagymintás Ifjúság kutatásokkal, vagy éppen a honvédségi nyugdíjasok helyzetét bemutató kutatási anyagokkal.

Fennállásunk alatt több ízben részt vettünk a közigazgatás, köz- és védelemigazgatás különböző kormányzati programjai háttéranyagainak kimunkálásában is, mellyel értékes szakmai tapasztalatokat is nyerhettünk azokról a folyamatokról, melyek hazai, vagy Uniós szinten is központi kérdések lesznek a jövőben.

Mint minden szervezetnél nálunk is fontos kérdés a generációváltás, szervezeti megújulás. A honvédség forszírozott szervezeti változásai és az azokhoz kapcsolódó létszámcsökkentések erőteljesen érződtek szakosztályunk állományánál is. Többen vannak, akik korhatár előtt kilépve a honvédség kötelékéből, új életpályát kezdtek és megszakították kapcsolataikat velünk is. Mások úgy érezték, hogy ismereteik, gyakorlati tapasztalataik már nem kamatoztathatók az új típusú haderőben és fokozatosan eltávolodtak a kapcsolódó tudományos munkától is. Természetesen mások időnként életkorukat is meghaladó aktivitással hozzájárultak, hogy túl segítsenek bennünket a hullámvölgyeken és a nyilvánosság előtt is megméretve magukat mozgósítják a fiatalabb generációkat is. Néhány éve erőteljesebben napirenden van a megújulás, a szerkezetváltás. Napjainkra tagtoborzó és építkező folyamataink lassan beérnek. Az elmúlt években már több új tagunk lett, de ezek mellett úgy ítéljük meg, hogy a honvédség egyes szakmai szerveinél nagyon sok jól képzett fiatal szakember jelent meg és szerzett szakmai elismertséget is, akikre soraink között is jobban számíthatnánk. Ebből kiindulva továbbra is aktív tagtoborzást, szakosztályépítő munkát tervezünk.

Szakmai építkezésünk azért is fontos, mert azt is látjuk, hogy az immár öt éves önkéntes haderő működése sok olyan szakmai kérdést felvet, amelyben szükség van a szélesebb szakmai háttérmunkára, összefogásra is. Az önkéntes haderő létrehozása és működtetése valóságos kultúraváltást igényelt volna a szervezeti lét minden területén. Ez a váltás sem a társadalmi-kormányzati¹², sem a belső feltételekben, folyama-

12 Többek között az önkéntes haderő létrehozására vonatkozó 2043/2003 (III.14) kormányhatározat – más tárcákra vonatkozó – több pontja nem lett végrehajtva.

tokban nem lett átfogóan végrehajtva. Bizonyos területeken alapelvek is tisztázatlanok maradtak. Ezekből következően sem a jelennek, sem a jövőnek nem felelnek meg a működési módok, az állomány szerkezete és foglalkoztatása. A jelzett kihívásokra adandó válaszok, a döntések előkészítése átfogó elemzéssel alapozhatók meg, melyet az önkéntes haderő öt éves működési tapasztalatainak feltárása is indokol. Ezekben a Társaság és a szakosztály szakmai képességei hasznosíthatók.

*Dr. Krizbai János nyá. ezredes,
szakosztályelnök*

Katasztrófa- és Védelem-egészségügyi Szakosztály

A Magyar Hadtudományi Társaság Katasztrófa és Védelem-egészségügyi Szakosztálya 2008 január elején a Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztályból kivált orvoscsoporthoz alakult meg, dr. Kórodi Gyula orvos alezredes hatékony közreműködésével és vezetésével 5 fővel. A szakosztály elnöke dr. Székely György főorvos, egyetemi docens, titkára dr. Bedros J. Róbert főigazgató főorvos, főtanácsos.

A szakosztály fő céljai: a katasztrófa orvostan önálló továbbvitele és népszerűsítése illetve a tudományos munkák összehangolása. Szoros kapcsolat ápolása a Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztállyal.

A Vegyi-, és Katasztrófavédelmi Intézet, Katasztrófa-, és Védelem-egészségtudományi Tanszékkal szoros a szakmai együttműködés, különös tekintettel arra, hogy a tanszék vezetője, Gyarmati János professzor is tagja a szakosztálynak.

A szakosztály által szervezett különböző rendezvényeken felkért előadók aktuális védelem-egészségügyi kérdésekről (témákból) színvonalas előadásokat tartottak. A rendezvényekre szakmabeli nyugdíjasokat is meghívtunk. Minden ilyen találkozó a további együttműködés lehetőségét is szolgálta.

A múlt évben felvettük a kapcsolatot a Nemzetközi Kábítószer- és Terrorellenes tisztek Szövetségével, melynek keretében belül orvos szakmai, katasztrófa-, orvostani ismereteket adunk át, illetve nyújtunk segítséget.

A szakosztály létszámának bővítése mellett a továbbiakban is szeretnénk hatékony és gyümölcsöző munkát végezni a szakismeretek átadásával. Ehhez a Zrínyi Miklós Egyetem minden segítséget megad, az egyetem oktatói is készek velünk együttműködni.

*Dr. Székely György főorvos,
szakosztályelnök*

Légierő Szakosztály

A szakosztály első évtizede

Szakosztályunk, mely 1998 óta viseli a Légierő Szakosztály nevet, azt megelőzően repülő, légvédelmi és űrhajózási szakosztályként alakult meg. Már az első évben kialakította tevékenységének fő irányait és aktivizálta a jelentős számú, már nyugdíjas és még aktív, főként a ZMKA-n működő, jól felkészült, a tudomány és fegyverneveink iránt elkötelezett szakembereket, kutatókat és érdeklődőket. Mindannyiukat a tenniakarás, a repülés és a légvédelem jelentősége, szeretete inspirált és nem kevésbé a tettvágy, hogy valamilyen módon részt vehessünk a jövő alakításában, mindenekelőtt a tudomány gyarapítása és célirányos kutatása révén.

Tevékenységünkben kezdettől fogva jelen volt az oktatási intézményekkel, a repülő és légvédelmi csapatokkal, és mindenekelőtt a haderőnem, a fegyvernevek, repülő parancsnoki szerveivel való kapcsolattartás, együttgondolkodás igénye. Ez ezáltal az élet szükségének, problémáinak és a helyzetnek az ismerete, a valóság közvetlen formálása tette lehetővé, hogy a 10 évet – ez időnkénti hullámzások ellenére is – összességében sikeresnek ítéljük meg.

Sikerünket nagyszámú tagságunk és annak aktivitása, számos hazai és nemzetközi jellegű tudományos konferencia, az 1993-as, 1996-os, valamint az 1998-as év kiemelkedő és nagyhatású rendezvény, számtalan tudományos publikáció, folyóiratok különszámai, közös VK-kiadványok, tagjaink pályázati sikerei és egyéni disszertációi fémjelzik.

Az elmúlt 10 évben szakosztályunk tevékenységének fókuszában: a rendszerváltás utáni honvédség repülő- és légvédelmi csapatai, hadműveleti művészetének átalakítása és fejlesztése; a VSZ-ből fakadó már időszerűtlen fogalomrendszer átértékelése és újrafogalmazása; az európai szintű haderőnemmé válás elősegítése; a NATO harmonizáció igényéből, majd a NATO-tagságból fakadó követelmények tudományos megközelítése és ezzel együtt „harc” a légierő jövőjéért, objektív átalakításának és „karcsúsításának” ésszerűségéért, technikai korszerűsítéséért.

1992-ben megtartott első nagyszabású konferenciánk mottója a „légierő és/vagy légvédelem” volt, ahol magas színvonalú vitában ütköztek a jól felkészült előadók és résztvevők nézetei, melyeket nemcsak az 1991-es Öböl-háború jelentős tapasztalatai, hanem fegyverneveink tényleges helyzete, aránya, súlya és jövője motivált. Akkor még hazai és csapatlégvédelmi erők vadász- és csapatrepülő alakulatok, két haderőnemhez való tartozás, magasabbegységek alkotta bonyolult rendszer élt és működött, mely kemény vitákat váltott ki a konferencia résztvevőiből.

Úgy érzékeljük, hogy akkori tevékenységünk jótékony hatással volt nemcsak a hadtudományra, hanem az MH-ra is, erősítette a légierőben, annak jövőjében való gondolkodást, a két haderőnem szoros kapcsolatát és megszívlelendő ajánlásokat fogalmazott meg nemcsak a haderőnem, hanem az MH felső vezetése számára is. Erre alapozva a következő években további konferenciákon elemeztük a repülő- és légvédelmi csapatok helyzetét, hadműveleti művészetét, harci alkalmazásának és vezetésének a kérdéseit. E konferenciáknak és tagjaink, kiemelkedő kutatóink mint pl. dr. Kormos László, dr. Szabó József, dr. Iván Dezső, dr. Galovicz János munkássá-

gának köszönhető, hogy a '90-es évek közepére sokoldalúan kimunkált légierő-haderőnem elmélet, hadművészeti és harcászati elvek (eljárások) álltak rendelkezésre és készen arra, hogy sokirányú felhasználást nyerjenek.

Az 1995-tel kezdődő második időszak tevékenysége szorosan kapcsolódott a 88/1995. Országgyűlési határozattal beindított haderő átalakításhoz, melyhez közvetett módon ugyan a szakosztály előbb említett produktuma, valamint egy-két tagja hozzájárult az átalakítás koncepciójának tudományos megalapozásához. Ennek jegyében került sor 1997 tavaszán a „Magyar Honvédség repülőcsapatai országunk védelmére történő felkészítésének jelene és jövője” témájú konferenciánkra, amelynek teljes anyaga hasonlóan az előzőhöz önálló Hadtudományi Tájékoztatóban került kiadásra. A konferencia a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen közösen került megrendezésre.

A konferencia és az ehhez kapcsolódó szakosztályi munka egy korszerű magyar légierő tudományos megalapozását kívánta szolgálni. Ekkor értek be korábbi elméleti törekvéseink, mivel haderőnemünk sok évtized után ismét visszanyerte egyetlen logikus elnevezését, mint Légierő. Az elnevezésen túlmenően sokkal fontosabb, hogy ezáltal nemcsak érzelmi, hanem objektív és szervezeti feltételek teremtődtek a haderőnem lényegének újrafogalmazására egy európai eszmeiségű légierő szemlélet és gyakorlat kialakítására. Ekkor tekintettük át szakosztályunk különféle munkaformáiban a NATO tagságra való felkészülés elvi-elméleti kérdéseit is, melyet több tanulmány és kutatómunka is szolgált, különös tekintettel az egyre szükségesebbé váló technikai fejlesztés, valamint a katonai felsőfokú képzés kérdésköreire. Ez utóbbiban különösen Szolnoki tagjaink jeleskedtek, akiket a légierő humán jövője, a tisztis és tiszthelyettesi képzés körüli növekvő feszültségek és viták is inspiráltak.

Ebben az időszakban vált igazán szorossá a már korábban kialakult kapcsolat a haderőnem vezető szerveivel, mindenek előtt a Veszprémben megalakult Légierő Vezérkarral, amellyel közös elképzeléseket és terveket dolgoztunk ki és nagyrészt meg is valósítottunk.

A szakosztály tevékenységének harmadik időszaka a szakosztály élén történő változásokkal veszi kezdetét. Hosszú és eredményes évek után dr. Kormos László a szakosztály elnöke, illetve dr. Zimics Rezső titkár leköszöntek tisztségükről és helyükbe a tagság dr. Galovicz Jánost és dr. Óvári Gyulát választotta meg. A szakosztály tevékenysége új lendületet vett, nem csak a létszáma nőtt meg, hanem jelentősen fel is készült, egy sor fiatal valamint a polgári életben tevékenykedő új tag lépett soraink közé és kibővült a sajtóval is a kapcsolatunk. Szakosztályunk működésének szervezeti kereteit is bővítettük, Szolnokon és Veszprémben szekciók alakultak és terveink között szerepelt a légierő fontosabb bázis helyőrségében is helyi szakcsoportok létrehozása.

Szakosztályunk tevékenységét teljes mértékben haderőnemünk aktuális és jövőbe mutató feladatainak a szolgálatába igyekeztünk állítani. Ezt fémjelezték jelentős, közte nemzetközi részvételű tudományos konferenciáink is, melyek közül kiemelkedett a Szolnokon rendezett: „*Merre, hová helikopter*”, valamint a Veszprémben rendezett: „*A harcászati repülő helye, szerepe és feladatai, valamint fejlesztésük szükségességei és lehetőségei a NATO taggá vált Magyarországon*” témában.

A szolnoki konferencián a Légierő Vezérkar vezető tisztjeinek a vezetésével elméleti és gyakorlati szinten elemeztük a helikopternek, mint harceszköznek illetve

a helikopter csapatoknak a helyzetét és jövőjét. A következtetések tudományos alapot szolgáltatnak nemcsak a harci alkalmazás, hanem a döntéshozatal tekintetében is, kiemelve és kihangsúlyozva, hogy e harceszköz a Magyar Honvédség nélkülözhetetlen eleme, mely nélkül sem az ország védelmének, sem a válságkezelésnek, sem pedig a szövetségi kötelezettség teljesítésnek a feladatai sem valósíthatók meg.

A szakosztály 10 éves tevékenységének egyik legkiemelkedőbb tevékenysége a Veszprémi nemzetközi részvételű tudományos konferencia volt, melyet nem titkoltan azzal a céllal szerveztünk, hogy tudományos igényességgel és széles körű nemzetközi részvétellel tekintsük át a harcászati repülőket, illetve repülőgépek helyzetét, jövőjét, mindenek előtt a Magyar Honvédség tekintetében. A konferencián a Légierő Vezérkarától a Műszaki Egyetemig bezárólag hazai szakértők java fejtette ki véleményét és mondta el javaslatát, melyhez a világ 4 legnagyobb repülőgépgyártó vállalatai: SAAB British Aerospace, Lockheed Martin, a Boeing és MacDonal Douglas és a DASA felelős képviselői járultak hozzá magas színvonalon a fenti célkitűzéshez. A konferencia jelentős mértékben öregbítette a szakosztályt, és ezen keresztül a Hadtudományi Társaság hírnevét nemzetközileg is, de legalább is hozzájárult megismertetéséhez.

A szolnoki és a veszprémi konferencia teljes anyagát különböző kiadványokban jelentettük meg, melyet széles körben terjesztettünk eljuttatva azokat a HM és a Magyar Honvédség vezető állományának is.

2000-re, vagyis fennállásunk 10. évébe fordulva szakosztályunk, de úgy vélem, hogy a Hadtudományi Társaság egésze is bizonyos fordulóponthoz érkezett. Ahhoz, hogy továbbra is eredményesen tudja szolgálni a hadtudományt és a Magyar Honvédséget, megújulásra, változtatásra van szükség, mind a munka tartalmát, mind pedig annak formáit és módszereit illetően és további fiatalításra van szükség. A honvédség folytatódó szinte teljes körű átalakítása, ennek 10 éves programja, NATO tagságunkból fakadó követelmények teljesítése a tudományos tevékenységgel szemben is új, elsősorban minőségi követelményeket támaszt. Ha ehhez nem tudunk alkalmazkodni, vagyis megújulni szakosztályunkra és a társaságra is lassú vegetálás vár, amely méltatlan lenne az elmúlt 10 év sikereihez.

Ekkor, 200-ben elhatároztuk, hogy szakosztályunk a jövőben mindent megtesz a megújulás érdekében. Tovább kívánjuk folytatni tagságunk frissítését fiatal, érdeklődő, tehetséges erők bevonását és módszereinknek a lehetőségekhez és az igényekhez történő hozzáigazítását.

*Dr. Galovicz János nyá. ezredes,
a szakosztály volt elnöke*

A Légierő Szakosztály második évtizede

A szakosztályt 2006-ig elnökként dr. Galovicz János ny. ezredes vezette, mellette a titkári feladatokat, dr. Óvári Gyula okl. mk. ezredes látta el. Ezt követően dr. Óvári Gyula vette át az elnöki és dr. Ruttai László mk. alezredes a titkári, majd alelnöki posztot. A szervezeti élet 1997 évig eredeti formájában – 2–3 havonta a ZMNE-en megtartott szakosztály rendezvényekkel – fennmaradt. Ezt követően színtere döntően Szolnokra, a volt Repülőműszaki Főiskola, illetve utód-intézményeinek (RMI, RLI) bázisára helye-

zódott át, közben profilja is lényegesen megváltozott. Ez, gyakorlatilag az évenként önállóan megrendezett országos (két alkalommal nemzetközi), illetve a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen, a GTE Repülési Szakosztályával („International Conference on Unconventional Flight Analysis” alkalmanként, „Repüléstudományi Napok” évente), valamint 2006-tól az MTA DAB Műszaki Szakbizottság, Repülőműszaki Albizottságával is közösen szervezett további (pl. „Műszaki Tudomány az Észak Alföldi Régióban 2009” 2010. 5. 19-én, Nyíregyházán) – egyébként igen sikeres – konferenciákra, tudományos ülésekre, szimpóziumokra módosult.

A leírtak sajnálatos következménye, hogy a légierő haderőnem rakéta és rádiótechnikai fegyvernemei számára mindezek csak korlátozott szakmai kapcsolódási, ezáltal részvételi lehetőséget biztosítottak. Sajnos ugyan ez vonatkozott budapesti, főként nyugdíjas tagjaink egy részére is. Kedvezőtlen továbbá, és a széleskörű információ áramlást is nehezítette, hogy a postaköltségek drágulása és átháríthatatlansága miatt a levélben történő kiértesíthetőség lehetősége megszűnt, csak az e-mail maradt, adminisztratív kapacitás hiányában az is döntően úgy, ha az érdeklődő maga tájékozódott a szolnoki intézeti honlapjáról (www.szrfk.hu). Mindezek természetesen csak részlegesen mentesítik a szakosztály – időközben gyors nyugdíjba vonulások okán – egy főre, az elnökre apadt (sajnálatosan adminisztratív segítség nélkül is maradt) vezetését, aki több mint két éve nem talált megoldást e problémák orvoslására.

Ami eredményünknek tekinthető az elmúlt évtizedben, önálló országos és nemzetközi konferenciáink, amelynek anyaga kezdetben nyomtatott, az utóbbi években elektronikus formában is rendelkezésre áll ([www.szrfk.hu/Repüléstudományi Közlemények](http://www.szrfk.hu/Repuléstudományi_Közlemények)):

- 2000 – A megújuló magyar repülőszakember képzés;
- 2001 – A XX. század haditechnikai forradalmának hatása a XXI. század katonai repülésére;
- 2002 – FAT 2002 „Future Aviation Technologies” első nemzetközi szimpózium;
- 2003 – 100 éves a géprepülés;
- 2004 – Gazdaságosság, hatékonyság és biztonság a repülésben;
- 2005 – Fél évszázad forgószárnyakon a magyar katonai repülésben;
- 2006 – Új évszázad, új technológia. Gripenek a magyar légtérben (nemzetközi);
- 2007 – Pilóta nélküli és szállító repülőgépek katonai alkalmazhatósága;
- 2008 – 70 éves a légierő;
- 2009 – 50 év hangsebesség felett a magyar légtérben;
- 2010 – 60 éves a szolnoki repülőtisztképzés. 30 éve járt az első magyar a világűrben.

Terveink szerint valamennyi előző konferencia anyaga, illetve a Repüléstudományi Közlemények korábbi számai is elérhetővé válnak digitalizált formában az RLI honlapján.

Szakosztályunk két évtizedes munkáját – eredeti, tudományos, alkotó műhelymunkát is igénylő célkitűzéseit is figyelembe véve – csak részben tekinthetjük eredményesnek, az előzőekben is taglalt, meglévő szervezési hiányosságok mellett, sajnálatos külső, objektív okok miatt is. Közülük a legfontosabb a krónikusan elhúzódó haderő-átalakítás, mely tagságunk egy jelentős hányadánál egzisztenciális bizonyta-

lanságot eredményezett, ami nem kedvez a tudományos aktivitásnak. Megérthető, hogy többeket elkedvetlenít az a tény is, hogy a meghirdetett reformoknak alig van olyan (legalább is publikus!) szegmense, amelynek kidolgozásába – akár felkérés nélkül is – kapcsolódhatnánk, kimunkálásában a nem aktív állományú, de nagy tapasztalatú, tudományos felkészültségű tagjaink nagyobb létszámban részt vehetnének.

Az elkövetkező időszak elodázhatatlan feladata – a meglévő, megmaradt értékek megtartása mellett, egy megújuló, megfiatalított vezetéssel – megtalálni a budapesti és más helyőrségekben élő tagjaink, esetleges új érdeklődők, valamint a légierő rakéta és rádiótechnikai fegyvernemeiben jelenleg és/vagy korábban szolgálatot teljesítettek be-/visszakapcsolásának lehetőségét a tartalmas szervezeti munkába.

*Dr. Óvári Gyula mk. ezredes,
szakosztályelnök*

Logisztikai Szakosztály

A Magyar Hadtudományi Társaság Logisztikai Szakosztályának történetének vizsgálata alkalmas arra, hogy a Magyar Honvédség anyagi-technikai szolgálatán belül 1989 óta végbement szervezeti és funkcionális feladatrendszeret érintő változásokat modellezni lehessen. Az MHTT szakmai műhelyének számító szervezeti egység jogelődje 1991 márciusában alakult meg Hadtáp Szakosztály néven. Az alapításkor a Logisztikai Szakosztály elnevezés szóba sem jöhetett, hiszen a Magyar Honvédség integrált anyagi-technikai szolgálatát hadászati szinten 1989 decemberében, hadműveleti és harcászati tagozatban pedig 1990-ben hozták létre. A logisztikai elnevezés már azért sem merülhetett fel, mert a fogalom és annak tartalma az 1980-as évek végén és az 1990-es évek elején honosodott meg Magyarországon.

A szakosztály alakuló ülésén az alapítók legfontosabb célként fogalmazták meg, hogy a Magyar Honvédség integrált anyagi-technikai szolgálatán belül a folyamatosan változó körülmények között elemezzék a hadtápbiztosítás helyét és szerepét, illetve feladatrendszerét. A tudományos igényű vizsgálatra akkor szükség is volt, hiszen a „hadtápszakma” szakemberei joggal várták el egy szakmai-tudományos szervezettől, hogy segítsen meghatározni a hadtápszolgálat identitását.

A szakosztály alapítói már az alakuló ülésen elhatározták, hogy elsősorban a tartalmas műhelymunka végzését szolgáló rendezvényeket szervezzen a vezetőség. Ez azt jelentette, hogy a szakmai-tudományos konferenciák megrendezése mellett a hangsúlyt elsősorban a tudományos igénnyel megtartott előadásokra és vitafórumokra kell helyezni. A tagság már az alapításkor is fontos célként fogalmazta meg, hogy teret ad a tudományos fokozat megszerzése előtt álló tagoknak a kutatási eredményeik megvitatására és publikálására.

A szakosztály a Magyar Honvédségben végbement szervezési változások és a logisztikai integrációt követően 1999-ben vette fel a Logisztikai Szakosztály nevet. Nem egyszerűen névváltoztatásról és körülményekhez való igazodásról volt szó. A szakosztály tagjai aktívan részt vettek a Magyar Honvédség kialakuló logisztikai rendszerét megalapozó elméleti kutatásokban.

A szakosztály szervezeti élete és tagságának létszáma eléggé változatosan alakult. A szakosztály tagjai kezdetben a központi és hadtápvezető szervek, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Hadtáp Tanszék és a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskola Hadtáp- és Pénzügyi Tanszék aktív- és nyugállományú szakembereiből, illetve oktatóiból állt össze. Az alakuló ülésen jelenlevők egyetértettek abban, hogy a szakmai munka színvonalát csak úgy lehet garantálni, ha a kutatómunkát és a szervezeti életet Zrínyi Miklós Katonai Akadémia Hadtáp Tanszékén fogják össze. Az alakuló ülésen az akadémia hadtáp tanszékének vezetőjét, dr. Szenes Zoltán ezredest választották meg elnöknek, titkárnak Duchaj István őrnagyot.

A vezetőséget 1993-ban meg kellett újítani, mert a szakosztály elnöke dr. Szenes Zoltán ezredest időközben a Magyar Honvédség Hadtáp Csoportfőnökévé nevezték ki és a szolgálati feladatait nem tudta összeegyeztetni az elnöki teendőivel. A szakosztály tagsága az 1993. április 2-ai ülésén a következő vezetőséget választotta meg: elnöknek Báthy Sándor alezredest, elnökhelyettesnek dr. Hautzinger Gyula alezredest, titkárnak Nebhaj József alezredest, elnökségi tagoknak Böröcz Ferenc alezredest és Boros János nyá. alezredest. A szakosztály vezetéséből tartós külszolgálati vezénylés miatt 1998-ban távozott dr. Hautzinger Gyula ezredes. Az 1999-ben végbe ment logisztikai integráció több vezetőségi tagot is érintett, akik nyugállományban már nem kívántak szakmai közéleti szerepet vállalni. Ezért 1999. december 15-én az alábbi összetételű vezetőség kezdte meg a munkáját: elnök dr. Báthy Sándor ezredes, titkár Fleishhacker Ferenc őrnagy, vezetőségi tag Boros János nyá. alezredes. Ez az összetételű vezetés 2007 februárjáig működött, a tagság az akkori tisztújításon a következő vezetőséget választotta meg: elnöknek dr. habil Horváth Attila alezredest, titkárnak Szászi Gábor mk. alezredest, vezetőségi tagnak dr. Fleishhacker Ferenc ezredest.

A tagok létszáma az elmúlt húsz esztendőben 30–40 között mozgott, az ezredforduló után fokozatosan 22-re csökkent. A 2007-es vezetőség választáson elemezve a kialakult helyzetet, a régi és új vezetők értékelése alapján, a taglétszám csökkenése a következő összetett okokra vezethető vissza:

1. A Budapesten kívüli helyőrségekben dolgozó logisztikai szakemberek nehezen tudják a társasági életet a szolgálati feladataikkal összeegyeztetni;
2. A katonai logisztikai szakemberek körébe is „begyűrözött” az társadalmi szinten általánosságban tapasztalható közöny, amely a szakmai tudományos egyesületek munkáját megnehezíti.
3. A tagutánpótlást a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem katonai logisztikához kapcsolódó hallgatók annak ellenére nem jelentettek, hogy aktívan részt vettek a szakosztály rendezvényein.

A szakosztály kiemelkedő rendezvényei voltak:

- 1991 október 3-án Tatán, „Hadtápbiztosítás és anyagi-technikai biztosítás, avagy mit hoz a jövő” címmel szakmai-tudományos konferencia az MH Anyagi-Technika Főcsoportfőnökségével közös szervezésben;
- 1993. június 3-án Székesfehérváron, „Anyagi-technikai integráció és a csapatgazdálkodás” címmel szakmai-tudományos konferencia az MH Szárazföldi

- Csapatok Parancsnokságával és az MHTT Védelemgazdasági Szakosztályával közös szervezésben;
- 1994. május 17-én Veszprémben, Hadtápbiztosítás (ellátás), hadtápvezetés időszerű kérdései” címmel szakmai-tudományos konferencia;
 - 1994. október 12-én Szentendrén, „Magyar Honvédség ruházati ellátását meghatározó szabályzók és lehetőségek” címmel szakmai-tudományos konferencia és bemutató a Kossuth Lajos Katonai Főiskolával közös rendezésben;
 - 1997 novemberében a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen „Az anyagi-technikai integráció következő állomása a logisztika” címmel szakmai-tudományos konferencia és fórum;
 - 1998. június 5-én Székesfehérváron, „A közlekedés helye, szerepe a logisztikai támogatás rendszerében” címmel szakmai-tudományos konferencia és fórum az MH Szárazföldi Vezérkar Logisztikai Csoportfőnökséggel közös rendezésben;
 - 2007. december 6-án a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen „A misszók logisztikai támogatása” címmel szakmai-tudományos konferencia a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökséggel, illetve az Összhaderőnemi Parancsnoksággal közös rendezésben;
 - 2008. május 29–30-án a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, „Missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból (a fókuszban Afganisztán)” címmel nemzetközi tudományos konferencia az MHTT Védelemgazdasági Szakosztályhoz társrendezőként csatlakozva;
 - 2008. október 15-én Székesfehérváron, „A missziós feladatok védelemgazdasági összefüggései” címmel szakmai-tudományos konferencia az MHTT Védelemgazdasági Szakosztállyal és Összhaderőnemi Parancsnoksággal közös rendezésben;
 - 2008. december 5-én a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, „A katonai Logisztika időszerű kérdései” címmel szakmai-tudományos konferencia az MHTT Védelemgazdasági Szakosztállyal és Összhaderőnemi Parancsnoksággal közös rendezésben;
 - 2009. december 4-én a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen A katonai Logisztika időszerű kérdései” címmel szakmai-tudományos konferencia a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökséggel, az MHTT Védelemgazdasági Szakosztállyal és Összhaderőnemi Parancsnoksággal közös rendezésben.

A konferenciákon a Magyar Honvédség logisztikai szolgálatának vezetői és elismert szakemberei mellett előadónak kértük fel a fiatalabb kollégákat és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem doktoranduszait is. A szakmai-tudományos konferenciáink iránt jóval nagyobb érdeklődés mutatkozott, azokon a logisztikai szakembereken kívül rendszeresen társszakmák képviselői is részt vettek.

A két-három havonta sora kerülő szakmai előadásokon és vitákon elsősorban a logisztikai rendszer béke- és minősített időszaki kérdései mellett, a csapatgazdálkodás és a kiképzés problémakörét dolgoztuk fel. A Magyar Köztársaság NATO-csatlakozása után vizsgáltuk a szövetségi logisztikai rendszer illeszthetőségét a Magyar Honvédségben. A szövetséges kötelezettségeinkkel összefüggő béketámogató missziós kötelezettségek fontosságának növekedése után hadszíntéri tapasztalatokkal rendelkező szakembereket hívtunk a rendezvényeinkre annak érdekében, hogy

a tagságunk tájékozott legyen a többnemzeti kötelékben végrehajtott béketámogató műveletek logisztikai támogatásának körülményeiről és kihívásairól.

A szakosztályunk rendszeresnek tekinthető kapcsolatot épített ki a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség különböző szintű logisztikai szervezeteivel. A pontos szervezeti elnevezések felsorolására sem terjedelmi sem a haderő folyamatos átalakulása miatt nincs lehetőség. A felsorolás helyett azonban kijelenthető, hogy a katonai logisztikai és védelemgazdasági szervekkel tartalmas és folyamatos kapcsolatot épített ki a szakosztály.

A polgári logisztikai szervezetek közül főként a Magyar Logisztikai Egyesülettel alakítottunk ki munkakapcsolatot. Tagjaink nem csak részt vesznek a szervezet munkájában, hanem a rendezvényeiken rendszeresen előadnak, illetve a kiadványaikban publikálnak. A szakosztály Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem logisztikai szaktanszékei által szervezett FOURLOG és MAGLITE nemzetközi gyakorlatoknak köszönhetően jó együttműködést szervezett a brit, a cseh, illetve az osztrák haderő tanintézményei logisztikai és védelemgazdasági tanszékeivel is.

A 2007-ben megújuló vezetés a tagság egyetértésével azt a célt tűzte ki, hogy elmélyíti a kapcsolatait az MHTT Védelemgazdasági Szakosztályával és megvizsgálja a két szervezet egyesülésének lehetőségét. 2007-től kezdődően az addig is jónak minősíthető együttműködés szorosabbá vált. A szervezeti élet hatékonyabbá és a szakmai munka színvonalának emelése miatt a két szakosztály a 2010. február 4-én tartott közös ülésén elhatározta a két szakosztály egyesülését. Az új szervezete neve Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály. A jelen körülmények között a tagság úgy látta jónak, hogy a dezintegráció helyett az integrációt választja. A célunk, hogy a két szakosztály hagyományaira építve közösen tegyünk a védelemgazdaság és a katonai logisztika ügyéért.

*Dr. Horváth Attila alezredes,
szakosztályelnök*

Műszaki Szakosztály

A Magyar Hadtudományi Társaság Műszaki Szakosztálya – mint a társaság egyik alapító szakosztálya – 1991. március 25-én alakult meg 21 fő alapító tag egyhangú akaratával. Az alakuló ülésen a résztvevő tagok az alábbi szakosztály vezetőséget választották meg:

- Elnök: dr. Bodrogi László mk. alezredes, a hadtudomány kandidátusa, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, Műszaki tanszék, tanszékvezető egyetemi docense.
- Elnökhelyettes: Vörös István alezredes, a Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Műszaki tanszék, tanszékvezető-helyettese.
- Titkár: dr. Szabó Sándor őrnagy, a hadtudomány kandidátusa, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia, Műszaki tanszék, tanszékvezető-helyettese, egyetemi adjunktus.

A szakosztály tevékenységének alapvető célja, hogy a hadtudományon belül – ma már a NATO fogalomrendszerének megfelelően – a műszaki támogatással – korábban

műszaki biztosítással – és a hozzá kapcsolódó tudományterületekkel foglalkozó szakembereket összefogja. Ugyanakkor a szakosztály létrehozásának további célkitűzése volt, – és jelenleg is az – hogy megfelelő fórumot biztosítson tagjai számára ismereteik bővítésére, kutatásaik segítésére, elért eredményeik ismertetésére, szakmai megmérettetésére és nem utolsósorban azok publikálására.

A szakosztály munkáját a fenti célkitűzések figyelembevételével a Magyar Hadtudományi Társaság Elnökségének útmutatásai, valamint az évente megtartásra kerülő beszámoló közgyűléseken elfogadott munkatervek alapján végezte és végzi jelenleg is.

Munkatervünkben a szakosztály előtt álló fő feladatokat az alábbiakban határoztuk meg:

- a Magyar Hadtudományi Társaságon keresztül bekapcsolódni a magyar hadtudomány fejlesztésébe, a Magyar Honvédség struktúrájának, a műszaki alegységek alkalmazása és technikai fejlesztési koncepciója tudományos igényű megalapozásába;
- kölcsönösen hasznos együttműködés kialakítása a Társaság szakosztályaival és más – a műszaki támogatás egyes területeihez kapcsolódó – tudományos társaságokkal, polgári szervezetekkel és tanintézetekkel;
- színvonalas szakosztályrendezvények megtartásával fórumot biztosítani tagjaink számára szakmai kérdések megvitatásához, véleményezéséhez, kutatási eredményeik közreadásához;
- szakosztályunk folyóiratának hasábjain lehetőséget biztosítani a publikálásra, valamint a széles érdeklődésre számot tartó események, eredmények megjelentetésére;
- mozgósítani és részt venni a Magyar Hadtudományi Társaság központi, illetve más szakosztályok rendezvényein.

A Műszaki Szakosztály megalakulását követően hozzákezdett a szervezeti élet feltételeinek megteremtéséhez és a szakosztály rendezvények megszervezéséhez. A szervező munka során elsődleges feladatnak tekintettük a szakosztály létszámának növelését, és azt, hogy a műszaki csapatok és szervezetek minden szintjéről legyenek a szakosztálynak tagjai. Ennek megfelelően széleskörű propagandát folytattunk, amelynek során népszerűsítettük a Társaságot és a frissen megalakult szakosztályunkat.

A népszerűsítő munka során a szakosztály alakuló gyűlését követően felhívást tettünk közzé a Magyar Honvéd XIV. számában, melyben beszámoltunk szakosztályunk megalakulásáról és legalapvetőbb célkitűzéseiről, felszólítva minden szakma iránt érdeklődőt a csatlakozásra. Hasonló propagandát folytattak szakosztályunk tagjai is, melynek egyik legfontosabb eseménye az Ercsiben megtartott nyugdíjas műszaki tisztek találkozója volt.

Ilyen előkészítés után szakosztályunk létszáma folyamatosan gyarapodott. Az áldozatos szervezőmunka eredményeként szakosztályunk taglétszáma kisebb hullámzásokat követően az 60–65 fős létszám körül stabilizálódott. Sikerült elérnünk, hogy szakosztályunk tagságában szinte valamennyi műszaki szervezet képviselteti magát. Tagjaink közül 18-an rendelkeznek tudományos fokozattal, a nyugdíjasok és az aktív dolgozók/diákok aránya 50–50%. Több tagunk is részt vett külföldi katonai missziókban Boszniában, Irakban, Afganisztánban, ahol műszaki szakmai és parancsnoki ismereteikkel nemzetközi elismerést vívtak ki.

A szakosztály tevékenységéhez szükséges anyagi források a szponzorok felajánlásai alapján, illetve a Társaság költségvetéséből minden esetben rendelkezésre álltak és biztosították a szakosztály rendezvények színvonalas végrehajtását.

A szakosztályi élet megalapozásával és rendszeressé tételével párhuzamosan jelentkezett egy olyan igény, hogy a szakosztály a tagság tájékoztatása, a kutatási eredmények publikálása, a tapasztalatok közreadása céljából jelentessen meg egy szakosztály folyóiratot. Az ötletet tettek követték és így a társaság történetében először szakosztályunk 1991-ben életre hívta a *Műszaki Katonai Közlöny* című folyóiratát, melyet az 1923-ban hasonló címmel megjelent és a műszaki csapatok életével, tevékenységével foglalkozó lap utódjának tekint.

Az 1923-ban megjelent újság első számát *József főherceg, tábornagy* az alábbi gondolatokkal indította útjára: *„A mai nappal meginduló Műszaki Katonai Közlöny hivatva van olyan katonai tudományt fölkarolni és olvasói elé tárni, mely Magyarországra a legnagyobb fontossággal bír... Maga a természet végezte a legnagyobb munkálatokat és így alkotta meg országunkat, hogy a mi hivatásunk a békés élet és nem a támadó háború, hanem a körülbástyázott önvédelem... Ha egyszer erőre kapott lesz e lap, akkor fogják csak látni azok, kik tán ma kételkedőleg veszik kezükbe, hogy mily igen nagy jelentősége van e szakmának.”*

A folyóirat 5 fős szerkesztőbizottsága fáradságot nem ismerve rendezte és rendezi jelenleg is nyomda alá az újságot. A lap sajátossága, hogy publikálási lehetőséget biztosít a szakosztály valamennyi tagja, sőt a műszaki támogatás szakmai problémáival foglalkozó külföldi szakemberek számára is. Az újság további érdekessége, hogy a publikációk szerzői honoráriumot nem kapnak. Az újságcikkek írása és szerkesztése társadalmi munkában valósul meg, amely nem megy a színvonal rovására. Sőt, a minél nívósabb publikációk megjelentetése érdekében rendszeresen szakosztály pályázatot írtunk ki a legszínvonalasabb publikációt közlétező publicistánk számára.

A *Műszaki Katonai Közlöny* – amely 1995-óta ISSN számmal is rendelkezik és eljut az ország harminc legnagyobb könyvtárába is – az eltelt húsz év alatt több mint 400 publikációnak adott helyet és tette lehetővé hazai és külföldi szakemberek számára gondolataik, kutatási eredményeik, és tapasztalataik közreadását.

Folyóiratunk a publikálási lehetőség mellett nagyon fontos szerepet töltött és tölt be jelenleg is a tagság tájékoztatásában. Minden évben az első megjelenő számunkban közzétesszük az előző évi beszámoló anyagát és a tárgyévi munkatervünket, mely megfelelő tájékoztatást ad a tagság számára a szakosztály tervezett rendezvényeiről.

A szakosztály éves beszámoló gyűlésein három évenként a beszámoló megtartása és a munkaterv vitája mellett a szakosztály vezetősége is újból megválasztásra került.

Jelenleg 4 fős vezetőség irányítja a szakosztály tevékenységét:

- Elnök: dr. Szabó Sándor, a hadtudomány kandidátusa;
- Elnökhelyettes: dr. Tóth Rudolf, a hadtudomány PhD fokozatos és dr. Kovács Tibor, a hadtudomány PhD fokozatos;
- Titkár: dr. Kovács Zoltán, a hadtudomány PhD fokozatos.

A szakosztály tevékenységének minőségét, színvonalát az évente megtartott rendezvények fémjelzik. Elmondható, hogy szakosztályunk évi rendszerességgel 6–8 ren-

dezevénnyel szervez, melyek között szakmai napok, bemutatók, tudományos konferenciák és tanácskozások is találhatóak. Az elmúlt húsz év alatt szakosztályunk közel 130 rendezvény megszervezését és lebonyolítását hajtotta végre sikeresen.

Jövőbeni terveink között szerepel a tagságunk bővítése, tagjaink aktivizálása a rendezvényeinken, valamint folyóiratunk évközi számának elektronikus formában történő megjelentetése.

Tervezzük egy szakosztály internetes honlap kialakítását is, melynek segítségével egyrészt javíthatjuk tagjainkkal a kapcsolattartást, másrészt hatékonyabban fenntarthatjuk és fejleszthetjük hazai, illetve nemzetközi kapcsolatainkat. A jövőben továbbra is részt kívánunk venni a Társaság és más szervezetek által kiírt tudományos pályázatokon.

A szakosztály tevékenységét mind a szakmai körök, mind a Magyar Hadtudományi Társaság elnöksége minden évben kiemelkedőnek ítélte, melyre igen büszkék vagyunk. Szeretnénk munkánkat a jövőben is úgy végezni, hogy kivívott jó hírnevünket megőrizzük és a műszaki szakma megbecsülését tovább növeljük.

*Dr. Szabó Sándor mk. ezredes,
szakosztályelnök*

Nemzetbiztonsági Szakosztály

A Nemzetbiztonsági Szakosztály csaknem egyidős a Magyar Hadtudományi Társasággal. 1991 februárjában a Magyar Hadtudományi Társaság elnökségének felkérésére a BM Közrendvédelmi és Szakoktatási Kutatások Programirodája szervezésében együttes ülés keretében megalakult a Közrendvédelmi és Nemzetbiztonsági, valamint a Határrendészeti Szakosztály. A két szakosztály együttes létszáma 70 fő volt. Az alakuló ülésen részt vett dr. Móricz Lajos ezredes az MHTT elnöke, dr. Kovács Attila a társaság főtitkára, dr. Gyaraki Károly ezredes a Katonai Biztonsági Hivatal vezetője, Borsányiné dr. Czégény Julianna rendőr ezredes az ORFK Igazgatásrendészeti főosztály vezetője, János Valér rendőr ezredes, a BM Rendőrségi és Határrendészeti főosztály helyettes vezetője és több más magas rangú belügyi és nemzetbiztonsági vezető. A szakosztály megalakuló gyűlésén az Információs Hivatal képviselőjeként dr. Kovács Károly ezredes vett részt, aki bejelentette, hogy a Hivatal részéről többen kívánnak belépni a Közrendvédelmi és Nemzetbiztonsági Szakosztályba.

A megalakult szakosztály munkatervében különböző fórumok keretében, az alábbi témák megvitatását tűzték ki:

- szervezett bűnözés és annak kapcsolata a nemzetközi bűnözéssel,
- a rendészeti és a rendészeti jellegű szervezetek együttműködésének kérdései a közrendvédelem érdekében,
- demokrácia a totalitárius szervezetekben,
- a rendészeti törvényből adódó tudományos kutatási és gyakorlati feladatok, az önkormányzati és a rendőri együttműködés kérdései,
- határrendészeti törvényből adódó feladatok,
- közrendvédelmi és határrendészeti együttműködés.

A szakosztályok külön szekciók keretében vitatták meg a titkosszolgálatok fejlesztésének és új szervezeti formáinak témáját. 1991 áprilisában dr. Stefán Géza ezredes javaslatára, a nagy létszámra való tekintettel, az MHTT előzetes hozzájárulásával a szakosztályok külön váltak.

A Nemzetbiztonsági Szakosztály vezetésére dr. Kovács Károly ezredes az Információs Hivatal osztályvezetője kapott megbízást. A szakosztály tagjai lehettek a nemzetbiztonsági szolgálatok munkatársai. A taglétszám 30 fő körül mozgott, célként tűzték ki a tudományos életben való aktív részvételt. A tagság zömében a katonai nemzetbiztonsági szolgálatok munkatársai közül került ki, a polgári szolgálatok kevésbé érdeklődtek a szakosztály munkája iránt. A megvitatott témák szolgálati jellegűek voltak, azzal a céllal, hogy fórumot biztosítsanak a szakmai munka iránt érdeklődők számára. Fontos célkitűzésként került megfogalmazásra az egyéni tudományos képzés segítése. Aktívan segítették a szakosztály működését dr. Gergely Attila, dr. Stefán Géza és dr. Balogh Sándor.

Rendezvényekre általában kéthavonta, illetve negyedévenként került sor. A nemzetbiztonsági szolgálatok anyagilag is támogatták, segítették a szakosztály működését, ezen kívül lehetőséget biztosítottak a nyílt és zárt terjesztésű szakmai folyóiratokban történő publikálásra.

A 2000-es évek elején a szakosztály tevékenysége lelassult, a rendezvények száma és az érdeklődés csökkent.

2006-tól, elsősorban dr. Héjja István ezredes aktív tevékenységének köszönhetően a szakosztály tevékenysége fellendült. Ehhez jelentősen hozzájárult az is, hogy a ZMNE-en elkezdődött a nemzetbiztonsági képzés, ami önálló szak indításához vezetett. Jogosan merült fel az igény arra, hogy a szakosztály rendszeresen tartson rendezvényeket. A rendezvények témakörei a nemzetbiztonsággal, biztonságpolitikával, a nemzetközi szervezetek munkájával, a béketámogatással és aktuális világpolitikai eseményekkel kapcsolatos kérdéseket fogták át. A bevezető előadást a szakterületet művelők tartották, amit vita és véleménycsera követett.

2006-tól a szakosztály elnöke dr. Kis-Benedek József ezredes, titkára pedig Simon László alezredes. A szervezet célul tűzte ki a hallgatók szakmai fejlődésének segítését, ehhez aktuális témákban az oktatási időben havonta kerül sor rendezvényekre. A taglétszám jelenleg 33 fő.

2009 novemberében az MHTT, a Biztonságpolitikai, és a Nemzetbiztonsági Szakosztály, a ZMNE Központi Könyvtára, valamint a Biztonságpolitikai Szakkollégium Együttműködési Megállapodást írtak alá. (Erre utalás van dr. Héjja Istvánnak a Kiss Károly Hadtudományi Klub tevékenységéről számot adó írásában is.) A Felek megállapodtak abban, hogy évente hét alkalommal, változó elnökséggel, nyilvános rendezvényt tartanak. A rendezvények színhelyét a ZMNE Központi Könyvtára biztosítja. Az előadások témáit az éves tervekben a szakosztályok rögzítik.

A jövőben tehát a Nemzetbiztonsági Szakosztály a fent hivatkozott megállapodás szellemében, az együttműködő felekkel történt munkamegosztásban vesz részt a közös rendezvényeken.

*Dr. Kiss-Benedek József ezredes,
szakosztályelnök*

Polgári Védelmi Szakosztály

Megalakulás, induló célok, feladatok

A Polgári Védelmi Szakosztály (a továbbiakban: szakosztály) 2000. február 25-én jött létre 21 fő alapító taggal. Mindenképpen meg kell azonban jegyezni, hogy az alapítók közül többen ott bábáskodtak a Magyar Hadtudományi Társaság 1990. évi létrehozásánál, mi több a társaság szellemi atyjának tekinthető Kis Károly Hadtudományi Klub 1983. évi megalakításánál is többen közreműködtek a szakosztály tagsága részéről.

Összegezve tehát, a szakosztály alapításakor már – az előzményeket is figyelembe véve – 18 esztendőes tudományos munka állt az alapító tagság mögött, melyhez olyan sikeres rendezvények fűződtek, mint a Paksi Atomerőmű meglátogatása, a Bécsi Hadtörténelmi és a Prága melletti Hadirepülés-történelmi Múzeumok megtekintése. A múlthoz tartozik még a Társaság által kiadott lexikonokban való aktív közreműködés és a polgári védelmi szakterülethez kapcsolódó számos tanulmány és cikk megjelentetése a Társaság folyóiratában, a Hadtudományban és további mértékadó szakmai lapokban.

A megalakulással kapcsolatban mindenképpen meg kell említeni dr. Pataky Iván ny. pv. ezredes kiemelkedő tudományos- és tudományos szervezői tevékenységét, amelynek elismeréseként 1995-ben Tanárky-díjban részesült.

A szakosztály alapításával és további működésével összefüggésben a megbecsülés és a tisztelet hangján kell megemlékezni dr. Sztanek Endre ny. pv. ezredesről, aki szakosztályunk első elnöke volt haláláig viselte ezt a funkciót.

Az induló célok között kiemelt hangsúlyt kapott a polgári védelmi szakma tudományos kutatásával és műszaki fejlesztésével foglalkozó kutatók, doktoranduszok, szakemberek munkájának összefogása, kutatási céljaik megvalósításának támogatása, az eredmények gyakorlatban való alkalmazásának segítése.

A szakosztály tevékenysége során mindvégig magas szakmai színvonal elérésére való törekvést és a hagyományőrzést tűzte ki alapcélul. *Fő feladatainknak tekintettük:*

A megfelelő fórum biztosítását a polgári védelem területén dolgozók részére ismereteik bővítésére, szakmai színvonaluk emelésére, kutatásaik segítésére, szakmai tudományos eredményeik terjesztésére, publikálására.

A polgári védelem hagyományainak ápolásával összefüggő tudományos, ismeretterjesztő tevékenységet és az ezzel összefüggő rendezvények megszervezését.

A polgári védelem céljaival, feladataival, tevékenységével kapcsolatos tudományos munka támogatását, a szakmai propaganda kiadványok létrehozását a lakosság és a tanulóifjúság részére.

A szakosztály által szervezett foglalkozásokon az aktuális polgári védelmet érintő témák feldolgozását, egy a témában jártas, szakmailag jól felkészült előadó felkérésével, majd ezt követően az adott problémakör megvitatását a tagsággal.

Az anyagi források függvényében szakmai konferenciák szervezését, tanulmányi kirándulások végrehajtását.

A polgári védelem jogelőd szakmai és társadalmi szervezetei (Magyar Légoltalom, Magyar Légoltalmi Liga) évfordulóinak méltó megünneplését és a tágabb értelemben vett hagyományőrzést.

A szakosztály eredményei, kiemelt feladatai

Az elmúlt időszak kiemelkedő rendezvénye volt a szakosztály szervezésében, a Magyar Hadtudományi Társaság támogatásával 2001. november 29-én megrendezett „A tömegpusztító fegyverek elterjedésével együtt járó veszélyek elleni védelem, különös tekintettel a lakosság sebezhetőségére” című nagy sikerű konferencia. A konferenciáról külön kiadvány készült, mely tartalmazza az elhangzott előadásokat és a szakemberek hozzászólásait az adott témákhoz.

A 2005. év fő rendezvénye a magyar polgári védelem 70. évfordulójáról való méltó megemlékezés volt. Az egész év szakmai-tudományos munkáját ezen évforduló méltó megünneplésének a szolgálatába állítottuk, összefogva a Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel, együttműködve az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósággal, valamint a fővárosi polgári védelmi és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságokkal.

A rendezvénysorozat keretében széleskörű tájékoztató munkával a 70 év története bemutatása mellett fel kívántuk hívni a lakosság figyelmét a polgári védelem fontosságára és a lakosság felkészítésével kapcsolatos feladatokra is. A rendezvénysorozat alapját a Fővárosi Polgári Védelmi Szövetséggel közösen 2005. május 14–21. között Budapesten a Citadellában megrendezett „70 éves a Magyar Polgári Védelem” című nagyszerű kiállítás anyaga adta. Az ünnepség-sorozat zárásaként együttműködve a Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel 2005. december 1-jén Debrecenben vándorkiállítással összekapcsolva szakmai konferenciát tartottunk 78 fő – zömmel polgármesterek – részvételével.

A rendezvénysorozat bebizonyította szakosztályunk számra, hogy lényegesen nagyobb eredményeket tudunk elérni akkor, ha terveinket, erőfeszítéseinket összehangoljuk a Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel.

Kiemelt rendezvényként 2007. december 5-én az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztériumban egynapos nemzetközi katasztrófavédelmi konferencia került lebonyolításra az Magyar Polgári Védelmi Szövetség és a Polgári Védelmi Szakosztály szervezésében, az MPVVSZ jogelődjének a Magyar Légoltalmi Liga megalakulása 70. évfordulója alkalmából.

A következő fontos, kerek évfordulóhoz kapcsolódó megemlékezésre 2010. március 3-án került sor a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumban a Magyar Polgári Védelmi Szövetség és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság közös szervezésében – a magyar polgári védelem létrejöttének 75. évfordulója alkalmából, megemlékezve a légvédelemről szóló 1935. évi XII. törvénycikk elfogadásáról – „Velünk élő légoltalom, polgári védelem” címmel szakmai, tudományos konferenciát tartottak. Az igen nívós rendezvény szervezésében és a konferencián részt vettek a szakosztály, és a Szövetség tagjai is.

2007-től évente a balatonföldvári Hotel Jogar Továbbképző Központban – együttműködve a Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal, valamint a Balaton Térségi Katasztrófa és Polgári Védelmi Egyesülettel – az OKF és a Magyar Polgári Védelmi Szövetség támogatásával a polgári védelmi kirendeltség vezetők részére országos szakmai konferenciák és továbbképzések szervezésében vettünk részt, melyen előadásokat tartottunk.

A kiemelt rendezvényeinken túl a szakosztály tagsága az elmúlt években szerteágazó tudományos tevékenységet folytatott, melynek keretén belül részt vett a polgári védelmi ismeretek felelevenítését, megújítását célzó módszertani anyagok kidolgozásában, a települési vezetők polgári védelmi felkészítésében. Tagtársaink segédanyagokat dolgoztak ki a polgármesterek, valamint a polgármesterek segítői részére a veszélyhelyzet-kezelési tevékenység segítésére.

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság stratégiai céljaként szerepelő, a polgári védelem helyének, szerepének, cél- és feladatrendszerének, valamint szervezeti struktúrája korszerűsítése, melynek szakmai megalapozásában a szakosztály az elmúlt időszakban folyamatosan közreműködött.

A Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel közösen 2008-tól kiadtuk – a Magyar Tudományos Akadémia által mértékadónak minősített – tudományos folyóiratunkat a Polgári Védelmi Szemlét, amelyben helyet, fórumot biztosítottunk a saját és külső kutatók szakmai tudományos publikációinak.

A Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságokkal, kirendeltségeikkel együttműködve részt vettünk az érintett önkormányzati vezetőkkel a kistélepülési polgári védelmi szervezetek felkészítését célzó gyakorlatok szervezésében.

A szakosztály tagjai közül többen – főként a tudományos fokozattal rendelkezők – részt vettek a különböző szakirányú felsőoktatási intézmények (ZMNE, RTF) oktatási munkájában. A szakosztály éves munkateveiben foglaltaknak megfelelően a szakmai foglalkozásokon permanensen végeztük az aktuális polgári védelmet érintő témák feldolgozását.

Az elmúlt években szakosztályi vitafórumok keretében korunk globális kihívásaival összefüggő polgári védelmi feladatok újragondolásával összefüggő témákat dolgoztuk fel, így többek között a terrorcselekmények esetén bekövetkező helyzetek kezelésével összefüggő lakosságvédelmi feladatok lehetséges szakmai megoldásait. A kritikus infrastruktúrák elemzését és védelme során jelentkező lakosság védelmével összefüggő komplex feladatrendszerhez kapcsolódó újszerű kihívásokat.

A fentiekén túl részt vettünk különböző hazai és nemzetközi konferenciákon, ahol több alkalommal szakmai előadásokat tartottunk, tanulmányokat készítettünk. Részt vettünk különböző szakmai projektekhez kapcsolódó kidolgozói munkában, számos alkalommal bíráltunk PhD értekezéseket, Tudományos Diákköri dolgozatokat és részt vettünk PhD védések bizottságaiban. Folyamatosan végeztük a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem katasztrófavédelmi szakirányán oktatott polgári védelmi tantárgyak gondozását, a különböző polgári védelmi tantárgyat oktató főiskolák, egyetemek hallgatóinak tanítását, vizsgáztatását.

Rendszeresen publikáltunk különböző tudományos és más szakmai folyóiratokban, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság felkérésére szakanyagokat, jogszabály-tervezeteket véleményeztünk együttműködve az Magyar Polgári Védelmi Szövetséggel.

Összességében elmondható az elmúlt tíz év szakmai tudományos tevékenységéről, a szakosztályi munkáról, hogy az sokszínű képet mutat. Míg a megalakulást követő években a közösségi jellegű tevékenység volt a jellemző, – köszönhetően talán a tagság magasabb szintű igényére, törekvéseire, a szervezett szakosztályi

munkára, a különböző szakmai tudományos jellegű rendezvényekre, kirándulásokra, addig a 2000-es évek második felétől elsősorban a tagság által egyénileg végzett tudományos munka dominált.

A szakosztály megalakulása óta eltelt időszak fent leírt eredményes tudományos munkája azt igazolja, hogy a Polgári Védelmi Szakosztály összességében sikeres évtizedet zárt. Ezek a sikerek számos tagtársunk hatékony szakmai közösségi és egyéni munkájának, továbbá a Magyar Polgári Védelmi Szövetség hathatós támogatásának és együttműködésének is köszönhető, amellyel a szakosztály megalakulása óta közösen végezte a polgári védelem feladat rendszerének civil oldalról történő népszerűsítését, segítségét.

A jövőt tekintve a Polgári Védelmi Szakosztály egyetért a Magyar Hadtudományi Társaság stratégiai elgondolásaival, mely szerint a szakosztályok összefogottabb vezetése, áttekinthetősége, az egységes arculat kialakítása, az átfogóbb, összehangoltabb tudományos tevékenység érdekében célszerű a hasonló, vagy „rokon”, illetve szorosabban együttműködő szakosztályok összefogásának, „klubokba” való rendeződése lehetőségeinek megvizsgálása.

Szakosztályunk részéről ilyen jellegű integráció – figyelemmel a közös és általános szakmai gyökerekre –, a Műszaki-, a Vegyivédelmi és környezetbiztonsági-, illetve a Katasztrófa- és Védelem-egészségügyi Szakosztályokkal célozható meg a jövőben.

A Polgári Védelmi Szakosztály részéről különösen indokolt ez abból a szempontból is, hogy 2010-ben megalakult a „MAGYAR POLGÁRI VÉDELMI TUDOMÁNYOS EGYESÜLET”, amely rokon célokat tűzött ki, így, a jelenlegi alapító tagság tekintetében szoros átfedések vannak, mind a szakosztállal, mind a szövetséggel, ezen szervezetek céljaival, feladataival.

A jövőben mindenképpen fontos a szakosztály tudományos munkájában egyfajta profil-tisztítás, amely szerint a szakosztály szakmai tevékenységi körét a polgári védelemnek a lakosság háborús oltalmazási feladatrendszerére, a honvédelemmel, ezen belül a Magyar Honvédségnek hazánk védelmével együtt járó küldetésével szorosan összefüggő egyik fontos területére összpontosítani.

*Dr. Varga Imre nyá. mk. ezredes,
szakosztályelnök*

Szárazföldi Műveleti Szakosztály

A Szárazföldi Műveleti Szakosztály 2009. május 20-án alakult meg. Az időpont alapján tekinthetnénk az MHTT legfiatalabb szakosztályának is. Igazságtalanok lennénk azonban, ha így tennénk, hiszen 20 éves jubileumi évfordulóról van szó, s ebben a két évtizedben az új szakosztály elődjei a Hadművészeti Szakosztály és a Hadműveleti-harcászati Szakosztályok előttünk járva sokat tettek a hadtudomány e fontos területeit érintő kérdések, témák művelésében. Azt sem hagyhatjuk figyelem nélkül, hogy a jelenlegi szakosztály tagjainak többsége is az említett két szakosztály tagjai közül kerültek ki. Ezért röviden összefoglaljuk az elődök 1991 és 2009 között végzett tevékenységének a lényegét.

Hadművészeti Szakosztály

A *Hadművészeti Szakosztály* működése során – jellegéből adódóan – közvetlenül is szolgálta a Hadtudományi Társaság célkitűzéseinek megvalósítását. A szakosztály tevékenységének fő erőfeszítése működésének első felében; a magyar hadtudomány, ezen belül a hadászat elméleteinek átalakítására és megújítására; a honvédelem önálló nemzeti alapokra helyezésére; a Magyar Honvédség átalakításának elvi alapozására; az önálló honvédelmi stratégia és a honvédelem rendszere elvi és gyakorlati kérdéseinek kutatására és kimunkálására irányult.

A szakosztály tevékenysége első időszakában megkülönböztetett figyelmet fordított a honvédelemre, a hadügyi, mindenek előtt a katonai védelem és a katonai stratégia kérdéseinek tudományos igényű megválaszolására, ide értve a NATO tagságból adódó feladatokat és problémákat is. Ezzel egy időben szakmai fórumot biztosított tagjai részére ismereteik bővítésére, tudományos munkájuk segítésére és kutatási eredményeiket összefoglaló tanulmányaik, tudományos írásaik megvitatására és publikálására is. A kollektíva tevékenységére a honvédelem iránt érzett elkötelezettség és felelősség, a hadművészet vitatott témaköreinek tudományos igényű kutatása és a problémáinak megoldására való törekvés, az alkotó szakmai vita volt jellemző. A szakosztály tagjai eredményesen vettek részt a Társaság, a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar által meghirdetett tudományos pályázatokon.

A szakosztály életének szerves részét képezték az önállóan, vagy más tudományos műhelyekkel szervezett és lebonyolított konferenciák, szakmai rendezvények, melyek előkészítése, tartalma, szervezetsége, szakmaisága minden alkalommal eredményes és hasznos volt. Ezek a rendezvények a szakosztály korlátozott lehetőségei mellett is – a kollektív vita és az együttgondolkodás révén – hozzájárultak a hadtudomány és a honvédelem időszerű és vitatott stratégiai kérdéseinek megoldásához.

A Hadművészeti Szakosztály 2006. évi évzáró ülésén felmerült a szakosztály hatékonyabb működésének igénye. Ennek lehetőségét többen a más szakosztályokkal való szorosabb együttműködésben, közös rendezvények szervezésében és olyan témák napirendre tűzésében látták, amelyek közelebb állnak a szakosztály tagjaihoz, tehát közérdeklődésre számot tartóak. A vita során az új helyzetre való tekintettel az is felvetődött, hogy a szakosztály egyesüljön a Hadműveleti-harcászati Szakosztállal. A két szakosztály új névvel, Műveleti Szakosztályként alakuljon meg a közös tagságból, amely a honvédség mai helyzetét, feladatát és gyakorlati tevékenységét illetően kész és képes a szárazföldi műveletekkel kapcsolatos kérdéseket elméleti és tapasztalati úton vizsgálni, abból érdemleges következtetéseket levonni. Magyar István alezredes, a Hadművészeti Szakosztály titkára egy korábbi érdeklődő megbeszélés során említést tett arról, hogy a Hadműveleti-harcászati Szakosztály vezetése és több tagja pozitívan állt az ötlet mellé és teljes fogadókészséget tanúsítottak, támogatják a két szakosztály egyesülését.

Az egyesítés indokai voltak, hogy az utóbbi két évben a szakosztály aktív tagjainak száma jelentősen csökkent. Olyan résztvevők és hozzászólók, mint Lőrincz Kálmán és dr. Deák János, Háber Péter és más személyek teljesen eltűntek. Az aktivitás, a lemorzsolódás oka a napirendre tűzött témák érdektelenségében, sokszor ismétlődésében keresendő. Továbbá sokan szóvá tették, hogy úgysem hallja meg senki a

„köznép” hangját, hiszen a vélemények nem jutnak el az illetékesekhez, senki sem kíváncsi mások véleményére. A névváltoztatás mellett szól az is, hogy alapjaiban megváltozott a haderő feladata, a nem háborús műveletekben a katonai erők alkalmazása során elmosódnak az úgynevezett hagyományos jellemzők. A tevékenységek során tehát nincsenek jelen a korábban külön kezelt elméleti felosztások, azok az esetek többségében a műveletekben együtt jelennek meg. Következésképpen az ilyen tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit együtt kell vizsgálni. Ennek a folyamatnak látjuk a magvalósulását az oktatásban a gyakorlati megvalósításban és a HM, HVK, ÖHP működésében, szervezésében is, amit követni kell.

A megbeszélés során a felsorolt indokok alapján a két szakosztály egyesülését Katonai Műveleti Szakosztály megnevezéssel mindenki támogatta.

Hadműveleti-harcászati Szakosztály

A hadművészet, ezen belül a hadműveleti-harcászati szintű kérdések tudományos igényű művelése érdekében 1996. május 10-én a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia és az akkori Kossuth Lajos Katonai Főiskola oktatói, hallgatói (17fő) egyhangúan és egyértelműen kinyilvánították akaratukat, amely szerint az érintett tárgyban a jövőben végzendő tudományos szintű kutatói munkáikat össze kívánják hangolni. Ezért kérték felvételüket a Magyar Hadtudományi Társaság önállóan működő Hadműveleti-harcászati Szakosztályba.

A szakosztály tevékenységét tekintve, tagjai aktívan vettek részt a különböző tudományos konferenciákon és rendezvényeken, valamint sikeresen pályáztak a meghirdetett pályázatokra. A szakosztály tagjai a HVK Tudományos Munkaszervezési Osztályához, az MHTT-hez, az Új Honvédségi Szemle szerkesztőségéhez három-három, a Szárazföldi Csapatok Parancsnokságához egy pályamunkát nyújtottak be. A szakosztály a megalakulása óta egy kisebb megtorpanással aktív tudományos értékű, szervezett tagsági életet folytatott. Taglétszámát folyamatosan gyarapítva szervezetébe integrálta (2004) Kósa Sándor vezetésével a Klapka György Könnyűlövész Dandár törzs állományának jelentős részét, akikkel az átalakulások ellenére is megmaradt a munkakapcsolat. Kísérletet tettünk az ÖHP valamint a Bocskai dandár törzsével történő együttműködési megállapodás alapján, egy kihelyezett szakosztály létrehozására, de sajnos a kapcsolattartók áthelyezése következtében sikertelen volt a próbálkozás.

A szakosztály fórumot és lehetőséget biztosított 30–40 fiatal kutatónak tudományos eredményeik közzétételéhez, pályázatokon való részvételével hozzájárult a Magyar Honvédség haderőreformjával kapcsolatos hadműveleti-harcászati jelentőségű kérdések tisztázásához és a feladatok tudományos értékű megoldásához. A szakosztály szoros együttműködést tartott fenn az egyetem tanszékeivel, tudományos kutatóival, akiket számos esetben kért fel rendezvényein előadások megtartására. Különösen jó kapcsolatot tartott és tart fenn a Szárazföldi Műveleti Tanszék és jogelődei vezetőivel, valamint tagjaival, akik közül többen a szakosztálynak tagjai, vezetői. A szakosztály taglétszáma éveken keresztül folyamatosan 20–30 fő között mozgott, annak ellenére, hogy az átszervezések és létszámleépítések jelentősen érintették a tanszékkel együtt a szakosztályt is. Megoldást jelentett a tudományos kuta-

tómunkát vállaló doktoranduszok, valamint az MSc képzésben résztvevő hallgatók tagjaink sorába történő felvétele.

A szakosztály rendszeresen részt vett az egyetemi tudományos élet fórumain, munkatervében rendszeresen szerepelt a tudományos rendezvényeken való közreműködés, konferenciák vagy szervezési jellegű feladatokban történő részvétellel. Alapvetően a tagság szakmai érdeklődési körébe tartozó témákban tartott konferenciákat (Válságreagáló műveletek, ezen belül békefenntartás, terrorizmus elleni harc). A meghívott előadók, résztvevők nagy érdeklődéssel fogadták a meghirdetett témákat, különösen a 2006-ban rendezett békeműveletek támogatása érdekében szervezett rendezvényünket. Az érdeklődés meglátzotta a résztvevők létszámában és hozzászólásaikban.

A haderő feladatrendszerének megváltozása, valamint a tagság igényeinek változása találkozott a Hadművészeti Szakosztály vezetése által 2007-ben felvetett kérdéssel, kéréssel, miszerint a szakosztályok egyesítése mindenképpen előre vinné a két területen közösen végzett tudományos kutatómunka magas szintű végzését.

Az előkészítő munka megkezdődött, melynek eredményeként 2009-ben megtörtént a szakosztályok egyesítése.

Szárazföldi Műveleti Szakosztály

A két szakosztály tagjai akaratának valamint a vezetőség munkájának köszönhetően 2009. május 20-tól, a Szárazföldi Műveleti Szakosztály, ideiglenesen megválasztott vezetőséggel megkezdte munkáját. Az elmúlt év fő feladata a működés alapjainak lerakása, a fő célkitűzések kialakítása volt. A munkatervnek megfelelően a 2010. évi Tudományos rendezvények keretén belül kíván bemutatkozni a tagság „*A béketámogató műveletek időszerű kérdései, különös tekintettel a lövész kötelekek alkalmazásának lehetőségeire békefenntartás során.*” címmel rendezendő konferencián.

Továbbra is fontos feladatnak tekintjük a szakosztály tatai csoportjával való szoros együttműködés fenntartását, valamint további csapattagozatban tevékenykedő csoportok létrehozását. Ennek érdekében 2011-ben felvesszük a kapcsolatot az 5. Bocsikai István Lövészdandár vezetésével.

A „régij új” szakosztály további eredményes működése természetesen lehetetlen a tagság aktív részvétele, valamint a vezetőség célorientált munkájának elvégzése nélkül. A kutatási téma adott, hiszen ismét jelentős átalakítások előtt áll a haderő, ezért továbbra is fontos kérdések maradnak: a feladatok végrehajtásához szükséges korszerű haditechnikai eszközök megléte; a feladatokat végrehajtó szervezetek kialakítása; az alkalmazás elveinek korszerűsítése.

Az alkalmat felhasználva az újonnan alakult szakosztály elnöksége nevében megköszönjük az előttünk járó, jól működő szakosztályok vezetőinek többéves alapozó és építő munkáját.

*Dr. Juhász József alezredes,
szakosztályelnök*

Tüzér Szakosztály

Felemelő pillanat volt a tüzér fegyvernem tudományos életének történetében amikor 1998. december 4-én, húsz alapító tag létrehozta a tüzér szakosztályt. Az alapítók szándéka szerint a szakosztály azzal a céllal jött létre, hogy *tudományos alapossággal művelje a fegyvernem feladatait megalapozó elméleti tevékenységet*, gyűjtse maga köré az elméleti kérdésekkel foglalkozó, továbbá a kiképzést és a gyakorlati munkát irányító szakemberek népes csoportját, oldja az elméleti és gyakorlati kérdésekkel foglalkozók soraiban tapasztalható ellenérzéseket.

Az alapítók egy olyan sikeres szakmai közösség alapjait rakták le, amely még ma is sikeresen küzd a méltánytalanul leírt tüzér fegyvernem létjogosultságáért. Előrelátásukkal, elhivatottságukkal méltán megérdemlik, hogy név szerint megemlítsük őket: Kálmán Ferenc dandártábornok, dr. Enzsöl Gyula nyá. ezredes, Imre Jenő ezredes, dr. Szendy István alezredes, dr. Sajtos Sándor alezredes, Bogos István alezredes, Mlinárik László alezredes, Tamás Attila alezredes, Horváth Mihály alezredes, dr. Iványosi Szabó István alezredes, dr. Erdélyi Sándor alezredes, dr. Varga Béla alezredes, Felházi Sándor mk. őrnagy, Furján Attila őrnagy, dr. Kovács Vilmos őrnagy, dr. Bús János őrnagy, Takács Tamás őrnagy, Szabó Tibor őrnagy, Merth Balázs hadnagy, Tóth Barnabás hallgató.

A szakosztály 1998-ban egyhangúlag ideiglenes elnökséget választott: első elnöknek Kálmán Ferenc dandártábornokot, alelnöknek dr. Szendy István alezredest, titkárnak Felházi Sándor mk. őrnagyot. A 2001-es tisztújításkor részben megújult a szakosztály elnöksége: elnöknek választották dr. Szendy István ezredest, alelnöknek Szelei György alezredest, míg a titkárnak dr. Felházi Sándor mk. alezredest.

2005-ben lejárt az elnökség mandátuma, így ismét tisztújításra került a sor. Az elnök dr. Felházi Sándor mk. alezredes, az alelnökök dr. Szabó Tibor alezredes és Szelei György alezredesek, míg a titkár Petrovics Mihály őrnagy lett.

2008-ban dr. Felházi Sándor mk. alezredest és dr. Szabó Tibor alezredest megerősítették posztjukon, a másik alelnöki posztot Eckhardt Zoltán alezredes kapta, míg titkárrá Berta Gábor főhadnagyot választották. Ettől az időponttól a szakosztályunkat ők vezetik. A szakosztály eredményes működésének feltétele az agilis vezetés. Megállapíthatjuk, hogy mindig jól választottunk, mert akiket a többség megválasztott fáradhatatlanul tették a dolgukat és ez úton is megköszönjük tevékenységüket.

A szakosztályunkban folyó pezsgő életet a létszámviszonyaink is jól tükrözik. A kezdeti húsz fő, a csalogató témák hatására, több mint negyven főre bővült, amely kisebb ingadozással még napjainkban is megmaradt.

A szakosztályi élet szervezésére és működésére vonatkozó elgondolás kidolgozása és az éves kutatási tervek elkészítése után gondot fordítottunk a tervszerű munkára. A terveinket többnyire tartani tudtuk, azonban a napi élet diktálta információigény arra kényszerített bennünket, hogy az átlagosnál több rendezvényt iktassunk be. Átlagban éves szinten négy-öt rendezvényt tartottunk, amelyek között rendszeresen tudományos konferenciákat is szerveztünk. A szakosztály üléseink témái átfogták az egész tüzérségi rendszert a szervezetek felépítésétől, az új kihívásoknak megfelelő alkalmazási elvek megvitatásán keresztül, a humán erőforrás-technikai fejlesztések, a képzés korszerűsítéséig.

A Tüzér Szakosztály megalakulása időszakában a NATO-hoz való csatlakozással izgalmasan alakult az MH élete, ezért „A tüzér fegyvernem fejlesztési lehetőségei a XXI. század elején” címmel egy nagysikerű rendezvényt tartottunk. Ennek a témának aktuális alapjaként, a tüzér fegyvernem jövőjét is meghatározó Haderő–2013 fejlesztési koncepció képezte. A szakosztály klubnapok központi témája volt a tüzér fegyvernem fejlesztésének lehetősége a szervezeti rendszer mielőbbi megfeleltetése a NATO normatíváknak. Ennek megfelelően tudományos fórumokat biztosítottunk tagtársainknak a tudományos életbe való bekapcsolódásra. Egy tagtársunk, dr. Kende György a szakosztály által feldolgozott ismereteket is felhasználva MTA nagydoktori fokozatot, valamint öt tagunk az értékelési időszakban, élve a lehetőségekkel, PhD tudományos fokozatot szerzett.

A posztgraduális képzés támogatása mellett gondot fordítottunk a káderképzés folyamatos figyelemmel kísérésére is, amelynek keretében a szakosztályunk meghallgatta Eckhard Zoltán őrnagy előadását, „A tüzér tiszt- és tiszthelyettes képzés a NATO szervezetén belül. A tüzérség együttműködésének lehetőségei a szervezetben”, amelyet a külföldi tanulmányutakon szerzett tapasztalatai alapján állított össze. A témában kialakult vita eredményei beépültek a hallgatók képzésébe.

A tüzérség csökkentésére irányuló politikai szándék okozta hiányosságok ellensúlyozására, kerestük azokat a lehetőségeket, amelyekkel hatékonyabbá tehető a tüzérség rendszere. Ezért igyekeztünk felkutatni olyan technikai rendszereket, amelyek elérhetőnek tűntek az MH számára és nagymértékben növelik a vezetés és alkalmazási hatékonyságot is.

Ennek megfelelően kiállításon bemutattuk az ausztrál haderőben rendszeresített *Kishatósugarú tábori mobil digitális telefonrendszer*, amelyet a Kommunikációs és Rendszerszervező Tansékkal közösen szerveztünk. A szakosztályüléseinken több alkalommal napirendre tűztük „Az ÁRPÁD M1 korszerűsítésének helyzetét a tűztámogatás rendszerében” ugyanis ebben az időszakban az elképzeléseink szerint a magyar fejlesztésű vezetési rendszert gondoltuk a tüzér fegyvernem automatizált vezetési rendszerének. A modern felderítési rendszerek közül bemutattuk az ARTHUR tűzvezető lokátort, a VISALA meteorológiai állomást, a gyalogsági eszközök közül a Corner Schoot, Panzerfaust 3 és számos lőszer típust stb. A számítógéppel támogatott képzés, kiképzés vonatkozásában menedzseljük a TOPCCIS fejlesztését, a BAGLYAS és a KRONOSZ 2009 szimulátorok széleskörű alkalmazását.

A napirendre tűzött témák kidolgozásában alapvetően a ZMNE Művelési Támogató Tanszék tüzér tisztjeire építettünk, de örvendetes a csapattagozatban dolgozó tagtársaink aktivitása is. A *csapattagozatban dolgozó tisztek által kidolgozott főbb témák a következők voltak:*

„Lőelemszámítás LZ 64 PSION mikroszámítógéppel, tűzáthelyezés szélvektor módszerrel”; „A gépesített lövészdandár tűztámogatásának megtervezése és végrehajtása”. Többek között beszámoltak az IRON DRAGON számítógéppel támogatott törzsvezetési gyakorlat; az „ARDENT GROUND 2000” gyakorlat; „A DELTA 2001 gyakorlat tűztámogatásának végrehajtása a 101. Szigetvári Zrínyi Miklós Vegyes Tüzérdandár szemszögéből”, az első magyar OMLT tapasztalatairól.

A NATO STANAGEK feldolgozása vonatkozásában hozzájárultunk az alkalmazási elvek mielőbbi adaptálásához. Ebben a témakörben feldolgoztuk a *tüzérségi tűz*

helyesbítésének matematikai kérdéseit. Megállapítottuk, hogy a kompatibilitás megteremtése érdekében át kell venni azokat az alapvető ballisztikai megállapodásokat, amelyekre a NATO lőtáblázatok épülnek. Továbbá értelmeztük a NATO-ban alkalmazott lőtáblák általános felépítését és használatuk rendjét, valamint a NATO STANAG meteorológiai jelentések (üzenetek) felépítését és azok alkalmazhatóságát a fegyverrendszereinkre. Rendszeresen figyelemmel kísértük a NATO törzsekben, NATO tanfolyamokon tanuló, és a missziókban szolgálatot teljesítő tagtársaink ismereteit, tapasztalatait. Az új ismeretek rendszerezésében legaktívabb tagtársaink a következő személyek voltak: Kovács Gyula, Somogyi János, dr. Felházi Sándor, dr. Furján Attila, dr. Mlinárik László, dr. Szendy István, dr. Szabó Tibor, Petrovics Mihály, dr. Pirooska György, Ruszin Romulusz, Pölöskei János, Tamás Attila, Fodor Mihály.

A tudományos ismeretek rendszerezésének legfontosabb színterének a tudományos konferenciák sorozatát tartottuk. 1999 óta évről évre összehívtuk a tüzér szakmai közönséget és igyekeztünk kitekinteni a nagyvilágba és figyelemmel kísérni a fejlődési trendeket. A konferenciáink nagy része nemzetközi szintű volt, ugyanis több hadiipari céggel álltunk közvetlen kapcsolatban. A konferenciáink legfontosabb témái voltak: „Az MH tüzérsége az ezredforduló után”, „Tűztámogatás, mint a magyar tábori tüzérség alapvető feladata”, „Pilóta nélküli felderítő repülőgépek alkalmazása háborús és nem háborús műveletekben”, „A magyar tüzérség képességeinek fejlesztése a jövő kihívásainak tükrében”; „A műveleti támogatás (tűztámogatás) aktuális problémái a NATO és a nemzeti műveletek végrehajtása során”, „Korszerű technikai fejlesztések irányjai a nemzetközi missziókban résztvevő erők biztonságának fokozásában”.

A konferenciáink nem titkolt célja az volt, hogy pro és kontra érvek felsorakoztatásával sikerüljön olyan közös szakmai nevezőre jutni az adott témában, amelyek alkalmasak lesznek javaslatok megfogalmazására a tüzérségi rendszer fejlesztésével kapcsolatban.

A konferenciákkal egy időben, azok társrendezvényeként szakmai kiállításokat szerveztünk, ahol vezető német hadiipari cégek mutatták be tevékenységüket, a tüzérséggel kapcsolatos fejlesztéseiket és eszközeiket. Ezek között a korszerű tüzérségi gyűjtőtől, az MLRS sorozatvető gyártásán keresztül a PzH 2000 típusú lövegig sokfajta érdekességgel ismerkedhettek meg az érdeklődők.

A tudományos konferenciák előadásait az esetek többségében publikációkban is viszont láthattuk. A beszámolási időszakban a szakosztály tagjai közel 200 cikket tettek közé, amelyekkel jelentősen hozzájárultak a tüzér szakma iránti érdeklődés fenntartásához.

Nem kizárólag a Tüzér Szakosztály szervezésében, de jelentős támogatásával és részvételével évről-évre ünnepeltük a Szent Borbála tiszteletére megrendezett fegyvernemi napokat. Napjainkban tapasztalható szakmai elsekélyesedés mellett rendkívül fontosnak tartjuk a jövőben is hagyományos tüzér erények életben tartását, a hagyományok ápolását.

Az elvégzett színvonalas munka elismerését fontosnak tartottuk, ezért évről-évre elismeréseket adtunk át a legaktívabb tagtársainknak, a szakosztály vezetésében huzamosabb időn át átlagon felüli munkát végző személyeknek. Különösen büszkék vagyunk, hogy tagjaink közül Tanárky-díjjal jutalmazták dr. Felházi Sándor

mk. ezds és Életmű-díjjal ismerték el dr. Enzsöl Gyula tudományos munkásságát. Az utóbbit későn, mert eltávozott közülünk.

Szakosztályunk kiterjedt hazai és nemzetközi kapcsolatot épített ki és amelyből széleskörűen profitált. Ezúton is köszönetet mond támogatóinak – *Hazai vonatkozásban* PINTÉR MŰVEK; ERICSSON Magyarország Kft.; WEBASTO – Hungária Kft.; Artifex Kft.; TELMEX Rt.; ESRI Magyarország Kft., és a MH Elektronikai Igazgatóság Rt.-vel.; *Külföldi cégekkel a Pálos Mérnöki Irodán keresztül* a Dynamit Nobel Defence; DIEHL VA System; Lockheed Martin; DIEHL Munitionssystem; Rheinmatall Landsystem; Rheinmatall Defence Electronik GmbH; Jungmans Feinwerttechnik; EADS GmbH (Hálózatos vezetési rendszerek) és Krauss-Maffei Wegman. – hogy lehetővé tették rendezvényeink színvonalas lebonyolítását.

*Dr. Szabó Tibor ezredes,
szakosztályelnök*

Vám- és Pénzügyőr Szakosztály

A Vám- és Pénzügyőr Szakosztály az elmúlt években megalakulásától napjainkig, több perióduson ment keresztül. Ezen periódusokat a taglétszám ingadozása, és a feladatokból fakadó kötelezettségek minimális teljesítése jellemezte. Sajnos nem rendelkezünk megfelelő apparátussal. A paradigma váltás korszaka a közösségünk életét is áthatotta. A minőségi munka fontosabbá vált a mennyiségnél.

A technikai fejlődésnek köszönhetően szakosztály a legkorszerűbb számítástechnikai berendezések igénybevétele mellett tudja a munkáját ellátni, így előtérbe helyeződött a modern technológiák alkalmazása a vizsgálati módszerekben. A szakosztály feladatát, küldetését, amely a technikai kérdéseken túl, szervezeti, szervezési és vezetési kérdésekre is kiterjedt, az alábbiakban fogalmazta meg: a kor követelményeinek megfelelő, magas szintű tudományos műhely kialakítása, ami lehetővé teszi tagjai számára a szakmai-tudományos véleményalkotást azzal a céllal, hogy segítsék a felső vezetés döntéseit és olyan vonzó, alkotó környezet létrehozása, amely elősegíti a tagjai szakmai fejlődését.

A szakosztály tudományos felfogása és érdeklődése nyitott a hadtudomány és más tudományágak legújabb eredményei iránt. E téren feladata, hogy tagságán (szakértőin) keresztül a hadtudomány különböző szakterületeit tudományos alapos-sággal és hozzáértéssel művelje. Arra törekszünk ezután is, hogy meggyőződéses, küldetéstudattal rendelkező, önmagukat folyamatosan továbbképző tagjaink, szakmai-tudományos véleményalkotással és kutatómunkájukkal támogassák a vezetést a szakmai döntések előkészítésében.

Közösségünk azokat a kutatókat kívánja összefogni, akik tenni is kívánnak az ország védelme érdekében. Az önkéntes alapon létrejött szerveződés nem a pénzügyőrség napi, operatív feladatait akarja megoldani, hanem elméleti kutatások segítségével, alternatívákkal kívánja támogatni a döntéshozókat.

A gazdaságot átható gyors változásokból kiindulva a vezetőség fontos kérdésnek tartotta, hogy a tagok számára megfelelő iránymutatást tudjon adni. Ezt a olyan

könnyedebb formájú baráti összejövetelk szervezésével kívánjuk elérni, amelyek hozzájárulnak a tagok tudományos szakmai felkészültségének emeléséhez és az olyan közvetlenebb légkör kialakításával, amely erősíti ragaszkodásukat a szakosztályhoz. Kis közösségünk várakozással telve tekint a jövőbe, remélve, hogy tagjai előbb utóbb elfoglalhatják méltó helyüket a tudomány neves képviselői között.

Lovas Lejla
szakosztályelnök

Védelemgazdasági Szakosztály

A Védelemgazdasági Szakosztály a Társaság alapító szakosztályainak egyike. Vizsgálódásunk területét – a névnek megfelelően – a védelem és a gazdaság viszonyrendszere képezi, beleértve a katonai és más fegyveres testületi szervezetek belső gazdálkodás is. A Társaság céljainak megvalósítása érdekében fórumot biztosítunk a védelemgazdasági kérdések iránt (a védelmi szektor költségvetési sajátosságai, a haditechnikai eszközök gyártásának, forgalmazásának eltérései a szokásos ügyletektől, a minősített időszakokra történő felkészülés közgazdasági tartalma stb.) érdeklődő tagtársainknak ismertetik bővítésére, kutatásaik segítésére, szakmai eredmények terjesztésére.

Ennek során kiemelten kezeljük: a fegyveres erők és a rendvédelmi szervek, de különösen a Magyar Honvédség gazdálkodását érintő, főleg a mikro- és makrogazdasági kihatású kérdésköröket; a főfeladatokhoz kapcsolódó tevékenységek piacosításának hatásait; a nagyobb fejlesztési projektek megvalósulását; a globalizációs hatásokra adható/adandó nemzeti válaszok kérdését stb.

A szakosztály létszáma 30 fő körül változott úgy, hogy a tagság felét a jubileumi évben is alapító tagjaink adták. A szakosztályunk tagjai katonák, a rendvédelmi szervek tisztjei, az államigazgatásnak, az oktatásnak és az iparnak a védelemhez kötődő területin dolgozó civilek, akiket a (közgazdaság) tudomány iránti érdeklődés és a fegyveres szolgálat iránti elkötelezettség köt össze.

A szakosztály elnöki tisztségét megalakulástól 1998-ig dr. Várhelyi István vörgey., 1998–2001. között dr. Mátyás Mihály ezds., 2001–2010. között dr. Király László látta el. A szakosztály titkára 2001–2010. között dr. Jászay Béla ezds. volt.

Szakosztályunk tagjai fontos tisztségeket töltöttek/töltenek be a Társaság vezetésében. Így az Intéző Bizottság tagjai (gazdasági elnökhelyettesek) voltak: Antal Erika, Fodor Péter, dr. Gruber Nándor, dr. Horváth József, dr. Turák János tagtársaink; a Felügyelő Bizottságban pedig dr. Csontos András, dr. Gruber Nándor, dr. Turák János tagtársaink végezték a Társaság egésze érdekében fontos és felelősségteljes munkát.

A szakosztály mindig fontosnak tartotta a problémák sokirányú (multidiszciplináris) megközelítését, tárgyalását ezért nyitott az együttműködésre, amelyet elsődlegesen a Társaság társszakosztályaival és a témakörökben érintett kutató műhelyekkel és szervezetekkel tartott kapcsolat jelentette, ami garancia volt a rendezvények szakmai eredményességére.

Tudományszervező munkánk fontos kérdésének tartjuk, hogy folyamatosan élő, tartalmas együttműködési kapcsolatot alakítsunk ki és tartsunk fenn a védelemgazdasági diszciplína érintett egyetemi tanszékek és a velünk hasonló célkitűzéseket valló más társaságokkal és tudományos műhelyekkel (pl. TIT HABE, BHKK, Biztonságpolitikai Alapítvány Szeged) is. A felsorolás teljességének igénye nélkül említénénk kapcsolatunkat a Társaság Hadtáp-, majd Logisztikai Szakosztályával, a Hadi-technikai, a Vám- és Pénzügyőri Szakosztályokkal. Katonai szervezetekkel tartott kapcsolataink közül ki kell emelni a Szárazföldi Hadsereg Parancsnokságával (1992), az Összhaderőnemi Logisztikai Támogató Parancsnokság (ÖLTP) Tudományos Tanácsával (2004–2006), majd az Összhaderőnemi Parancsnoksággal (ÖHP), a Fejlesztési és Logisztikai Ügynökséggel (FLÜ) (2008–2009) kialakított kapcsolatot, ami közös konferenciákon és más kisebb rendezvényekben realizálódott.

A szakosztály két évtizedes tevékenységén mindvégig *központi kérdés volt a „Gazdaság-Védelem-Biztonság” szlogennel összefoglalható témakör, valamint a védelmi tervezés*. Említeni kell az *„Anyagi-technikai ágazatok integrációja”* (1992); az *„Új kihívások a védelemgazdaságban”* (1997); a *„Védelemgazdaság időszerű kérdései”* (2002); *„A védelem gazdasági feltételei”* (2004), *„Gazdálkodási stratégiák és alkalmazási lehetőségük a honvédelmi tárcánál”* (2005); *„Piaci módszerek-katonás szabályok az erőforrás-gazdálkodásban”* (2006) és az *„Energiabiztonság – 2009”* konferenciát, amely az energiabiztonság és a katonai biztonság összefüggéseivel foglalkozott. A rendezvények szervezésében, előadásainak megtartásában kiemelkedő szerepet vállaltak: dr. Alkéri István, Gáspár Tamás, Fodor Péter, dr. Jászay Béla, dr. Király László és dr. Turák János tagtársaink.

Másik kiemelt témának tekinthető a védelmi tervezés, amely 1998 óta folyamatosan napirenden volt önálló rendezvényként, illetve a gazdálkodási témájú nagyrendezvények részeként. Így a „Védelmi tervezés helye, szerepe és feladatai a NATO-csatlakozás területén” (1998); *„A védelmi tervezés és annak gazdasági vetülete”* (2004); az *„Országos Védelmi Tervező Rendszer koncepciója”* (2005); *„A feladatalapú tervezés és finanszírozás elvi és módszertani lehetőségei a védelmi tervezésben”* (2006) című rendezvényeinkben dr. Alkéri István, dr. Csontos András, dr. Gruber Nándor, Gáspár Tamás, dr. Király László, dr. Mátyás Mihály, dr. Medveczky Mihály tagtársaink tűntek ki aktivitásukkal. A fenti rendezvények során jó munkakapcsolat alakult ki a Belügyminisztériummal, a Magyar Rendészettudományi Társasággal és a Pénzügyminisztériummal is.

A '90-es években az anyagi-technikai biztosítás rendszere, a logisztika, a NATO csatlakozásra való felkészülés, majd maga a csatlakozás adta a témákat; a XXI. század első évtizedében pedig már a szövetségi rendszerekben (NATO, EU) való részvételünk, az önkéntes haderőre való áttérés és a hadsereg arculatát egyre jobban meghatározó missziós részvétel és a valós piaci viszonyok közötti gazdálkodás adták. Így került sor *„A gazdaság globalizációjának hatásai a védelmi szervezetek eszközbeszerzési politikájára. A beszerzési/logisztikai ügynökségek feladatrendszerei, tevékenységük a NATO-ban, EU-ban és a nemzeti hadseregben”* (2007) téma megtárgyalására, melynek kidolgozásában Ébert László és Varga László tagtársaink vállaltak szerepet.

A szakosztály 2008. évi tevékenységének középpontjában, amelyet a Társaság elnöksége is kiemelten kezelt, a „Missziós feladatok védelem-gazdasági nézőpontból– Missziós feladat, többletköltség vagy beruházás a jövőbe(fókuszban Afganisztán)?” című konferencia előkészítése, lebonyolítása állt. A missziós tevékenységek évtizedes felhalmozódott tapasztal-

talatai (Ciprus, Sínai-félsziget, Bosznia, Koszovó, Irak Afganisztán) tervezési, logisztikai és költségadatai már lehetővé teszik, hogy azokat az MH gazdálkodási rendszerében elemezzük, illetve megvizsgáljuk a nemzetgazdaság más alrendszerével való kapcsolatait is. A nemzetközi összehasonlítás segíthet annak megítélésében, hogy ezt a jelentős feladatcsoportot „túl drágának”, avagy költségeit figyelembe véve helyénvalónak ítéljük meg.

Az extrém körülmények között végrehajtott missziós feladatok gazdasági, pénzügyi tervezésének tapasztalata, az „ad hoc” megoldásoktól a tervezés rendszerébe illesztése lehetővé és indokolttá teszi az ez irányú tapasztalatok összegzését. A konferencia szlogenje „Missziós feladat-többletköltség vagy beruházás a jövőbe?” azt sugallja, hogy az előadók ne csak a múltat elemezzék, hanem jövőre nézve is foglazzanak meg tudományosan megalapozott ajánlásokat.

Fontos annak kiemelése, hogy – a szervezők eredeti szándékának megfelelően, de annál, ha lehet még szélesebb körben – az előadások tematikájában és az előadók személyében egyaránt érvénysült a multidiszciplináris megközelítés. Az előadók a politikatudomány, a logisztika, az informatika, a makrogazdasági összefüggések oldaláról elemezték a témakört. A konferencia célkitűzései között fontos szerepet kapott annak vizsgálata, hogy a missziós tevékenységben és a missziós területen milyen mértékben és mélységben kaphat szerepet a vállalkozásorientált szemlélet, de ennek kifejtésével a konferencia adós marad.

A szervezők arra törekedtek, hogy minél szélesebb körben váljék megismerhetővé és felhasználhatóvá a tanácskozás anyaga. Ezért 2008 októberében a tudomány és a gyakorlat közelítése érdekében az MH Összhaderőnemi Parancsnoksága munkatársainak részvételével az MHTT előadói ismertették a konferencia főbb tanulságait. Ezt követően műhelyvitán elemeztük azok gyakorlati alkalmazhatóságát. A konferencia tapasztalatainak és tudományos eredményeinek ismertetését szolgálták azok az előadások is, amelyeket a BHKK „A Magyar Köztársaság szerepvállalása a békemisszióban” és a Cseh Védelmi Egyetem „Managerial Economics and Managerial Accountign int he NATO Armies” című konferenciáin tartottunk. A missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból című konferencia teljes anyagának szerkesztett változata és a szakosztálynak a témával és az rendezvénnel kapcsolatban tett közérdekű információ megjelentek a Társaság fórumában, a Hadtudományban.

A Logisztikai Szakosztállyal való együttműködés jegyében 2007 óta minden évben megrendezésre került „A katonai logisztika időszerű kérdései” konferencia, ahol már doktoranduszaink (Benicsák Péter, Csaba Zágon, Fodor Péter) is jól szerepeltek.

2009-ben a Társaság hadtudomány elméleti konferenciáin aktív szerepet vállalt szakosztályunk, ahol „A hadtudomány fogalmának és tartalmának változásairól” címen belül a „védelemgazdaság” fogalmkörét elemeztük (Király László), majd „A hadtudomány és a katonai műszaki tudományok kölcsönkapcsolata” kérdéskörben a „Gazdasági biztonság és védelmi potenciál”-ról értekeztünk (Jászay Béla – Király László).

Szakosztályunk tagjai mindig fontos kérdésnek tekintették az *oktatásban való részvételt és szükséges tankönyvek kidolgozását*. Így a '90-es években a BKE Védelemgazdasági Tanszékének gondozásában megjelent Védelemgazdaság makro folyamatai és a Katonai gazdálkodás című tankönyvek megírásában Bognár Ferenc, Fodor Péter, dr. Király László és dr. Turák János tagtársaink vettek részt.

A ZMNE felkérésére 2009-ben Király László és Medveczky Mihály a „Védelemgazdasági ismeretek önkormányzati válságmenedzsmek (védelmi igazgatási referensek) számára”, Csontos András a „Védelmi tervezési ismeretek védelmi igazgatási vezetőik számára” című egyetemi jegyzeteket írták meg.

2010-ben a Védelemgazdasági Szakosztály egy sikeres korszaka lezárult, mivel a tudományos integráció és a humánerőforrás koncentráció jegyében egyesült a Logisztikai Szakosztállyal és új néven, „Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztály”-ként folytatják a munkát. A két szakosztály tagságának és vezetőségének elhatározott szándéka, hogy az elődök sikeres munkáját folytatja a Társaság küldetésének teljesítése érdekében.

*Dr. Király László
szakosztályelnök*

Vegyivédelmi és Környezetbiztonsági Szakosztály

Szakosztályunk 1991. február 28-án alakult meg, 40 fős taglétszámmal. Az akkori vezetőség a szakosztály alakuló ülésen többek között célul tűzte ki: figyelmet fordít a harc- és a hadművelleti támogatásra, ezen belül kiemelten a vegyivédelmi biztosítás kutatására; a vegyi, sugár- és biológiai harcanyaggal való szennyeződés, az ipari katasztrófák, a nukleáris balesetek, valamint a tüzek megelőzésének, káros következményeik felmérésére; a felszámolás, a védelem eljárásainak, és módszereinek korszerűsítésére. Célul tűzte ki továbbá, hogy a kutatások gyújtópontjába helyezve kiemelt figyelmet fordít a következőkre:

- a természetes és mesterséges ködök harcban való alkalmazására;
- a gyújtófegyverek harci alkalmazására, a csapatok gyújtófegyverek elleni védelmére;
- a katonai környezetvédelem vegyivédelmi szakmai területének vizsgálatára;
- a vegyivédelmi szaktechnikai eszközök, berendezések és eszközrendszerek fejlesztését alapozó szakmai előkészítő munkára;
- a vegyivédelmi szolgálat történetének feltárására, hagyományainak ápolására.

A megalakulást követő éveket, mint ahogy az egész Társaságot az útkeresés jellemezte, így az első időszak főleg alapozó munkával telt el. Három, egymáshoz nem éppen közel lévő helyőrségben szolgáló vagy nyugdíjas éveit töltő szakosztályi tagokkal kellett egyeztetni a teendőket, és olyan működési formát kialakítani, amely lehetővé tette a szakosztály együttélését, tevékenységét, ugyanakkor biztosította a különálló helyőrségben lévő tagok közreműködését is bizonyos feladatokban. Ilyen előkészítő, alapozói munka után vált a szakosztály tevékenysége folyamatossá és a kollektív erőfeszítéseket jobban kifejező, reprezentáló rendezvény-centrikussá.

Szakosztályunk a célkitűzéseknek megfelelően fórumot biztosított tagjai tudományos eredményeinek a terjesztésére, publikálására, szakmai érdekeik képviselőit, valamint szervezte tagjai részvételét a társaság központi, és az egyes szakosztályok fontosabb rendezvényein.

Önállóan is rendezett konferenciákat, szakszemináriumokat, klubdelutánokat, valamint felkérés alapján részt vett hadtudományi kutatások, fejlesztések elméleti megalapozásában, és elemzésekkel, javaslatokkal segítette a gyakorlati megvalósításokat.

Szakosztályunk tagjai aktívan kiveszik részüket az egyébként 1970-től 5 évente megrendezésre kerülő országos vegyivédelmi találkozó szervezésében és lebonyolításában, a vegyivédelmi szakgyűjtemény időszaki és állandó kiállításainak megrendezésében, illetve a gyűjtemény gyarapításában, és fenntartásában.

A Társaság szakirodalmi tájékoztató rendszeréhez kapcsolódva, annak központi forrásait igénybe véve kialakította saját tájékoztató rendszerét, és részt vett a tudományos képzést segítő feladatok végrehajtásában (vizsgáztatás, disszertációk bírálata, védések levezetése stb.). Szoros kapcsolatot tartott fenn a Társaság elnökségével és egyes szakosztályaival, valamint a katonai és a polgári tudományos intézetekkel és szervezetekkel. Több ízben elősegítette tagjai külföldi konferenciákon, bel- és külföldi tanulmányutakon való részvételét.

Összehasonlítva az elmúlt évek munkaterveinek fő célkitűzéseit, megállapítható, hogy azokban visszatérő elemként az alábbi célkitűzések és az azok teljesítésére utaló megállapítások mindig jelen voltak:

- a szakosztály létszámának, megtartása, illetve bővítése;
- a tagdíjfizetési fegyelem erősítése;
- az együttműködés fenntartása és bővítése a külső szervezetekkel;
- a szervezeti élet rendszeressé tétele;
- a történelmi emlékek kutatása, a tárgyi emlékek összegyűjtése, a tapasztalatok összegzése és átadása a fiatalabb nemzedéknek, a hagyományápolás;
- a tudományos kutatómunka segítése, az elért eredmények felhasználása, illetve közzététele;
- az általános és szakmai ismeretek bővítése.

A MHTT megalakulásának 10 esztendő jubileuma (2000) óta eltelt éveket a stabilitás jellemezte, sikerült a tagság létszámát 30 fő felett tartani, annak ellenére, hogy ebben az időszakban jelentős szervezeti változások zajlottak le mind a Magyar Honvédségben, mind pedig a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen. Mindezek ellenére sikerült minden évben színvonalas, tartalmas és eredményes rendezvényeket szervezni.

Az elmúlt 20 évben a Magyar Honvédség jelentős változáson ment keresztül. Az önkéntes haderőre történő átállás is újabb problémák megoldását követelte. A Magyar Köztársaság NATO-hoz való csatlakozása magával hozta a Magyar Honvédség feladatainak kibővítését. A jelenkori hadsereg nemzetközi szerepvállalása, a szervezeti struktúra és feladatrendszer módosulása, valamint a haditechnikai, vegyivédelmi technikai és műszertechnikai eszközpark változása – a különböző szakmai területek során át – a vegyivédelem számára is új irányvonalat jelölt meg, ehhez igazodva szakosztályunknak is meg kellett határozni a főbb kutatási irányokat. Ebben az időszakban a változások által megkövetelt újítási igény tagjainkra ösztönző hatással volt, számos új, a tudományos bírálóbizottságok által is elfogadott tudományos eredményt hozott.

A nyugdíjas tagok aktivitása kiemelendő, többségük a rendezvényeken megjelenik és tevékenyen részt is vesz a munkában. Több esetben a nyugdíjas szervezettel

kooperálva hajtottuk végre programjainkat. A fiatalok, főleg az egyetemi hallgatók bevonása nehézségekbe ütközik. Szakosztályunk mindenkori vezetősége elkötelezett a taglétszám bővítése mellett.

A vezetőség kiemelt figyelmet fordított a „külső” kapcsolatok építésére, illetve fenntartására. Kiemelkedően eredményes a szakosztály együttműködése a Kiss Károly Hadtudományi Klubbal, valamint a Nyugdíjas Klub vegyivédelmi tagozatával, illetve tagjaival.

A szakosztály által kitűzött fő célok reálisak, teljesíthetőek voltak, és teljesültek is. A szakosztály szervezeti élete folyamatos és szervezett volt. Az aktualitásoknak megfelelően elkészítette éves munkaterveik alapvetően biztosították a szervezeti élet rendszerességét. A szakosztály vezetésének határozott célja volt olyan rendezvények tervezése, melyek lebonyolítása előreláthatóan biztosított volt, ezért évente egy beszámoló közgyűlést, egy-két nagyobb rendezvényt és négy-hat szakmai látogatást vagy vitafórumot terveztünk.

Az elmúlt évtizedekben a szakosztály életében számos fontos rendezvényre került sor. Szakmai konferenciák visszatérő témája volt: a tisztképzés jövője, a szakmai fejlődés iránya; a szaktechnikai eszközök kutatási eredményeinek az ismertetése széles szakmai közönség előtt; kiemelten kezelt téma volt, a CBRN-fegyverek fejlődése, valamint megsemmisítésükkel kapcsolatos problémakör feltárása. Ez utóbbi jelenleg is élő projekt a nemzetközi ellenőrzés területein tevékenykedő vegyivédelmi szakemberek beszámolóinak feldolgozására építve.

Szakosztályunk társasági életének meghatározó elemét képviselték azok a találkozók, beszélgetések, melyeken a beosztást váltó vegyivédelmi szakállomány tapasztalatot cserélhetett a szakmai munkája sikeres művelése érdekében.

A nemzetvédelmi egyetem polgári élet felé történő nyitásának kezdeti időszakában, a 2000-es évek elején a szakosztály életét a stagnálás jellemezte. Három év alatt kétszer kellett vezetőt választani, a Magyar Honvédség átszervezésével kapcsolatos költözések, leépítésekkel egyidejűleg a tagkiáramlás is jelentős volt. Ami nem változott az elmúlt tíz évben: szakosztály tagjai között évről évre kevesebb a fiatal aktív tiszt, a rendezvényeinket gyakran a nyugdíjas szervezetekkel együtt tartjuk. A fiatalok, hallgatók bevonása a közösségi munkába nagyon nehézkes.

A jövőbeni terveket illetően elmondhatjuk, hogy fő feladatunknak tartjuk a társasági élet élénkítését szakmai-tudományos rendezvényeinken. Tagjaink aktivitásának növelése és szakosztályunk fiataljainak létszám bővítése érdekében a következő években a vegyivédelmi hallgatók képzése során rendszeresen tervezünk szemináriumokat hallgatóink részére, a szakmai határterületek jelenlegi kutatóinak, valamint a szakterületet korábban művelő nyugdíjasaink bevonásával. Továbbra is hasznosnak és szükségesnek tartjuk megfelelő rendszerességgel szakmai konzultációk levezetését tapasztalatcsere, valamint a vegyivédelmi és környezetbiztonsági szakterületek egyes specialitásainak megismertetése céljából.

Kívánatosnak tartjuk dr. Madaras Péter által vezetett „szakmai életút” program, valamint a külföldi vegyivédelmi szakmai beosztásokat ellátott tisztekkel készített „interjúorozatot” egyes fázisaiban azok néhány elemének a bemutatását hallgatóink számára szakmai szocializációs programunk keretében. Bízunk abban, hogy a következő években szakosztályunk megalakulásakor kitűzött és az elmúlt esztendőik vál-

tozásainak megfelelően kialakított célokat tartani tudjuk. Reménykedünk abban is, hogy tagjaink tevékenységeinek köszönhetően a vegyivédelmi és környezetbiztonsági tudományterület továbbra is eredményekben gazdag marad.

*Dr. Grósz Zoltán nyá. ezredes,
szakosztálytitkár*

*Dr. Berek Tamás őrnagy,
szakosztályelnök*

Debreceni Tagozat

A Debreceni Tagozat az MHTT elnökének, dr. Szabó József vezérőrnagynak a felhívására alakult meg 1998-ban a vezetésemmel. A tagozat munkájában néhány volt beosztott tisztemmel (részben hivatásos vagyis még aktív, részben pedig nyugdíjas állományúakkal) kezdtük el a munkát, majd a feladatok végrehajtásába több területről vontunk be különböző fegyveres és civil szervezeteket, amelyek a vezetőikkel együtt – főleg a Kossuth Lajos Tudományegyetem, valamint az Agrártudományi Egyetem hallgatói és fiatal tisztjei az 5. Bocskai dandár állományából – igen aktívan végezték a feladatokat.

A tagozat tevékenységébe sikerült bevonni: az 5. Bocskai gépesített dandárt; a HB Megyei Hadkiegészítő Parancsnokságot; a Debreceni Nyugdíjas Tagozatot; a HB Megyei és Debrecen Városi Rendőrkapitányságot; a HB Megyei Vám- és Pénzügyőrséget; a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemet és Agrártudományi Egyetemet; a Debreceni Akadémiai Bizottságot (DAB); a debreceni, és a HB megyei Polgárőrséget; a Simonyi Albert Egyesületet; a Városi nemzetőrséget; a Megyei és Városi Tűzoltó és Katasztrófa elhárító parancsnokságokat, valamint több középiskolát.

Ezen kívül kapcsolatunk volt a Déri Múzeummal, a helyi újságokkal és TV-vel, a Református kollégium könyvtárral és levéltárral, a Bocskai Szövetséggel, a Nyíregyházi Megyei Múzeummal valamint a nyírbátori határőr parancsnoksággal.

Általában évente 15–25–30 fős tagsággal rendelkezünk. Ezek között főleg egyetemi hallgatók voltak.

A tagozat az alábbi feladatokat hajtotta végre:

- évente rendeztünk különböző tárgykörökből vetélkedőket a középiskolák részvételével (általában 15–20 iskola volt, de volt amikor 35 iskola vett részt ezeken 5–7 fős csapatállománnyal);
- több tudományos rendezvény volt a DAB szervezettel közösen: pl. Bocskai Szabadságharc, a 48-as szabadságharc, Debreceni páncélos csata 1944-ben;
- a hajdúk szerepe a Bocskai szabadságharcban;
- Kossuth jubileumi megemlékezés;
- Magyarország katonapolitikájának feladatai és annak hatása Közép-Európában.

Tagozatunk és az egyetem közös szervezésében az alábbi ismert személyek, politikusok és szakemberek – közöttük dr. Szabó József nyá. vörög, az MHTT elnöke – tartottak nálunk előadásokat:

- Dr. Barta János KLTE Tört. Tanszék, prof.
- Dr. Tóth Sándor r.ezds. debreceni rendőrkapitányság
- Benkő Tibor ddtbk.

- Dr. Isaszegi János ddtbk.
- Hegedűs Gyula Nemzetbiztonsági ov. DAB elnöke
- Dr. Simicskó István HM Parlamenti Államtitkár
- Dr. Zachar József Hadtörténeti Intézet nyugállományú főigazgató
- Dr. Papp Klára, egyetemi docens
- Layer József HB megyei közgyűlés elnöke
- Dr. Sztanek Endre nyá. ezds.
- Dr. Bögös József tü. ezds.
- Jakubinyi Béla nyá. ezds.
- Dr. Kardos Sándor HBM Bíróság elnökhelyettes

Az előadások témái voltak:

- A magyar katonaelmélet területén történt változások
- A NATO és a magyar haderő
- Széchényi István és Simonyi József hatalmi tevékenysége
- A külszolgálatra tervezett katonai erők felkészítése
- A Magyar Köztársaság nemzetbiztonsága
- A terrorizmus elleni harc
- A HBM- Rendőr Főkapitányság szervezete, feladata és együttműködése a VÁPP-pal a tűzoltósággal, katasztrófavédelemmel és a polgárőrséggel
- NATO-országok hadseregeiben folyó kiképzés tapasztalatai
- Rákóczy szabadságharc katonai vonatkozásai
- Úrdinamika, a világűr felhasználásának gazdasági és katonai lehetőségei
- Megemlékezés a tábori lelkészi szolgálat újraalakulásának 10. évfordulójáról
- Az 5. Bocskai dd. laktanyájának és kiképzőbázisának bemutatása
- Az I. világháború politikai-katonai jelentősége és hatása a trianoni békeszerződésre
- Magyarország katonapolitikájának hatása Közép-Európára
- NATO tagsággal járó kötelezettségek
- Ezeregyszáz év honvédelme Magyarországon, DAB
- Honvédség és Nemzetőrség
- Katasztrófavédelem története Magyarországon.

Az előadásokon a tagozat tagjain kívül az egyetem hallgatói közül többen is részt vettek, főleg olyanok, akiket a téma érdekelt. Az MHTT debreceni tagozata feloszlóban van, mivel tagozatunk úgy értékeli, hogy a Társaság nem végez olyan munkát amely elősegítené a Magyar Honvédség hadrafoghatóságát, a nemzetbiztonsági- a biztonságpolitikai- a geostratégiai és politikai, valamint a nemzeti katonai stratégia feladatainak megoldását, a fiatalok hazaszeretetre való nevelését, a tartalékállomány képzését stb.

A jövőben bizonyos vagyok abban, hogy sok minden változni fog általában a honvédelem, a honvédség építése, fejlesztése területén, a ZMNE-en, a tisztképzés, a felsőfokú képzés, a kiképző és a kiképzendő állomány helyzete stb. vonatkozásában és mindez hatással lesz az MHTT munkájára, vezetésére és szervezetére is.

*Jakubinyi Béla nyá. ezredes,
a tagozat elnöke*

Dél-Dunántúli Tagozat

A Magyar Hadtudományi Társaság Dél-Dunántúli Tagozata 2004 decemberében alakult meg a Pécsi Tudományegyetemen. A létrehozásban egyetemi oktatók, hallgatók és helyi lakosok vettek részt. A tagság célul tűzte ki, hogy tevékenységével megteremtse a lehetőséget mindazon állampolgárok számára, akik érdeklődnek a hadtudomány és a katonai műszaki tudományok egyes részterületei iránt. A cél elérése érdekében a tagozat életében meghatározóak voltak azok a programok, amelyek folyamatosan lehetővé tették a tudományos előadásokon, konferenciákon való részvételt és kiállítások látogatását. Az érdeklődőknek és a rendezvények résztvevőinek szervezett programok mellett kiemelt fontosságúak voltak azok a hadszíntérkutatások, amelyeket együttműködve a Társaság Csata- és Hadszíntérkutató Szakosztályával, a tagozat tagjai végeztek a Mecseken és a Dráva-melléken. Az eredmények, rendezvények a médiában és a szakfolyóiratokban is megjelentek. A Dél-Dunántúli Tagozat külön elismerése lehet, hogy „fiatal kora” ellenére bekerült a 2010 őszi megjelenő Pécs Lexikonba.

A tagozat életében a folyamatosságot jelentették azok a programok, amelyek rendszerességgel kerültek lebonyolításra az időszakos előadások, konferenciák, vagy éppen kiállítások mellett. A hadtörténelem, hadtechnika és biztonságpolitika kérdései számítottak a legsikeresebb választásnak az állandó rendezvények között. A „*Hadtörténelmi esték*” elnevezésű előadássorozat 2006. február 22-vel vette kezdetét és a mai napig tart. A hosszabb nyári szüneteket leszámítva kilenc szezonon keresztül, 50 alkalommal és ennél is több előadással fogadta a látogatókat. Az érdeklődők köre sokszínű volt. Az általános és középiskolai diákok, egyetemi hallgatók mellett környékbeli lakosok és nyugdíjasok is kíváncsiak voltak a tematikus és változatos rendezvényre.

A különálló biztonságpolitikai előadássorozat a politológus hallgatóknak, illetve a politológia, biztonságpolitika iránt érdeklődőnek nyújtott ismeretszerzési lehetőséget. Az elmúlt években, meghívott szakemberek tartottak előadást Afganisztánról, Kínáról, vagy éppen Iránról. A program kísérleti jelleggel indult és azt a cél szolgálta, hogy felkeltse a figyelmet napjaink biztonságpolitikai és honvédelmi kérdései iránt, illetve megteremtse a lehetőséget hasonló tematikájú konferenciák tartására.

A tagozat hat jelentős konferenciát rendezett, alkalmanként más szervezetekkel közös együttműködésben. Utóbbiak egytől egyig magas színvonalon számoltak be a választott témáról, illetve az országos közszolgálati és kereskedelmi hírcsatornák figyelmét is felkeltették. Hazai és nemzetközi tudományos rendezvényeink voltak: az *Afganisztán, 1979–89–99–2009* (2009. október 29.); *Az első világháború magyar, európai és tengerentúli dimenziói, 1914–1918* (2008. november 7.); *Biztonság és haderő – Magyarország ma és holnap* (2008. október 30.); *Magyar kontingens Afganisztánban* (2007. november 7.) elnevezésű konferenciák, egy fórum az *'56-os napok* rendezvénysorozat részeként (2006. november 8.–november 10.), illetve a második világháború befejezésének évfordulóján megrendezett *60 éve történt... had- és politikátörténelmi konferencia* (2005. április 25–26.).

A konferenciák mellett, illetve azoktól függetlenül tartottunk hosszabb-rövidebb ideig látogatható kiállításokat Pécsen, Kaposváron, és egy alkalommal Budapes-

ten: *Biztonság és haderő – Magyarország ma és holnap* (2008. október 30.); *Missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból* (2008. május 19–20.) című konferenciák kísérő tárlataként, *Néphadseregből forradalomba* (2007. október 1.–október 25.); a „*mecseki láthatatlannok*” nyomában... (2006. október 30.–december 9.) és a „*60 éve történt...*” (2005. április 25.–április 26.) elnevezésű kiállítások.

Somogy-megyében Kaposváron fejtett ki tevékenységet a Tagozat. Itt nélkülözhetetlen kapocsként szolgált a helyi honvédségi alakulat. Minden évben részt vettünk az MH 64. Boczonádi Szabó József Logisztikai Ezred nyílt napján az esemény kivitelezésében. Az együttműködés első sikeres, médianyilvánosságot kapott megnyilvánulása egy közös kiállítás volt, ami a Kaposvári Helyőrségi Klubban került berendezésre. A *Néphadseregből forradalomba* elnevezésű kiállítás az 1945 és 1956 közötti időszakot mutatta be filmen, fényképeken, nyomtatott forrásokon, egyenruházati és felszerelési darabokon keresztül. A 2007. október 1. és 25. között megvalósított program szemléltette a demokratikus honvédség és a forradalom között eltelt időszak tárgyi kultúráját.

Az előadássorozatok tekintetében említést érdemelnek az ezred laktanyájában, 2007-től meghatározott időközönként tartott hadtörténeti és haditechnikai előadások. Utóbbi esetben külön csoportot képeztek azok a foglalkozások, ahol a Magyar Honvédségben nem rendszeresített kézi lőfegyverek kerültek bemutatásra. Az eladások alapját a közel-keleti és közép-ázsiai térségnek az ellenállók fegyverzetére vonatkozó információk, számítógépes bemutatók jelentették. A 2009 tavaszán indult program a NATO Response Force, kaposvári Nemzeti Támogató Zászlóalj állományának szolt.

A tagozat a megalakulása óta eltelt évek során a Magyar Hadtudományi Társaság szellemiségének kívánt megfelelni célkitűzései és azok megvalósítása alatt.

Dávid Ferenc
tagozatelnök